

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelék),
Biliói-ut 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Szajoli Fejér Miklós.

Szajoli Fejér Miklós, a földmívelési miniszterium népszerű államtitkára, kiérdemelve a legfelsőbb kitüntetést, nyugalomba vonult.

1889-ik év óta viseli ezt a terhes, külszínre talán nem csillogó, de fontosságánál annál nagyobb és az ő idejében nagy szervező képességet igénylő hivatalt.

Akkor lett államtitkár, mikor a régi földmívelési, ipar és kereskedelemügyi miniszteriumból kiszakították a földmívelési részt.

A mikor *gr. Szapáry Gyula* kívánására végre megtisztelték azzal az agrár Magyarország mezőgazdaságát, hogy érdekei védelmére, ügyei vezetésére külön miniszterium szervezetett.

És e szervezésben jutott *Fejér Miklós*-nak az oroszlanrész.

Ő neki kellett egy nagy miniszterium legmostohább hivatalából álló, önmagában rendszertelen, soha önállóan nem működő osztályokból egy szerves egészet, egy feladatának magaslatán álló miniszteriumot szervezni, annak érvényt szerezni.

Ezt a munkát csak azok becsülhetik, a kik ismerték a földmívelési miniszteriumot s annak kormányzati súlyát annakelőtte és ma. Mi voltunk és leszünk azok, a kik mindig őszinte nyíltsággal mutatunk reá a miniszterium hiányaira.

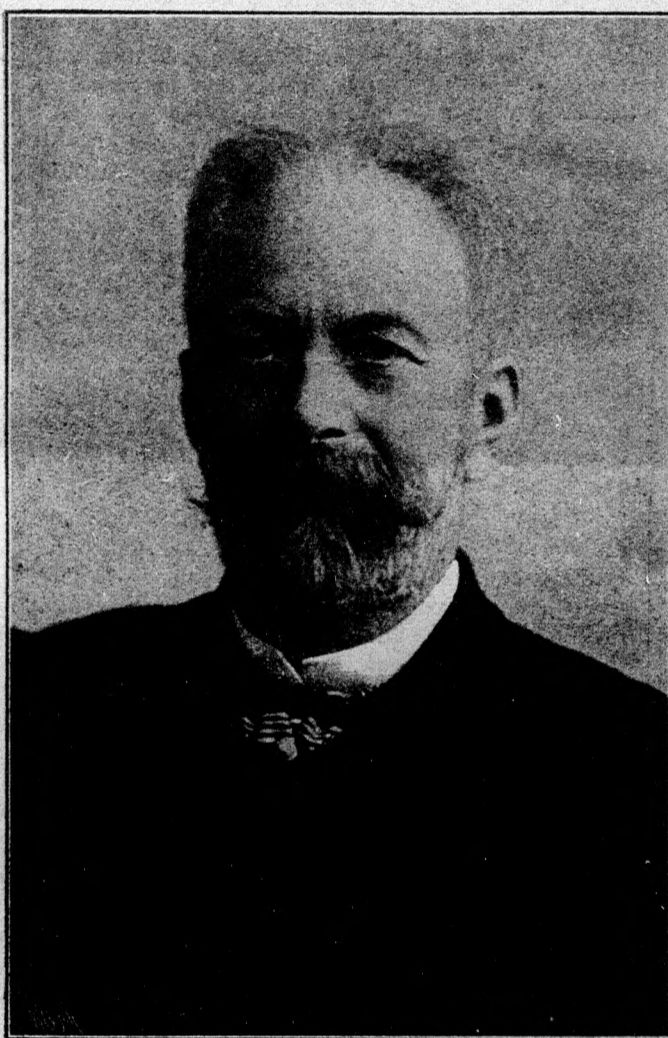
De ép oly őszintén adózunk az elismerés és hála minden eszközével azoknak, kik e nevezetes alkotás uttörő, alapvető munkáját végezték.

És ezek között első *Fejér Miklós*, a volt államtitkár.

Neki nincs parlamenti, politikai szereplése, de megvetette alapját annak az épületnek, a melyen a magyar földmívelési politika felemelkedhetik.

Az 50—60 ezer ügydarab, a mi az államtitkár asztalán évenként elintézés

végett megfordult, mind megannyi mozaik-szem abban a messze szétágazó szervezetben, a mely máig is a magyar földmívelés szolgálatára létesített — s a melynek minden része a volt államtitkár csendes, de állandó és mélyre ható munkájának nyomát hordja magán.

SZAJOLI FEJÉR MIKLÓS.

Ő alatta létesült az új vizügyi szervezet; a borászati és szőlészeti szolgálat mai alakja; előkészítette a mezőgazdasági érdekképviselő szervezetét.

A telepítés ügyének lelkes apostola volt és az aránylag csekély eszközökkel már eddig is keresztülvitt kincstári telepítések fényes tanubizonyosága munka-

képességének. Egészségi állapota azonban nyugalomba vonulni készítette.

S mikor mi e sorokban tőle mint államtitkártól búcsút veszünk, tesszük ezt a legmelegebb elismerés és hála hangján, a magyar mezőgazdaság nevében.

Reméljük azonban, hogy ha nem is mint magasrangú államhivatalnok, de mint igazi gazda, a mezőgazdasági ügyek lelkes férfia nem fog megszűnni ezentúl sem tehetségeit és ügyszeretetét a jövőben is ebben az irányban érvényesíteni.

* * *

Szajoli Fejér Miklós 1837. márczius havában született *Recskén*, Heves vármegyében, hol szülei házában gondos nevelésben részesült, otthon végezve a középiskolai tanulmányokat. A műegyetem látogatására Pestre jött s technikai tanulmányainak utolsó évében 1853-ban Bécsbe ment. 1859-ben visszatérve szülő megyéjébe a gazdálkodáshoz látott s csakhamar kiváló szerepet játszott az ottani gazdasági egyesület működésében. 1861-ben Hevesmegye tiszteletbeli aljegyzője lett. 1867-ben pedig a szolnoki kerület választotta meg országgyűlési képviselőjévé. 1869-ben újra megválasztották s ő mint a balkezőp egyik kiváló tagja a képviselőházban különösen a gazdasági kérdések tárgyalásában vett részt. 1872-ben nem lépett fel újra képviselőjelöltnek, miután gazdaságától nem akart állandóan távol maradni.

1877. áprilisban kataszteri kerületi biztosnak neveztetett ki s még ugyanazon év december havában kataszteri központi felügyelővé lőn. Ez állásában annyira magára vonta a miniszter figyelmét, hogy 1880-ban az országos kataszteri ankéte után, a hol nevezetes szerepet játszott, osztálytanácsossá nevezték ki a pénzügyminiszteriumhoz s az egész kataszteri munkálatok vezetésével megbízták. Magyarország új kataszteri berendezését és feldolgozását első sorban *Fejér Miklós* tevékenységének köszöni.

A kataszteri munkálatok befejezése után 1885-ben min. tanácsossá neveztetett ki s az államjavak kezelését vette át majd a regálék megváltása nagy fontosságú ügynek vezetésével bízott meg. Ez állásából hívta meg *gr. Szapáry Gyula* a földmívelési miniszterium államtitkáranak.

Szabadalmazott

peronospora-fecskendező

„UNICUM“

vörösréz puttonnyal.

Az országos kertészeti kiállításon ápril 29-én megtartott versenyen minden tekintetben felülmúlta az összes ott bemutatott peronospora-fecskendezőket és az

első díjjal arany éremmel

lett kitüntetve.

Ára 15 forint.

Kapható kizárólag csakis
MAUTHNER ÖDÖN, magkereskedésében
Budapestben. Andrassy-ut 23.

Mai számunk 20 oldalra terjed.

Magyar farm-rendszer.

Magyarországon a naturál gazdálkodásról a penzgazdálkodásra való hirtelen átmenet csakhamar megboszulta magát. A nepet a rendszer-változás készületlenül találta s a földbirtokos-osztály, különösen a kis- és középbirtokos, nem találta magát bele a változott viszonyokba. A könnyen hozzáférhető, de drága hitel aldozata lett, mert eladósodva, ősei örökét megtartani a könnyelműen tudatlanul magára vállalt teherrel szemben nem bírta. Különösen a középbirtokos-osztály az, melynek vagyoni elzülése már annyira megszokott, hogy szinte csodálatot, sőt kétkedést kelt, ha ma még egy jobb hangzású ősi név mögött azt olvassuk, hogy földbirtokos. A multak mulasztásainak szomorú következményeit sajnos tapasztaljuk s a jelen kor feladata a közgazdasági életünkön ütött sebeket megfelelő szociális intézkedések révén behegeszteni, a felvert hullámokat tapintatos kézzel elsimitani. E feladat sürgős megoldásának tudata tölti jelenben be minden közügygyel foglalkozót, mely tudat immár tert hódított magában az intéző körökben is.

A minden teher és szolgálat, de egyuttal jog és szolgálomány alól felszabadult földbirtok a szabad forgalom tárgyává lett, nem nagyobb jelentőséggel bódolva a kereslet és kínálat szabályainak, mint akár egy részvénytársaság papírjai. Az így előállott időközi árhullámzásokat első sorban a közép birtokos-osztály szenvedte meg, mely a legérzékenyebb mindenkor a mezőgazdasági válságokkal szemben, mert ugy a kisbirtokos, ki saját munkáját értékesíti a föld művelésénél, valamint a nagybirtokos, ki a jövedelem csökkenésével legfeljebb túlköltekezését kényszerül korlátozni, bár a mezőgazdasági válság súlya reájuk is nagy teherként nehezedik, a post nubila Phoebeus elve mellett mégis tetemesen könnyebben esnek át a krízisen, mint a középbirtokos, kinek ha jövedelme csökkent, a megélhetéssel kell küzdenie.

Ez okok kifolyásaképp szomorúan láttuk s szemléljük a jelenben is a középbirtok pusztulását, melynek birtokosait megszoktuk a nemzet fentartó elemeinek tekinteni, a legfüggetlenebb, a közügyek terén legmunkásabb osztályául a föld művelőinek.

S e pusztulás nem főként a középbirtokok elaprózásában nyilvánul, mert hisz ez a természetes tolyamat, hogy a kultura emelkedésével, a nemzet szaporodtával a földbirtokok mindinkább elaprózódnak s a középbirtok legalsó határa mind

kisebb és kisebb földkomplexumokig süllyed s mig nálunk 300—1000, addig pl. Hollandiában 50—200 holdig terjed, hanem az az elsomorító, hogy az ily középbirtokok legnagyobb része a tulajdonos fokozott igényeit, a mostoha gazdasági és közgazdasági viszonyok mellett, csökkent jövedelmével kielégíteni nem bírván, eladósodik s nagyobb birtoktestek alakulására szolgál alapul, különösen azóta, hogy a nagy tőke magasabban kamatozik a földben, mint a spekulatív piacon.

Hogy ez így van, sajnos, csak személyes tapasztalatokra hivatkozhatunk, mert birtokmegosztási és jelzáloghiteli statisztikával nem rendelkezünk s így összehasonlítást sem eszközölhetünk.

A legutóbb világot látott s Baross Károly, lapunk szerkesztője szerkesztése s kiadásában megjelent *Magyarország földbirtokosai* azonban az ország jelen helyzetét a rendelkezésre állott hivatalos adatok alapján tiszta világításba helyezik, ugy, hogy az általam e nagyjelentőségű s megbecsülhetlen értékű műből egybeállított statisztikai kimutatás adatait — melyekre e lap hasábjain még alkalmam lesz bővebben visszatérni — szükségesnek látom itt röviden megérteni.

Ha az ország birtokosait kis, 100 holdon alul, kis közép, 100—500, nagy közép, 1000—5000 és latifundiumra 5000 holdon felül osztjuk, ugy azt találjuk, hogy eltekintve az ország 34·56% tól, melyet korlátozott forgalmi birtokok ölelnek fel, a kisbirtokok 41·34%, kis közép 8·44%, nagy közép 4·14% nagybirtok 8·61%, latifundium 2·92%-ot tesznek ki. Azt látjuk tehát, hogy a tulajdonképeni középbirtok az ország összterületének még 10—11%-át sem teszi ki, mert a nagy középbirtok 4·14%, a kis középbirtokokból pedig, melyek összege 8·44%, legfeljebb 6—7%-ot vehetünk nálunk még oly középbirtok számba menő komplexumoknak, melyek egy családnak a tisztességes megélhetést mellékfoglalkozás nélkül biztosítják, mit hozzáadva a nagy középbirtok százaléka, 10—11%-ot nyerünk eredményül.

Hogy most már e viszonylat magasabb vagy alacsonyabb eredményt mutatott-e fel a multban, mint fönnebb említém, csak sejtethjük mindennapi tapasztalataink révén, de hivatalos vagy magánstatisztikai adatokkal, melyek felvilágosítással szolgálhatnának, nem rendelkezünk.

Ne kutassuk azonban a sokban tanulságos multat, ha megbízható adatokat amugy sem szerezhetünk be, hanem elégedjünk meg a jelen

mostoha viszonyokból levonható szomorú és sürgős orvoslást igénylő konzekvenciákkal.

Egy pillantás fenn közlött vázlatos statisztikára, s a középbirtokok nem-fejlődhetésének okaival rögtön tisztában vagyunk.

A 34·56% kötött birtok az akadály birtokképződésünk egészséges fejlődésének, mert jelenleg ott vagyunk, hogy a középbirtokok elaprózódva, vagy a nagy birtoktestek által, mint a vízcepp a vízfolt által, abszorbeálva eltűntek a nélkül, hogy mások képződhettek volna helyükbe, mert az egyszer elaprózott birtok a legritkább esetben kerül egybe, mig az abszorbeált birtokok, különösen az utóbbi időben nagy előszeretettel alakulnak át hitbizományokká.

Bátran felállíthatjuk tehát a tételt, hogy hazánkban csak kis és nagy birtoktestek vannak, mert a középbirtok az 10—11% ával oly elenyésző csekélység, mely sem mint közgazdasági, sem mint politikai tényező komolyan számba nem vehető.

Hozzávetőlegesen, de nagy valószínűséggel állítva össze, a birtok aránya hazánkban, kisbirtok 100 holdon alul 42%, középbirtok 100—1000 holdig 10%, nagybirtok, beletudva a kötött birtokokat is, melyek csekély része kis vagy középbirtok, hanem tulnyomóan latifundium, 48%.

Ez adatok nem vindikálják maguknak a csalhatatlanságot, de annyira mégis valószínűek, hogy a való tényálladék kiderítésére immár ideje volna, ha a földművelési miniszter a már részletekben is kidolgozott birtokmegosztási statisztika felvételének terveit foganatosítaná.

Az új s a való képét hűen visszatükröző felvétel, lehet, hogy némiképpen változtatna a fentebb jelzett adatokon, de semmi esetre sem növelné az egyes birtok-kategóriák százalékat a másik rovására. Annyira, hogy az ezen adatokból levont s levonandó következtetések minden alapot nélkülöznenek.

Hogy az ilyen birtokmegosztás nem egészséges még akkor sem, ha a kötött forgalmu birtokokból bizonyos százalékot a kis- és középbirtokhoz csapunk, szemmel látható s tisztán áll előttünk, hogy eltekintve a középbirtokos-osztály politikai, mezőgazdasági és nemzetiségi jelentőségétől, a helyes birtokmegosztás, közgazdasági fejlődésünk ez egyedüli biztosítéka szempontjából örömmel kell üdvözölnünk gróf Bethlen Andrást földművelési miniszternek ama kezdeményezését, melylyel a farm-rendszert, a hosszú berletek eszméjét óhajtja nálunk megvalósítani, annál is inkább, mert eltekintve az ékesen mel-

TÁRCSA.

A föld.

En édes anyaföldem, minden jelenvalók szülője és enyésző sirja te! A végtelennek apró paránya, mely sivitó gyorsasággal gördül sz tova a vak úrben s az égbolt óriásai kicsinylő méltósággal tekintenek reád alá. Mit tudhatják azok, hogy e porszem mennyi dicsőség, mily gazdagság hazája mennyi boldogságot, gyönyört, reményt és húságot hord kebelén és mennyi szenvedélyt, bünt, nyomort és hazugságot rejteget magán! Hisz az örömujongás, a jajszó ki nem hallik az úrbe, az örök némaság honába s a pezsgő életnek, a nyüzsgő sokaságnak, az emberi ész és erő ezer csodás művének szük határt szab az a néhány mértföldnyi légburkolat, melyet a teremtsé a földszinhez tapasztott. E szük határban játszódott le évezredeknek csodás története. Itt égett földünk tűzgolyóként, itt éltek az első szerves korszak, az őstenyészet rég letűnt csudái, itt váltakoztak roppant arányban származás és megsemmisülés. Világokat szült földünk forrongó méhe s világokat nyelt el, megőrizve mindennek látható nyomát a késő utódnak tanulságos örökül. Végre egy nyugodtabb korszak életét ad az embernek, a ki lenyügi az elemek erőit s igába hajlja az anyaföldet magát s azóta az élet és változás ez örök forrása a

nemzeteknek szelid dajkája lón. A büszke ember, ki önczeluságát fennen hirdeti, birtokba vette csakhamar a föld szüz termőkeblét fű, fa gyümölcsét s a légnek szárnyas világát. Eket vetett az akaratos talajnak és teremni készte azt, mit ő kíván.

Kenyér! Ez a jelszó, az első szükséglet s kenyérret csak a föld ad s a foglalkozások legdicsőbbje a gazdálkodás. Istennel való örökös társalgás ez, örökös per az égi elemekkel, szakadatlan küszködő vívódás, verejtékes munka, kétkedő öröm s reménykedő lemondás. Emberhez legméltóbb tevékenység kiturni a kincset, melyet a föld kérge rejteget, életet szerezni millióknak a tetszhalott talajból. De az ember nagyra tör, mind magasabb érdeket keres hatalomban, dicsőségben, társadalmak rendjében, tudományba és iparban. Képzelt értékekkel versenyt teremt a földben fekvő egy igaz kincsnek, forgalmat szervez a világ négy tája közt s nem egyszer elveszti maga alól a talajt, melyhez elemi szükségletei, porból lett és porra leendő teste kötik. De mindannyszor áhitattal tér meg az édes anyaföld rögéhez, a haladó tudomány eszközeit adja a gazda kezébe s ismeretlen rengetegeket, idegen világtájak féltékenyen őrzött rejtekeit nyitva meg a művelő ekének. S a jó anya tür és táplálja követelőző gyermekét. Kitarja keblét a kutató előtt, jutalmazza a szorgalmas munkát, az okszerű kezelést s ha könnyelműen bánnak termő kérével, kipótolja veszteségét az esőcsöpp örök munkája, a légtenger hullámzása, az örök bomlás és

változás. De vajjon tarthat-e ez örökkön így? Vissza tudja-e mindig pótolni az örök szákmányolás veszteségét a természet rendje s az emberi szorgalom? Mi lesz, ha majd kimerül először az évezredek óta kultivált talaj, aztán az új világ földje. Afrika szüz kebele s a tengerfenék, melyet a jövő civilizációja van tán hivatva részben meghódítani a termelés céljainak? Mert tény az, hogy vénül a föld, hogy kimeríti önmagát önmagának fentartásában, tény az, hogy fenykora elmúlt, hogy az antidiuvialis korszak tenyészetének roppant arányait többé elérni nem képes soha s hogy ami hátra van, az már csak apadás, melyet ellensúlyozni a tudomány van hivatva. Intő jelként áll fölöttünk a hold kiégett korongja, egy letűnt élet sivar temetője, néma sirköve.

Tán nem üres vízió a költő vigasztalan jóslata, nehéz álma a jövőről, midőn a nap siri mécsként pislog a pusztulás szörnyű világa felett s az aequator alatt a jeges tenger körül az ember torz utódja él, melynek sok az ember s kevés a foka.

Tán ugy kell lennie elvégre is, hogy a forrongó elemek a hosszú s változatos vegyületi folyamat során bonthatlan vegyviszonyba lépnek, megszünik vonzás és taszítás s beáll az erőnek és anyagnak szörnyű egyensulya: — a halál.

Dr. Sz. F.

lette szóló statisztikai adatoktól, a középbirtokok létesítése oly sürgős szükségét képezi, hogy a kérdés helyes megoldása közgazdasági válság elkerülése nélkül el nem odázható.

«Magyar farm-rendszer» czimvel egy terjedelmes elaborátum látott napvilágot, melynek megjelenését a földmívelési miniszter hosszasan indokolja, mert ugymond:

«Szomorúan kell tapasztalnom, hogy a középbirtokosság nagy átlagban nem gyarapodik megfelelően»

A régi középbirtokosok . . . száma napról-napra sajnosan apad.»

Ime tehát hivatalos elismerése helytelen birtokeloszlásunknak s egyúttal elítélése eddigi földmívelési politikánknak, mely állapotoknak intező köreinkben segíteni a jó akarat meg van, sőt több, mert ime az első lépés, mely e tartóhatatlan viszonyokon változtatni ohajt, megtörtént, hogy helyes irányban s módon-e, jelen sorok feladata tárgyilagosan elbirálni.

A középbirtokok képződésének tehát az elmondottak alapján a legtöbb akadály a kötött forgalmu birtok; mi látszik közelfekvőbbnek, mintsem e kötött birtokok forgalmát feloldani, szabaddá tenni s a birtokok alakulásának, képződésének ekként természetes folyamatot nyitni.

Ezt tanácsolná a korai szabadság emlőin szabadossá növekedett merkantil irány, mely mindenben szabad kezét ohajt biztosítani a szabad gazdálkodásnak, vagy — neven nevezve a gyereket — garazdalkodásnak.

Ha a kötött birtokok forgalmát egyszerre szabaddá tennék, ez ép oly közgazdasági válságnak válna okozójává, mint a milyenek előidézője volt a naturál gazdálkodásról a pénzgazdálkodásra való hirtelen átmenet.

A pénzgazdálkodás volt előidézője annak, hogy a szabad forgalom tárgyává lett föld, mely azelőtt hazat képezett, kozmopolita jellegű közgazdasági tényezővé süllyedt, mely csak addig birt tulajdonosára vonzerővel, míg jobb áron, nyereséggel a szerzett birtokon túl nem adhatott.

De a pénzgazdálkodásnak volt egy másik, nagyobb hátránya is, hogy a birtokot tetemes teherrel terhelte meg, mely teher jelzálogpapirjaival a tőzsdé szeszelyeinek levén kénytelen hódolni, káros visszahatását a földbirtok értékének alakulására sokszor szomorúan érvényesítette.

A jelzáloghitel útján az ingatlan ingóvá lett, melynek természetes fejlődését sokszor nem a helyi viszonyok szabályozták, hanem a birtok és birtokoson messze kívüli álló tényezők, a külföldi börze hausse vagy baisse spekulációi.

Az a 34-56% kötött forgalmu birtok volt eddig a haza, melyre a spekuláció eddig vércsekkörmeit reá nem tehetette, ha ezt most minden átmenet nélkül szabadjára bocsájtánók, a föld ára annyira csökkenne, hogy nagyobb közgazdasági krízis nem volna elkerülhető.

Atmeneti intézkedésekről kell tehát gondoskodnunk s egy ily átmeneti intézkedést vél feltehetően a földmívelési miniszter a farm-rendszer meghonosításában, noha őt korántsem a fentebb érintett indokok vezérlik, mint inkább egy erős középosztály létesítése mellett a kötött forgalmu birtokok közgazdaságilag jobb kihasználása, a mi nem kiesnylendő czél, de sőt mint égetően aktuális kérdés szőnyegre hozatala melegen üdvözlendő, különösen most, midőn sajnállattal látjuk, hogy a holt kéz birtokain micsoda elszomorító viszonyok uralkodnak, micsoda botrányos gazdálkodás üzetik, mely gazdálkodás, mint azt jelenben is a primaciális birtokokon alkalmunk van napról-napra észlelni, mind komikusabb vergődéssé fajul s hogy e komikum komoly tragédiának nem lett szülő okává, csak a gondviselés különös gondoskodásának köszönhető.

Mi tulajdonképp a farm-rendszer?

Évtizedekre, sőt emberöltőkre terjedő bérlet, mely valósággal külön bérlő-osztályt teremt a társadalomban s egy ily bérlő-osztálynak a megteremtését és életerős fejlesztését tűzte ki magának feladatul gróf Bethlen András a «Magyar farm-rendszer» megteremtésével, mely erős és

független bérlő-osztály volna hivatva a középosztály ama csekély, főnnebb jelzett 10—11%-át magasabbra szökötteni.

Be kell vallanunk, hogy noha valódi középbirtokos-osztályt föld nélkül elképzelni nem tudunk, mert még Hollandiában is, hol a bérlői jog tekkönyvezés tárgyát képezi, a bérlők csak középosztályt, de nem középbirtokos-osztályt képeznek, — áthatva az átmeneti intézkedésnek szükségességétől, készséggel aláírjuk elvben a miniszter nemes törekvését, de — őszintén szólva — nem látjuk be, hogy mi állhat útjában az állami birtokok elparcellázás útján való elárusításának, akár készpénzfizetés mellett, akár pedig járadékirtokképp.

Az állami javak járadékirtokká való átalakítása járadékbank felállítását vonná maga után, mely hatáskörét egyéb birtokokra is kiterjesztvén, hatalmas eszköze volna a középbirtokos-osztály képzésének s biztosító szelepe a birtokmegosztás közgazdasági fejlődésünknek megfelelő helyes irányításának.

Ez az egy mód, ez az egy út, melyen haladva, valódi középbirtokos-osztályt teremthetünk rövid idő alatt, mely középosztály felelne meg azután legjobban a miniszter intenczióinak, képezve a vidéken egy minden irányban független, intelligens elemet, mely befolyását érvényesítené egy a mező-, mint közgazdaságunk és társadalmi életünk fejlődésére, befolya és résztvenne a közgazdaságban, ellenőrizvén a végrehajtást s erőlyesen hatna közre, hogy az anyagi jólét emelkedésével a magyar állameszme mind erősebb és mélyebb gyökeret verve, életerősen növekedjék.

Ne higgye a miniszter, hogy a nagy birtoktestek eladásra való feldarabolása leküzdhetlen akadályokba ütközik, talán kevésbé leküzdhetlenek, mint az általa tervezett farm-rendszeré, előttünk különbben a külföld példája, Poroszországé, hol e kérdés megoldása meghaladott állapont s kitűnően bevált, pedig ott csak kisbirtokokra parcelláznak, melyek felosztása, berendezése, ellenőrzése mennyivel több munkát, fáradságot s költséget igényel, mint a középbirtok alakítása.

Nem ez az első, de talán, reméljük, hogy nem is az utolsó alkalom, hogy a földmívelési miniszter figyelme a járadékirtokok alakítására felhívatik, különösen vonatkozással a telepítési kérdésekre, hisz csak nem rég zajlott le az orsz. magyar gazd. egyesület kebelében ez irányban, lapunk által kezdeményezett mozgalom, mely alkalmu szolgált, hogy gróf Széchenyi Imre érdekes tapasztalatait közrebocsássa.

Végezetül és nehogy abba a gyanuba essünk a járadékirtokokkal, mint az egyszeri diák, a ki minden kérdésre a históriából Mátyás király történetével felelt, mert mást nem tudott, miután a megoldás általunk helyesnek vélt módjára reá mutatunk — salvavi animam meam — térjünk át magára az elaboratumra, illetve annak részleteire.

A farm-rendszer meghonosítását kötött forgalmu birtokainkon, minők a papi, a köz- és vallásalapítványi s községi javak, mint azt kifejítettük, elvben helyeseljük, oly kivitelben azonban — mint azt a miniszteri elaboratum tervezeti — semmi sikert sem jósolhatunk az egésznek.

A farm-rendszer fogalma magába zárja, hogy az hosszabb időre megkötött bérlet legyen, mely nemcsak az apának, de a fiúnak is biztosítsa bizonyos feltételek mellett a bérletet.

S mit látunk ezzel szemben?

Azt, hogy a miniszteri tervezet 25 éves bérletekre épít, melyek kedvező esetben 10 évvel meghosszabbíthatók.

Egy egészséges bérlőosztály, mely a független középbirtokos osztályt hivatott részben helyettesíteni, illetve pótolni 25—35 éves létfeltétel mellett nem fog képződhetni soha, mert az apa csak akkor fogja a gazdasági pályára adni fiát, tehát csak akkor képződhetik valamely birtokon egy bérlődinasztia, ha az apának reménye lehet arra, hogy az a birtok, melynek termőképességét az ő szak-

értelme fokozza, azok a gyümölcsfák, melyeket az ő keze ültet, azok a meliorációk, melyeket saját verejtékével öntözve hajt végre, egykor, ha nem is neki, de legalább fiának bizonynyal meghozzák a megérdemlett gyümölcsöt.

Ha tehát egy állandó bérlő-osztályt ohajtunk teremteni, mely ép oly hivatásosan foglalkozzék a földmíveléssel, mint a földbirtokosok, ne 25—35 éves időszaki bérleteket alapítsunk, hanem oly törvényes intézkedések létesítésén fáradozzunk, melyek a bérleti feltételeket betartó bérlőnek vagy utódainak a bérletet minden körülmények között biztosítsák.

A másik körülmény, mely a farm-rendszer meghonosítását megnehezíti, vagy jobban mondva lehetetleníti, a gazdahitel rendezetlen volta.

Ez is napról-napra felmerülő kérdés s a kormány minden üdvös, a földmívelést érdeklő intézkedésének ez zárja el útját.

A pénz, a pénz, mely az utczákon hever, a gazdának törvényes intézmények hián hozzáférhetetlen.

A miniszteri tervezet legalább odaczeloz, hogy megfelelő szakértelemmel, de csekély tőkével rendelkező egyedeknek nyujtsón módot arra, hogy szakértelmüket megfelelően kamatoztathassák, illetve, hogy ily ily kis tőkájű egyénekből építsen egy középosztályt.

Csak hogy a «Magyar farm-rendszer» szerint, hogy valaki csak egy 300 holdas birtokot bérelhessen, legalább 20 000 forintra van szüksége, tehát 600 holdnál 40,000-re, már pedig az oly család, vagy egyén, a mely az utóbbi tőkével rendelkezik, egyrészt már amugyis középosztályt képez s így különös állami segílyre nem szorul, de másrészt 40,000 frt tőkével nem 600, hanem legalább 1000 holdat bérel.

Hisz a miniszteri tervezet szerint a 300 holdas bérbirtokra csak épülettökébe 25,000 frtot kellene első sorban a bérlőnek befektetni, mely összeget egy akkora birtokba nem egy bérlő, de maga a tulajdonos is, mielőtt befektetné, bizony nagyon meggondolja a dolgot.

A pénzkérdés helyes megoldása tehát az első feladat, ha akár járadékirtokot, akár farmot ohajtunk létesíteni, mert in ultima analisi a farm-rendszer sem egyéb, mint járadékirtok azon különbséggel, hogy előbbinél a járadékot végtelenségig fizetjük, tehát tulajdon nem szerzünk, míg utóbbinál korlátozott számú évig fizetjük a járadékot, mely fizetés tulajdon-szerzéssel jár.

Ha a 10—15—20,000 frt tőkével rendelkező ügyeit úgy rendezzük, hogy hitel útján a teljes felszerelt birtokban még a forgótökéhez is bizonyos százalékban kölcsönt kaphatnak, akkor a farm-rendszer meghonosításával nemcsak egy életrevaló bérlő-osztályt teremtünk meg, hanem egy erősen a proletarizmus és pauperizmus felé süllyedő, különben tevékeny és szakképzett osztály, mint a gazdatiszteké, melynek mezőgazdasági kulturának fejlesztése körül elvitázhatatlan érdemei vannak, talpraállításán működünk közre.

Illuzórius dolog továbbá 300 holdas bérletekben egy középosztályt teremthetni. A bérlet minimuma — melyből, feltéve, hogy a földek elég jók s a birtok a fogyasztási piacokhoz közel fekszik, egy család tisztességgel megélhet — 500 hold, kap ugyan az állam a 300 holdas birtokra is bérlőt, csak hogy nem abból a csekély tőkével, de nagy szakértelemmel rendelkező osztályból.

Ennyit a «Magyar farm-rendszer» tervezetere általánosságban, a mi a részleteket illeti, illetve magát a bérszerződést, itt pontonként kell haladnunk, ha teljes képet akarunk magunknak a szerződésről szereznii, előre is jelezve, hogy a szerződés vajmi szépen védi a bérbeadó érdekeit, de e mellett a bérlőt teljesen kiszolgáltatja s védtelenül hagyja, hódolva a modern jogi felfogásnak, mely egész törvényhozásunkon végig vonul s mely mindenkor a hitelezőt védi.

Nincs oly pontja a szerződésnek, mely a bérlő jogairól szólna, de igenis lépten-nyomon olvashatjuk, hogyha a bérlő így meg amugy cselekszik vagy nem cselekszik, ha egy száraz fát

kivág engedelem nélkül, illetve előzetes beleegyezés kikérése nélkül, akkor a bérletből rögzön elmozdítható.

Ugyanaz a felfogás, mely az állam mindenemű szerződéseiből kiérkezhető, mely mindig egyoldalú s az erősebb, az állam érdekeit védi, míg a magánszemélyt teljesen kiszolgáltatja, abból az elvből indulva ki, hogy a mi a tied, az az enyém is, de a mi az enyém, az nem egyszersmind a tied is. Ily felfogással független osztályt teremteni hiu, vagy hogy ne erősebb kifejezéssel éljünk, nem komoly törekvés, mert előre látható, hogy ily feltételek mellett tisztességes vállalkozó, ki elvállalt kötelezettségének megfelelni is óhajt, nem fog akadni soha. Magasabb koncepcziót, humánusabb felfogást kell követelnünk attól az államtól, mely végre is az összeség erejének a kifolyása, mely hatalmát az egyesek erejében, boldogulásában, gazdagságában és szabad fejlődésében bírja, az a mindenben spóroló szűkeblű felfogás, mely az állami intézmények minden részében, az állami közegek minden irányu működésében az állam polgáiraival szemben lépten-nyomon nyilvánul, nagyon szűk keretben mozgó politika, mely nagy czelok megvalósításánál nem segédeszköz, hanem akadály. Lássuk azomban a bérlet szerződés általános intézkedéseit.

Hogy lehet évtizedekre józanul kikötni azt, hogy a bérösszeg minden decenniumban 10⁰/₀-kal emelkedik, holott, ha közgazdasági állapotaink jelen fejlődéséből szabad helyesen következtelnünk a jövőre, ugy nagy valószínűséggel mondhatjuk, hogy ép az ellenkezője válik szükségessé, hogy a bérösszeget 10⁰/₀-kal csökkenteni kell, mert hisz a munka uralmát érjük, ez érvényesül minden téren s a javak árát nem az igénybe vett tőke, hanem a rea fordított munka szabályozza első sorban, valószínű tehát, hogy a bérlet szellemi munkája mind magasabb kamatot vindikál majd magának, míg ezzel szemben az egyformán igénybe vett tőke a kamatláb fokozatos és előrelátható csökkenésével, mind csekélyebb és csekélyebb jövedelemmel kenyszerül beerni. Hogy a közalapok még jobban túllőve a czélon, 20⁰/₀ béremelkedést kötnék ki legutóbb megjelent farm-bérleti hirdetményükben. Vajjon mennyit ígérhet egy reális bérlet az első 10 évre?

Minek az óvadék egy hosszú bérletnél, mikor olt az instrukció meg a termés, mint folyton lefoglalható fedezet az esetleges károsításokkal szemben?

Nem nagy humanizmusra mutat a szerződés ama intézkedése sem, mely elemi csapások esetén még akkor sem hajlandó bérleengedést adni, ha a bérlet adóelengedésben részesült. Jól tudjuk, hogy ez sokszor visszaélésekre adna okot, de már például egy árvíz, fagy, jégeső esetén, mely az egész termést teljesen tönkre teszi s nem ritkán végveszélybe sodorja a bérletet, mégis csak méltányos volna a bérletet, ha nem is teljes, de legalább részletes bérleengedéshez juttatni, vagy, ha már semmiképp sem volnának meglágyíthatók, ugy legalább osztatnék el az elemi csapások év haszonbérére több esztendőre.

Hasonértelmű a szerződés 21. szakasza is, mely a haszonbéri szerződés aláírása, öröklés és a bérletből való kimozdítással foglalkozik. A többi között a harmadik kikezdés ezeket mondja: «Az örökösök e végből a halalozástól számítandó hat hét alatt a bérbeadóhoz folyamodni kötelesek; ha nem folyamodnak és a halalozás április havát megelőzőleg történik, akkor a szerződés a halalozás utáni legközelebbi október hó 1-én, külföldben pedig, (ha t. i. az örökösök bérletül el nem fogadtatnának) egy évvel később, október 1-én szűnik meg; ha pedig folyamodnak, de kérvényük elutasított, akkor a szerződés megszűnésének határidejét a bérbeadó határozza meg.» Kissé kómikusan hangzik, hogy azért, mert én folyamodom pl. atyám bérlete elnyeréseért stando pede kidobattathassam, míg, ha a fülem sem bilentem, akkor, ha a halalozás pl. márcziusban történik, még 1894. október 1-ig háborítlanul élvezhetem a bérletet.

Hogy micsoda önzetlen szellem uralja az egész elözetes elözetes, legelőkeltebben illusztrálja az

a körülmény, hogy míg a kauczióért 4⁰/₀ kamatot fizet, addig a bérhatalék után 5⁰/₀-ot szed.

A szerződésnek a mezőgazdaságra vonatkozó része már nem kissé, hanem erősen kómikus, hanem inkább tragikus volna az, hogy a földmívelési miniszteriumból kikerülő, korszakalkotó jelentőségre számot tartó munkálatban oly mezőgazdasági axiómák lássanak napvilágot, melyek a gyakorlat és elmélet újabb vívmányait, mind fejtegetőre állítják. Ime egy újabb eklatáns bizonyítéka annak, mennyire nélkülözhetlen a szakminiszteriumokban a szakismeret, noha jelen lapsusok könnyen ellettek volna kerülhetők, ha a munkálat egy a mezőgazdasági kultúra mai állásával tisztában levő egyennek adatik előzetes elbírálasra.

Ma, midőn a szabad gazdálkodás elve hódít mindenfelé s napról-napra kell a folyton változó kereskedelmi, közlekedési, éghajlati, fogyasztási s művelési konjunkturak mellett az üzemttervet megállapítani, egy évtizedekre szóló szerződésben talán még sem lehet üzemttervet kikötni, sőt mi több, ez üzemttervet egy bizonyos mederbe szorítani.

A műtrágyák intenzív használata, a zöldugarlás rég megdöntötte az évtizedekre megállapított fordarendszert s helyt engedett a szabad gazdálkodásnak, mely tud buza után búzát is termelni, ha kell, illetve, ha kiüzetni magát, különösen, ha számításba vesszük, hogy a zöldtrágyázás kérdése immár erősen napirenden levő dolog, mely a mezőgazdasági kultúrában még a műtrágyák fellépténél is nagyobb forradalmat idézne elő.

Eltekintve azonban a takarmánytermesztés minimuma, az állattartás és ugarhagyás kötelezettsége, üzemtterv felállítása s kellő istállótrágyázás kikötésétől, vajjon nem gondolta-e a szerződés tervezője, hogy az, a ki 25. jobban mondva 35 évre vesz át egy birtokot, nem-e ugy kezeli azt, mint a sajátját, tehát, hogy földjei termőképességének nemcsak fenntartása, de állandó fokozása mellett, mi a rendszeres kultúra okszerű következménye, a legmagasabb jövedelmet produkálja? Az a bérlet, a ki nem így gondolkodik és tesz, az nem is rendelkezik az előzőleg feltételezett szakértelemmel s mint ilyen nem is jöhet egy ily bérletnél számításba.

A mit a 8. pont az árkok, utak és fűltetésről mond, az egyrészt keresztülvihetetlen s ellenőrizhetetlen, másrészt nem méltányos és okszerű. Hogy a bérlet által ültetett fák annakidején, ha erre alkalmasak, akár mint szerszám, akár mint tüzi fa csak a tulajdonos engedélyével legyenek utánpótlás feltétele mellett kivághatók, képtelenség, valamint az is, hogy bérbeadó a kivesszett fák kivágását engedélyezheti, vagy hogy bérlet a bérbirtokot két éven belül árkokkal ellátni köteles.

Nem is óhajtok tovább e tárgynál időzni, mert ha egy ily szerződés aláírása, mint a jelen, mely a bérlet nyakára oly hurkot vet, melynek végét a bérbeadó fogja, akad vállalkozó, ugy az megérdemli sorsát, hogy a hurok torkára forrjon.

Az itt röviden elmondottakból meggyőződhetett a szives olvasó, hogy a gr. Bethlen András földmívelési miniszter által sok jóakarattal tervezett s a napi sajtó által oly nagy hozsannával üdvözölt magyar farm-rendszer mai alakjában keresztülvihetetlen, mert nemcsak közgazdasági, társadalmi s politikai, de mezőgazdasági szempontból is csak mint egy kísérlet, egy félig kész dolgozat, de nem mint komoly, a földmívelési miniszterium méltóságának megfelelő munkálat jöhet tekintetbe.

Mit, midőn mint sivár közgazdasági állapotainkból kifolyó tényt sajnosan konstatalnánk, vétkoznénk egyuttal, ha a munkálatban elvéve fel-felcsillanó eszméket megragadva kiemelni elemulasztanók, mert hisz életrevaló eszméknek közgazdaságunk terén amugy is annyira szűkében vagyunk, hogy nagy Széchenyink szavaival élve, még az apagyilkosnak is még kellene kegyelmeznünk — ha eszméi vannak.

Elvitázhatlan érdeme a magyar farm-rendszerrel szóló munkálatnak a mellett, hogy magát az eszmét aktualisan felvetette s a középosztály sülyedésére reámutat az, hogy első alkalom, a hol a kormány a mezőgazdasági szakképzettséget, mint sine qua nont állítja fel tétel gyanánt. S ezért hálás elismeréssel fog mindenkor adózni gróf Bethlen Andrásnak a magyar gazdaközönység, mert első esete a mezőgazdasági szakértelem feltétlen és kizárólagos szükségessége hivatalos elismerésének.

A miniszter a magyar farm-rendszerhez irt előszavában a bérleteket, mint a mezőgazdasági kultúra zászlóvivőit jelzi helyesen s hogy e czéljuknak minél inkább megfelelhessenek, a nagyobb birtoktesteken 1000—1100 holdas bérleten pepinériák felállítását tervezi, melyek feladata volna az állam ellenőrzése és segélyezése mellett tenyészállatokat produkálni a vidék kiscgazdái részére, az illető vidék jellegének megfelelőleg.

Ily mintagazdaságok vidékenkénti felállítása, illetve létesítőknek megkönnyítése csakugyan jó eszme, melynek keresztülvitelét csak melegen ajánlhatjuk, mint mezőgazdasági kultúránk emelkedésének biztos zálogát.

Ugyancsak a mintagazdaságok feladata volna a munkásképzés is, minek oly nagy szükségét érezzük minduntalan.

Ily gazdaságok keretén belül volnának sikerrel elhelyezhető a földmives-iskolák is, melyek jelen szervezetük mellett sehogysem felelnek meg a czéljuknak, mert sem gazdatisztet, sem bérbeadókat nem képeznek.

Végül elismeréssel kell megemlékeznünk a munkálat díszét képező major- és épület-tervekéről, melyek, eltekintve attól, hogy kissé költséges építkezések mezőgazdasági építészeti szempontból, mely szak nálunk amugy is mostoha gyermeke az építészetnek, nagy elismerésre tart hat számot.

Szeretjük hinni, hogy a jelen elözetes elözetes a farm-rendszernek kérdése — mint a kötött forgalmu birtokok kezelésének ezidő szerint legokosabb módja — végleg kimerítve nincs, a mennyiben ez csak praeludiuma volt egy nagyobb szabásu akciónak, mely oly jótékony hatással volna ferde irányban fejlődött közgazdasági életünkre, mint a nyári zápor, a tartós forróságtól tikkadt növényzetre. S az új életre kelt növényzet elfojtana a felburjanzott gázt a nélkül, hogy annak mesterséges eltávolításáról kellene gondoskodnunk.

Rubinek Gyula.

A legegyszerűbb zöldtakarmányeltartási mód.

Az E czim alatt a kassai m. kir. gazdasági tanintezet 1891-ről szóló Évkönyvében egy zöldtakarmánykonzerválási módot ösmertettem, melyet a Dreher féle tornai uradalomban tanultam ösmerni. A midőn közleményem nyilvánosságra bocsátottam, bizonyos tartózkodással tettem azt, mert akkor még csupán csak a tornai uradalomban alkalmazták, azt s az eljárás éppen egyszerűségénél fogva szinte lehetetlennek látszott. Ma azonban már azon kellemes helyzetben vagyok, hogy pozitív adatokra támaszkodva mondhatom el, hogy ez a zöldtakarmánykonzerválási mód legalább is olyan jó, de mindenesetre sokkal olcsóbb és egyszerűbb a zombolyainál, a mely pedig ez ideig a legjobbak van elősmerve. De lássuk első sorban is magának az eljárásnak kivitelét eredeti leírásom szövegével.

Kaszálás után a zöldtakarmány azonnal behordatik. Fontos tényező, hogy az teljesen friss állapotban hordassék össze. Félig szikkadt állapotban behordva az eredmény már kétes. Hogy miért, azt alantabb fogom megmagyarázni. Sőt az sem baj, ha harmattól, vagy esőtől nedves a takarmány. Sok esetben rakatott össze esőtől egészen vizes takarmány, a nélkül, hogy a kazal megromlott volna. Ez már magában véve is nagy előny, mert esőben is lehet folytatni a munkát, sőt ilyenkor a gazdaság rendes személyzete nem lévén más iránytban elfoglalva, jól ki-

használható. A kazlat természetesen tetszés szerinti helyen lehet felállítani. Előnyös, ha az szin, vagy más fedél alá kerül, de ez sem okvetlenül szükséges, mert szalmából is lehet a kazalnak fedelet rakni, mely az esőviz beszivárgását megakadályozza. A kazalnak alakja mindenesetre négyzet legyen; hossza is szélessége is legalább 8—10* méter. Kívánatos ugyanis, hogy minél kisebb felület érintkezzen a levegővel s ez leginkább úgy érhető el, ha teljesen szabályos négyzet alakban, függélyes fallal rakatik a kazal. Ha a kazal hossza és szélessége 8 méternél kisebb, akkor a kazal tetjét csakugyan szükséges lesz kövekkel vagy földdel megterhelni, mert önmagától minden irányban elegendő nyomást kifejteni nem leend képes. Különösen, ha magassága sem éri el a 6 métert. Itt tehát csak olyan kazlakról leend szó, melyek legalább 8 méter hosszanti és mély átmérőjével, 6 méter magassággal bírnak.

Kimérjük tehát a kazal kerületét s a négy sarokra négy oszlopot ültetünk be; ha van 8 méter hosszú erős deszkánk, akkor a négy oszlop elegendő; ha nincs, akkor még négy oszlopot alkalmazunk minden két oszlop közé a közepre. Szalmából ágyat csinálunk most már a kazalnak s az oszlopokon belül, azokhoz támasztva, deszkákat fektetünk éllel a földre, úgy, hogy a deszkák bezárják most már azon négyzetet, melylyel a kazal fog bírní. A deszkák által alkotott négyzetbe rakni kezdjük a zöldtakarmányt, megtaposván azt egyidejűleg. A taposásnál különösen a kazal szélének letaposására kell nagy súlyt fektetni; a közép részletet kevésbé szükséges taposni, de a szélek letaposásától függ az eredmény; mennél jobban letaposattuk a széleket, annál inkább kizártuk a levegőt, tehát annál jobb takarmányt fogunk nyerni. Ha a kazal a deszkák szélességéig emelkedett, akkor azokat egy deszka-szélességgel feljebb húzzuk, mert hiszen a deszkák arra valók csupán, hogy a kazalnak függélyes oldala megadassék. A deszkákat azután folytonosan feljebb és feljebb emeljük, ezen közben a széleket mindég taposztatván, miglen az eltartandó takarmány mind bele nem kerül a kazalba. Az utolsó zöldtakarmánymentisítéssel egy kis tetőt csinálunk a kazalra, jól letaposván azt, végül pedig körülbelül 1 méternyi vastag nedves szalmát rakunk a tetőre, erre pedig néhány gerendát fektetünk. A kazal magassága egyharmadára is le fog süppedni s a következő kaszálás alkalmával kibotván a tetőt, folytatjuk a kazal rakását s megtehetjük ezt akár 10—12-szer is egy nyáron, a nélkül, hogy ebből bármiféle hátrány származnék.

Ez volna tehát ezen legegyszerűbb zöldtakarmánykonzerválási módnak leírása. Semmiféle befektetés nem szükséges, tehát hozzá s így bárki is megkísérlelheti, s ha a kivitelt az elmondottak pontos betartása mellett hajlja végre, a kedvező eredményt biztosította.

Két momentum van, a mely különösen figyelemre méltatandó s mely az egész eljárásnak alapját képezi. Az egyik a takarmányt teljesen friss állapotban berakása, a másik pedig a kazal széleinek letaposása. Súly fektetendő az elsőbb említettre azért, mert mennél nedvűsabb a takarmány, annál inkább zárja ki magából a levegőt, annál nagyobb súlylyal nehezedik az alatta lévő rétegre s préseli azt annyira össze, hogy levegő abba bele ne juthasson. Ha félig száraz takarmányból rakjuk össze a kazlat, akkor ez az eset nem all fenn, mert a rézek lazábban fekszenek egymásra, az egyes rétegek nem préselődnek úgy össze s a levegőnek szabad behatolást engedvén, a kazal tulságosan felmelegszik, a takarmány elszenesedik, sőt ki is gyuladhat.

A második tényező a mire súlyt kell fektetni, a kazal széleinek letaposása, ugyancsak a

* A mult évben megejtett kísérletek bizonyítják, hogy kisebb méretű kazlakban is jól elállott a takarmány: az erdőlyi kísérletek szerint a 6 méter széles és hosszú kazlakban ép oly jól konzerválódott a takarmány mint a nagyobb méretűekben. K-y.

levegő kizárása céljából eszközözlendő. Mennél tömörebb réteget képez a külső szél, annál inkább gátolja a levegő behatolását s annál kevesebb takarmány romlik meg. Mert némi megromlást sem ennél, sem egyéb eltartási módnál elkerülni nem lehet. Az a külső réteg, mely a levegővel érintkezik, minden eltartási módnál megromlik. S ez utóvégre nem is nagy baj, csak a megromlott réteg ne legyen vastag. A most leírt tornai takarmánykonzerválási módnál, ha a kivitelt helyesen eszközöltetett, az eddigi észleletek szerint legfeljebb 10 cm. vastag réteg romlik meg, a mi soknak egyáltalán nem mondható.

Ez eljárásnál tehát prés, vagy egyéb súlyok helyett, a takarmány önsulya által préseltetik, s éppen azért különbözik ez eljárás egyéb eljárásoktól annyiban, hogy a takarmány teljesen zöld állapotban kazaloztatik. Legfeljebb a legfelsőbb réteg préseléséről kell gondoskodni s ezért rakatik nyirkos szalma a tetőre, erre pedig néhány gerenda.

Ezen leírásom alapján a mult év folyamán több helyt tetettek kísérletek kivétel nélkül igen kedvező eredménnyel. Ezen eredmények röviden összefoglalva a következők:

1. Az elromlás folytáni veszteség alig számbavehető csekély, a kazal szélén egy kevés, s tetjén legfeljebb 10 cm. vastag réteg löketett el, mint hasznavehetetlen, de ez is csak egyes kazlakról. A veszteség tehát semmi esetre sem nagyobb, mint a zombolyai kazlakban, miként azt parhuzamosan végzett kísérletek is bizonyítják.

2. A tornai eltartási mód csak felannyi költséget okoz, mint a zombolyai, miként azt Benkő Mihály jószágigazgató által végzett parhuzamos kísérletek bizonyítják. — Ugyanezen kísérletek igazolják, hogy a zombolyai eljárásnál szükséges földhányástól a napszamosok vonakodtak s így béresekkel kellett ahhoz alkalmazni.

3. A tornai kazal rakását eső nem gátolja, sőt, miként nevezett igazgató igazolja, éppen az esőtől azott s ilyen állapotban berakott zöldtakarmány szolgáltatja a legizletesebb konzervált takarmányt.

E körülménynek pedig igen nagy előnyei vannak, egyrészt, mert esős időben, mikor egyebet úgy sem lehet dolgozni, állandó munkasainkat jól alkalmazhatjuk, másrészt pedig elkerüljük a takarmány kilugozódását.

4. A tornai kazalt nem szükséges egyszerre felrakni, a kazalozást megszakítva 10-szer is lehet folytatni, a mennyiben a kazal kifedése avagy betetőzése nagy munkát nem ad, a mennyiben az csak megnevesített szalmaréteggel takarandó be, s erre néhány gerenda fektetendő. Mindezekből kifolyólag ma már elmondhatjuk, hogy a tornai takarmánykonzerválási mód csakugyan a legegyszerűbb, s éppen ezért a legjobb is. De bár az ország különböző pontjain megejtett kísérletek határozottan kedvező eredményt veződték, mégis elbizakodnunk nem szabad, s a kivitelnél vigyázni kell mindarra, a mi a közleményben elmondott, mert valószínű, hogy felületesség vagy hanyagság megbosszulja magát.

Ahoz, hogy végleges és teljesen határozott véleményt mondassunk ez eljárásról, a mely minden körülmények között beválljon, még egy évi kísérletezés szükséges. Éppen azért nagyon kérének a t. gazdatarsakat, a kik folyó évben tornai módon konzerválnak, sziveskedjenek engem az eredményről az év végén értesíteni, hogy az ily módon nyert adatokat feldolgozván, a szaslapokban és folyóiratokban közzé tehessem.

Nevezetesen tudnom kellene, minő takarmány mikor konzerváltatott, vajjon az egész kazal egyszerre vagy részletenkint rakatott fel, milyen volt a kazal mérete, hány szekér takarmány rakatott abba, megázott-e a takarmány vagy sem, milyen volt a felmelegedés és meddig tartott, mennyit ülepedett a kazal, mennyi volt a megromlott takarmány, milyen volt a takarmány minősége etetéskor, szivesen ettek-e az állatok vagy sem.

Nem a magam, hanem a gazdaközönség érdekében kérem erre a t. kísérletező gazdatarsakat.*)

Kassa.

Kovácsy Béla.

Repczepusztító rovarokról és irtásukról.

A repczeit termelő magyar gazdak jól ismerik azokat a rovarokat, melyek részint ősszel, részint tavasszal a repczeit nagy mértékben rongálják, sőt némelykor egészen tönkreteszik. E kártékony rovarok egyike a honvédbogár (*Entomoscelis Adonidis*) és álczája, a „fekete hernyó” ismertette volt már a mult évi karácsonyi számunkban (L. a Köztelek 1892. évi 120. sz. 1915 es l. 6 t.), hozzásegődik társul néha egy más „fekete hernyó”, a repcedarázs (*Athalia spinarum*) álhernyója, a mely szintén a repce levelét falja és kiváló kártévköz az tán a káposztabolha (*Halticaoleracea*) és az érczfényű repcebogár (*Meligethes Brassicae*).

Jelen alkalommal csak e két utóbbiról akarunk röviden megemlékezni.

A káposztabolha veszedelmes ellensége a kelő repczeitnek, mert a mint a csirázó mag első levelkéje kifeszlik, e falánk természetű kis rovar rögtön neki esik és mohón felfalja. Ha az időjárás igen száraz és a bolha már igen elszaporodott, akkor az összes repczeitestből alig marad egy két növény, a többi mind megette a bolha. E bogár igen kicsiny, csak 4 millim. hosszú és kártékonyága annak nagy számában rejlik.

A káposztabolha kifejldött alakban telel és mihelyest tavasszal a vegetáció megindul, felkeresi a csirázó növényeket és pedig leginkább a keresztes virágukat (káposzta), de ezenkívül igen sok más kultivált, (borsó) és vadon élő növényt is, melyekben néha olyan nagy kárt okoz, hogy az időközben megtermékenyített növénye ep növényt már nem talál, a melyre petéjét letojhatná, hanem kénytelen tovább vándorolni. A növényre lerakott petéből kikelő álczája feketesbarna színű és testének felülete tuskés (l. a 157. ábrát, melyen ez az álcza *b* nel nyagytva és *d*-nél természetes nagyságban látható). Feje fényes és testének első három ize szemölcsös és teljesen kifejldött korában 6 millim. hosszú.

A petéből kikelő apró álczak eleinte egy csoportban maradnak, majd később elszélednek és folytonosan a lombon ráganak. Ha már teljesen megnöttek, akkor földbe húzódnak és bebabozódnak. Rövid idő múlva kikél a teljesen kifejldött bogár, mely — mint azt már előbb is említettem — 4 millim. hosszú és érczfényű zöldes vagy kék (l. a 157. ábrát, hol *a*-nál a nyagytott, *e*-nél a természetes nagyságú bogár be van mutatva; *c* a bogár rendes hosszúságát jelöli). Teste kerülék ataku és felül domboru. Mellkasa felső lapjának hátsó részén egy haránt barázda látható; a mellkas szélei felülről nem láthatók, mert a test alá hajlanak. A szárnyfedő teljesen takarja a potrohát és mind két fele egy közös csucsban végződik. Lábai közül a harmadik párnak czombja aránylag igen nagy vastag és izmos, úgy, hogy ez a lábpár igen hosszú és ugrásra kiválóan alkalmas.

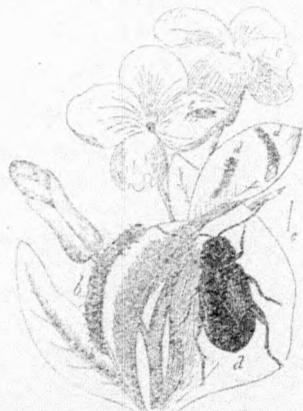
A rovar összes fejlődéséhez — a petétől számítva egészen a kifejldött bogár kikeléséig — összesen csak 6 hét szükséges. E szerint tehát ennek a bogárnak évente nemcsak 2, sőt vagy több nemzedéke is lehet és egy időben és egy és ugyanazon helyen néha mind a négy alakja is található. E bogár kiválóan a kelő növényt rongálja, de nem veti meg a repce virágját sem, a melynek belső részeit fölemesztí.

A második bogár, az érczfényű repcebogár, melyet a magyar gazdasági írók a német név nyomán (Rapsglanzkäfer) rendszeren repce fénybogárnak szoktak nevezni, az előbbinél még kisebb,

* Minden theoretikus okoskodásnál jobb bizonyíték a praxisban szerzett tapasztalat, ezért kívánatos volna, ha minél több gazda tenne eleget a felhívásnak annál is inkább, mert az eddigi eredmények daczára még mindig sokan kételkednek a sikeren, ezek közé tartozom magam is. Cserháti.

mert csak 2—2,5 millim. hosszú, nagyjából kártevése által is különbözik attól, a mennyiben ez nem a kikelő növényt, hanem a már nyíló növénynek virágját, vagy még elébb a bimbóját rongálja.

A tavasszal kikelő repcebogár felkeresi a vadon tenyésző keresztes virágú növényeket (különösen a vad repcét, *Sinapis arvensis*) és megtermékenyített nősténye petéit ezeknek korán nyíló bimbóiba tojja. A 8—14 nap múlva kikelő álcza a hengerded (l. a 158. ábrán az *a-t* és a *c-t*) testű, sárgás-féhér színű; feje barna vagy feketés színű és testének mindenik ízén két, az utolsón pedig három kemény és barna színű folt van. Feje kinyulik; erősen kifejlesztett szájszervei kifelé állanak (l. a 158. ábrán a *d-t*). Testének utolsó íze több hegygyel végződik. A kikelő álcza tönkre eszi elébb azt a bimbót, a melyben életre kelt, majd ha annak beltartalmát elfogyasztotta, a virág nyelén leszáll és keres más

157. ábra. A káposztabolha (*Haltica oleracea* F.) *a* a bogár nagyítva; *b* az álczája nagyítva; *c* a bogár hosszúsága; *d* az álczák és *e* a bogarak rendes nagyságukban.

bimbót, vagy virágot, a hol aztán pusztító életét tovább folytatja. (Ilyen vándorló álcza van bemutatva a 158. ábrán *a-nál*). Ha virágot, vagy bimbót nem talál, neki megy a levélnek, vagy a még zöld repace beczőnek is. 8—12 napi időközben megvedlik háromszor és a harmadszori vedlés után földbe húzódik, a hol aztán csekély mélységben igen laza szövetszálból gubót készít és bebábozódik. A bogár (l. a 158. ábra *a-és b-t*, mely mellett a vonal a bogár természetes nagyságát jelöli), mely a bábból 12—16 nap múlva kifejlik, érczfényű zöld ugyan, de mégsem olyan fényes, mint a káposztabolha, mert a testének felületét borító apró szőrözöt fényt egy kicsit elhomályosítja. Vannak zöldeskék színű példányok is. Teste zömök: 2—2,5 millim. hosszú és 1,5—2 millim. széles. Szárnyfedői nem végződnek egy közös csucsban, hanem csucsaik le vannak csonkítva. Barna lábai mind egyformák, a harmadik pár nem olyan izmos (ugráásra való), mint azt az elebbinél láttuk.

E bogár ugyanott él, a hol az álcza: a keresztes és másféle növények virágjában néha igen nagy számmal található. Dél órákban serényen rajzik, de hűvös időben belefurakodik a virág belsejébe, a hol a virág belső részeit elragja és e miatt tehát ép olyan jelentékeny kárt tesz, mint az álczája.

A kikelő ivadéka álcza-alakban tel el.

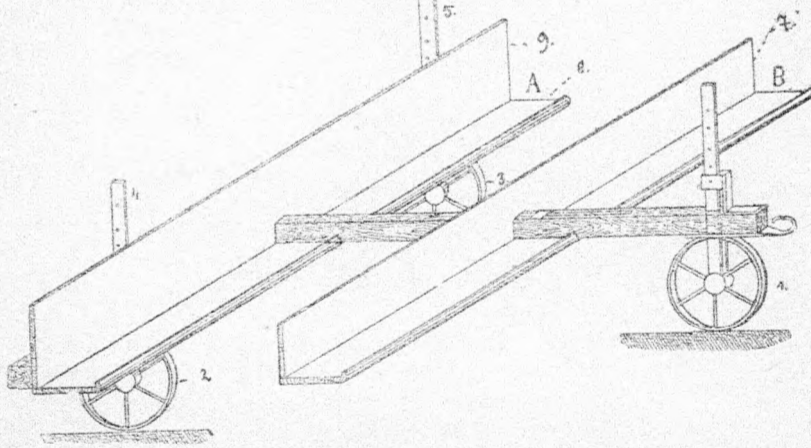
A két bogár, melynek életfolyását a fönnebbiekben ismertettük, hazánkban igen nagy károkat okoz. Hogy milyen károkat okoz, erről, ha csak általánosságban is, igen sokat mondanak a gazdasági tudósítók jelentései, mert az allandó gazdasági tudósítók jelentései, melyeket a vetések állásáról a földművelésügyi minisztériumhoz intéznek, évről-évre tele vannak panaszszal e két bogár ellen. (Lásd a Rovartani állomás jelentését az 1884—1889-ben felmerült gazdasági rovarkárokról. p. 114.) Ha csak a káposztát tennék tönkre, az még csak hagyján (marad azért belőle mindig annyi — a mennyi —), de nagy baj, hogy igen sokat szenved tőlök a repace.

Ennek megmentésére már sokféle védekező eljárást ajánlottak, de ezek közül igen kevés érdemi meg, hogy komolyan figyelembe vétessek. Sikert eddig csak a bogárhálóval való gyűjtés adott. Persze a repceföldnek halóval, vagy mondjuk hálókkaal való bejárása és a bogaraknak (az is csak délelőtti és késő délutáni órákban való) összegyűjtése igen lassu munka, sőt tekintetbe véve azt is, hogy e bogarak a vad növényeken is élnek, a munka néha felerészben hiábavaló is. Jobb védőeljárás hiányában azonban beválik az, csak hogy nem szabad megtűrni, hogy a kultivált föld környékét igen ellepje a vadrepace: ezt a gázt mindig, de kivált tavasszal kell irtani. Akkor aztán nedves bogárhálóval (hogy a már megfogott bogár belőle ki ne mászszék) a kártevőknek legnagyobb részét össze lehet gyűjteni.

E helyett az egyszerű, habár kezdetleges eljárás helyett ajánl legújában, *Pauly-Stampen* oelsi hivatalfőnök, (Porosz-Sziléziában) egy saját-találmányu repcebogárfogó-gépet, melynek rajzát a 159. ábrán bemutatjuk.

E gép, mely igen egyszerű szerkezetű és melyet egy könnyű ló huz, három kereken jár, mely közül az első (l. 159. ábrán az 1-t) a ló nyomán halad, a két hátsó kerék pedig tetszés szerinti távolságra igazítható, tehát olyanra, is hogy azok pl. sorvetésnél éppen a sorok mentén haladjanak. Ezt az igazítást az által lehet megtenni, hogy az ábrán a 4—5 számmal megjelölt léczeknek a 9-es számmal jelölt deszka mögött látható keresztgerendában külön léket csináltatunk. E gép igazítható továbbá a megtisztítandó növények fejlődési nagyságához képest, az által is, hogyha a repace aránylag már magas, akkor a gyűjtődeszkákat (6—9) 4, 5 és az elülső kerék felett látható függélyes czöveknél feljebb emeljük. Az így beállított gép megindítása előtt a gyűjtődeszkákat bekenjük valami alkalmas és olcsó ragadós anyaggal (pl. kátránnyal) és aztán bejárjuk a megtisztítandó repcevetést. Ha a gyűjtődeszkák már tele vannak az ottragadt bogarakkal, akkor a föld végén lekaparjuk és tűzbe vetjük azokat. Ilyen módon — a feltaláló állítása szerint — Porosz-Sziléziában a repcebogárnak a kétharmad részét sikerült kiirtani. És e géppel naponként körülbelül 30 morgennyi földterület tisztíthatunk meg.

(Ez a szabadalmazott gép kapható Warneck F. W. vasöntő és gépgyárosnál, Oelsben (Porosz-Szilézia) és ára — szállítás nélkül — 30 frt.)

159. ábra. Pauly-Stampen-féle repcebogárfogó-gép.

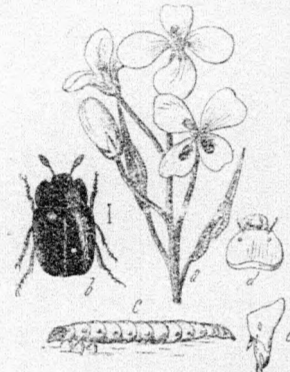
E gép rovarirtó munkája tehát azon fordul meg, hogy a mint annak ragadós gyűjtődeszkái a repcenövények bugáit verdesik, a bugákon ülő bogarak a deszkához ragadnak, vagyis tehát a bogaraknak csak az a része, a mely a repcevirág külsején ül; ellenben azok, a melyek a virágba húzódtak (álczák és kifejlesztett bogarak) azok kikerülnek a fenyegető veszedelmet. És e miatt tehát azt hiszem, hogy ezt az irtó-eljárást az első eljárás után, meg kellene még ismételnit, hogy elpusztuljon még azoknak is egy része, a mely az első eljárásnál még megmenekült.

Külömben Pauly-Stampen találománya nem egészen eredeti és már régen használták az ugynevezett *«földi-bolhafogdosó-gépeket»*, melyek lé-

nyege ragadós kőszénkátránnyal bekenet deszkából áll és melyek elől galyseprűvel ellátott alacsony kerekre vannak alkalmazva. (Emich Káros Rovarak p. 202.) De ezekkel a gyakorlatban — úgy látszik — nem igen nagy sikert értek el, mert ilyen gépet mai nap már sehol sem lehet látni.

A gyakorlati gazdák e bogarak ellen való védekezésben legfőbb támaszt azonban abban találnak, ha a repcének olyan fajtát vetik, a mely gyorsan virít, úgy, hogy a bogárnak a virágrongálásra csak kevés ideje legyen. Aztán a soros vetést kevésbé bántja, mint a kézzel való.

A káposztabolhára pedig megjegyzem még azt, hogy az ellene való védekezésnél nagy súlyt kell fektetni arra is, hogy a repceföldnek környékéről a vadrepace mindig kell irtani, mert ez a növény az, a melyen a bogár első nemzedéke tavasszal fejlődik és a honnan aztán úgy a repcére, mint a többi keresztes és másvirágú növényekre száll. S. S. S.

158. ábra. Az érczfényű repcebogár (*Meligethes brassicae* Scop.) *a* egy repcenövénydarabka, melynek virágján a bogarak, levelén az álczák természetes nagyságukban láthatók; *b* a bogár nagyítva; rendes nagyságát jelöli a mellette levő vonal; *c* álczája nagyítva; *d* az álczafejt igen nagyítva; *e* az álcza testének utolsó íze szintén igen nagyítva.

Rossz talajon tenyésző jó fa-faj.

Néhány hét előtt napilapjaink mezőgazdasági mellékletükön és szakfolyóirataink feltűnést keltő módon hirdették egy új fa-fajnak felfedezését, mely különösen rossz talajainkon talán jól tenyészene s kitűnő jövedelmet adna.

Mint hogy lapunk mindent, ami gazdáink sorsának emelését, könnyebbedését elősegítené, élénk figyelemmel szokott kísérni, illő dolog, hogy ez új fajáról a Köztelek olvasóit is értesítsük.

Lapjaink a kérdéses fa-fajról körülbelül a következőket írták. «Ausztrália erdeiben vannak fák, melyeket közönségesen wattle-tree-nek hívnak s melynek tudományos neve *Acacia decurrens*. E fák a leghomokosabb, legkövesebb, terméketlen talajon is jól tenyésznek. Száritott kergük 40—50 százaléka tannintartalmu anyagot ad s 3 kg. acacia kéreggel a cserzeskor ugyanoly eredményt érhet el, mint 5 kg. európai tölgykéreggel. A mi még ezen fa értékét növeli és becsessé teszi az, hogy gummedvet is terem. Sydneiben egy font (1/2 kg.) acacia-mag 2 dollárba kerül és ebben a súlyban 25,000—40,000 szem mag foglalattatik; csirázóképességét a mag több éven át megtartja, azonban elvetés előtt meleg vízben kell előbb megáztatni. 3—5 éves korában már lehet tannint és

mézgát nyerni belőle. Müller báró ezen fa magvait megküldte az összes angolországi botanikus-kereteknek. Nálunk is elég oly terméketlen terület van, melynek e fa ültetésével való értékesítése megérdemelné a kísérletet vagy más helyen nálunk is . . . e fanem valószínűleg kitűnően volna értékesíthető. Jó lenne tehát valami uton-módon ezen fanem magját megszerezni s ha a kísérletek sikerrel biztatnának, arról is gondoskodni, hogy a fa magja eléggé olcsón forgalomba hozassék.»

A különböző lapok e közleményének kiegészítésül szabadon még egyet-mást közölni magának Müller bárónak még 1880-ban megjelent közleményéből.

Az *Acacia decurrens* Willdenond var.

mollissima (A. mollissima Willd.) vagy köznyelven fekete wattle (karámfá) kis- vagy közepmagasságú fa, mely déli Ausztrália keleti részén Viktória és Új-Dél-Walesban s Queensland déli részén van elterjedve. Faját különböző czélokra használják, tüzelő anyagnak kitűnő. A kéreg tannin-tartalma laboratórium vizsgálatok szerint 30—54% közt ingadozik. A kereskedelemben előforduló kéreg tannin-tartalma valamivel csekélyebb a kéreg szárazsága szerint. A cserző anyagával cserzett bőr éppen olyan jó mint a tölgykéreggel cserzett. Az idős és száraz kéreg 40% catechu-t ad, melynek valamivel több mint fele csersav. A kéreg anyaga festékkészítésre is jól használható.

A fekete wattle terjesztése igen könnyű. Egy font mag Melbourneban 5 shilling. Terméketlen terület e fa magvainak vetése által 5—10 év alatt legjobban kihasználható kinőtt fák legjobb minőségű l mázsa kérget adnak. A *meleg mérsékelt öv* csert adó fái közt e fa a legfontosabb tekintve nagy tannin-tartalmát, gyors növést, s akármely talajjal való megelégedését, könnyű kultiválását, korai jövedelmezőségét stb. Az Eucalyptus globulusnál kitartóbb s így Anglia déli részének klímája alatt tenyészik, de subalpin emelkedésekre nem hág fel. Ennyit mond Müller az ausztráliai gyarmatok hivatalos «botanikusa», kinek közléséből erednek lapjaink fentebb idézett közleményei is.

Elismerve azt, hogy e fa mindazon tulajdonságai, melyeket Müller kiemel, csakugyan a legértékesebb fák egyikévé avatják, ajánlják lapjaink a vele való kísérletezést, mert hát nálunk ez kitűnően volna értékesíthető!

Sokfelől sanyargatott mező- s erdőgazdaságunk kell, hogy kapva kapjon ily kitűnő fa-faj tenyész-tésén.

S mind ennek dacára én még sem ajánlom a vele való kísérletezést és pedig azért nem, mert e faj tenyésztésével már évek óta foglalkozik nálunk az egyetemi növénykert.

S hogy nálunk mennyire érdemes volna vele kísérletezni s mily valószínűen volna nálunk értékesíthető, mutatja a botanikus kert, a hol kitűnően s jól tenyészik az *üvegházban*.

Ugyanis e fa nálunk szabadban nem tenyészhetik egálji viszonyainknál fogva dacára annak, hogy Anglia déli részében tenyészhet.

E fa-faj Ausztráliában a 25—40 d. sz. közti területen tenyészik, melynek évi közép hőmérséke 14°7—17°3' C közt változik ellenben hazánk legdélibb vidékét tehát a 44°5—46° e. sz. közti területet véve alapul az évi közép hőmérséklet 11°4—12°2' C közt ingadozik; vagyis nagy átlagban előbbi évi közép hőmérséke valamivel nagyobb. Ugy, hogy ily különbségek miatt esetleg még tenyészhetne wattle-fa, mert hiszen Anglia déli része is csak 10—12° évi közép hőmérsékkel bír, holott e területen való tenyészését maga Müller is lehetőknek tartja. E fa tenyészésének a mi nyári melegünk teljesen megfelelne, ellenben tenyészését lehetetlenné teszi a téli hideg. Ugyanis e fa csak a melegebb mérsékelt övben tenyészik tehát azon szélességi határig a melyen belől a téli hőmérsék nem esik tartósan nagyon a 0° alá vagyis a hol tartós téli fagyok nincsenek. Hazánkban aligha találunk ilyen területet, ha csak nem fiúmei s a horvát tengerpart mentén.

S tényleg e terület már beleesik az u. n. földközi tengeri flora (mérsékelt meleg övbe) területbe, melyben a fagyok nagyon ritkák, nem tartósak s melyben az örökzöld növények tenyésznek. Itt találjuk az acacia decurrens más rokonfajait a szabadban tenyészve, itt marad kint télen a szabadban az Oleander.

E fajt tehát hazánkban való megtelepítés czéljából még kísérletezésre sem ajánljuk. Anglia déli részén esetleg tenyészthetik, mert tudjuk, hogy a mig nyári közép hőmérséke 16—17°, addig téli közép hőmérséke 4—6°. Hiszen köz-tudomásu dolog, hogy itt a Myrtus is kint telet, holott a szőlő meg nem érik.

Ha ilyen kilátást nyújt e fa, miként került mégis lapjainkba? Ténynek véve a lapok ama híret, hogy magvakat küldött Müller Angliába a

botanikus-kerteknek, mindjárt tájékozódhatunk a küldemény czélja felől. Megengedve azt, hogy a fának Angliában való meghonosításával is akartak kísérletezni — a küldemény czéljával egészen mást kell tartanunk. Az angol kormány mielőtt a föld különböző részein fekvő gyarmatain valamely fának meghonosítása végett nagyobb szabású kísérletekbe fogna — első sorban kicsiben végeztetett kísérleteket a nevezetesebb angol botanikus-kertekben, melyeknél ugyanis épp e czélból külön kísérletekkel foglalkozó tudományos szakember is van alkalmazva. Így történt ez a chinin fákkal s másokkal. E magvak tehát valószínűleg kísérletek végett küldettek Angliába. Az angol lapoknak e híre a német lapokba jutott a valódi tény megállapítása nélkül s azon toldalékkal «auch bei uns gibt es sterilen Boden, der mit genanten Baum bepflanzt, vielleicht recht gute Erträge abverfen könnte.» Lapjaink nagy része német forrásból merítve átvették a tudósítást minden kritika s vizsgálat nélkül, holott ha szakember kezén megy át, bizonyára megrostálódott volna. Ime nem csak a politikában, de a gazdasági tárgyakban is vigan vándorolhat ama bizonyos kacsa!

S ha már közönségünk ilyen híreket olvas, mi védi meg közönségünket, hogy esetleg ne kövesse a tanácsot? Bizony csak egyes szakembereink jó indulata, melyhez folyamodik, ha összeköttetésben áll vele, más semmi és senki. Mert dacára annak, hogy agricol állam lennénk nincs sehol semmi intézkedés téve, hogy akár hivatalaink, akár gazdáink ilyen kérdésekben tájékozódhassanak. Egész földművelésügyi minisztériumunkban nincs egyetlen botanikus sem, ki ily kérdésekben tájékozódást nyújthatna! De mégis van! Hiszen ilyenek tekintik gazdasági szakiskoláink ugys nagyon elfoglalt tanárait! Pedig hát a tanárainkat nem hogy ilyen napi kérdések, felvilágosítások, tudakozások hollywoodásával nem volna szabad bolygatni, de még inkább óráik kevesbitésével, szakmájukkal való beható foglalkozásra kellene nekik időt engedni. Mert éppen az volna hivatásuk a tanításon, oktatáson kívül, hogy tudományukat, szakmájukat előbbre vigyék, fejlesszék. S bár készséggel elismerjük, hogy gazdasági tanintézetek tiszteltreméltó tanári karában eddigelé is voltak ilyenek, de ők tudják mily fáradság, áldozat árán!

Pedig gazdasági s erdészeti tudományunk önálló tudományos és gyakorlati tovább fejlesztése egyik legsürgősebb s legfontosabb feladatainknak. Átmenetnek elég jó volt a külföldi kivált német írók s tudósok munkájával élni, de viszonyaink fejlődtek már annyira, hogy a meglevő alapon elfogadva a külföldi jót és hazánk specziális viszonyainak megfelelő önálló kutatásokat, vizsgálódásokat végezzünk!

Igen helyesen mondja az o. m. g. e. a gazdasági szakoktatás tárgyában készült javaslata, hogy «a gazdasági akadémia és gazdasági tanintézetek gazdasági tisztán az oktatás czéljaira használtassanak fel,» de ha ez áll a gazdaságokról, úgy áll ez a tanintézetek tanáraitól is. Nem szükséges ezért őket fontosabb kérdések tárgyalásánál mellőzni, a hol tudományuk, tapasztalatuk döntő súlylyal bír, de nem szabad őket apró cseprő dolgok jóformán adminisztratív elintézésével terhelni.

E munka külön emberre bizandó. Legyen az akár a minisztérium kebelébe beosztott a gazdasági s erdészeti szakokban jártas szakember, akár a minisztérium alárendelt, de rajta kívül álló intézet vagy állomás, mely ugy a napi kérdésekben, mint egyéb akár tudományos vizsgálatok, akár gyakorlati kísérletek által megoldandó szakbeli ügyekben álljon ugy a kormány, mint a nagy közönség rendelkezésére; a mennyire szüksége van erre a magyar gazdaság ügyének, annyira joga van ezt követelni a magyar gazdaközönségnek. S ha ez meg lesz, akkor az ilyen ausztráliai dolgokban is hamar fog nyerhetni tájékozódást. M. D. S.

Mily változásokat szenved a növényi tápszerek száraz anyaga a sütésnél.

Kovács Imre kísérletei alapján,
közli Liebermann Leo.

Azon kérdés, miképen változnak meg egyes növények alkatrészei magasabb hőfok befolyása alatt, kétségtelenül nagy gyakorlati fontossága. A mi mindenekelőtt érdekes az a rostanyag, a cellulose magatartása.

A rostanyag dacára annak, hogy kémiai összetételeiben azonos a keményítővel, mégis sokkal csekélyebb, némely állatnál talán épen semmi tápértékkel sem bír. Csakis az igen zsenge, fiatal növényekben levő cellulose játszhatik mint tápanyag talán jelentékenyebb szerepet.

Természetes, hogy sokan igyekeztek módot találni arra, hogy a rostanyag, mely aránylag oly tetemes részét képezi a növények szárazanyagának, jobban értékesíthető legyen. Táp-pontot találtak ezen törekvések azon tényben, hogy a cellulose főzésnél erős nyomás alatt, vagy hígított savak behatása alatt cukorrá változtatható.

Nem látszott lehetetlenségnek, hogy fából cukrot és spirituszt gyartsunk és komolyan foglalkoztak azon kérdéssel is, hogy bizonyos módon elkészített fűrészpórral nem lehetne-e lovakat táplálni.

Ugy látszik, hogy mindezen tervek kivitele eddig technikai vagy finanziaális nehézségekbe ütközött, de be kell ismerni, hogy a dologgal érdemes tovább is foglalkozni.

A gyakorlat emberének, a gazdának rendelkezésére álló hevítési módszerek egyik legegyszerűbbje a sütés. Ezzel tettünk hát egyelőre kísérletet és választottuk hozzá azt a növényt, melynél a sütés befolyása a szárazanyag minőségének megváltozására már minden kémiai vizsgálat nélkül igen feltűnő, t. i. az ismeretes süttö-tököt.

A süttö-tök megvizsgálatott tehát előbb nyers állapotban, azután közönséges konyhán megsütve újra megelemezett.

I. A nyers süttö-tök elemzése.

Viztartalom és szárazanyag.

A nyers süttö-tök viztartalma volt 89.50%
, , , szárazanyagtartalma 10.50%

Czukortartalom. 50 gr. reszelek a Pellet-téle hideg digestió szerint 385 cm. térfogatu lombikban vízzel kivonatott és az aluminium hydroxiddal előbb dörített és elszintelenített oldat mindenekelőtt megpolarizáltatt.

Egy próbában három összevágó leolvadásos átlaga volt, normál súlyra számítva + 2.4°, egy másik próbában + 2.5°. (Venzske.)

Ezután meghatározott a fenti oldatokban a cukor Allihn módszere szerint; inverzió előtt:

Találtatt cukor dextrós-re számítva;
az első meghatározásnál 4.19%
a 2-ik , 4.20%

Az invert cukor (inverzió után) szintén a fenti leirt módon nyert oldatokban határozottat meg és találtatt:

Az első kísérletnél 2.52%
2-ik , 2.70%
átlagban tehát 2.61%

invert cukor.

Ha a nádcukorra számítjuk át, ez megfelel 2.475%-nak.

A nyers zsir mennyisége volt 0.19%
Nyers protein (két meghatározás átlaga) --- 0.437%
Cellulose 1-ső meghatározás 0.84%
2-ik , 0.79%

Átlag 0.81% cellulose.
A hamu mennyisége volt --- 0.57%

Ezek szerint a nyers süttö-tök összetétele következőnek találtatt:

mollissima (A. mollissima Willd.) vagy köznyelven fekete wattle (karámf) kis- vagy közepmagasságú fa, mely déli Ausztrália keleti részén Viktória és Új-Dél-Walesban s Queensland déli részén van elterjedve. Faját különböző célokra használják, tüzelő anyagnak kitűnő. A kéreg tannin-tartalma laboratórium vizsgálatok szerint 30–54% közt ingadozik. A kereskedelemben előforduló kéreg tannin-tartalma valamivel csekélyebb a kéreg szárazsága szerint. A cserző anyagával cserzett bőr éppen olyan jó mint a tölgykéreggel cserzett. Az idős és száraz kéreg 40% catechut ad, melynek valamivel több mint fele cersav. A kéreg anyaga festékkészítésre is jól használható.

A fekete wattle terjesztése igen könnyű. Egy font mag Melbourneban 5 shilling. Terméketlen terület e fa magvainak vetése által 5–10 év alatt legjobban kihasználható kinőtt fák legjobb minőségű l. mázsa kérget adnak. A meleg mérsékelt öv esert adó fái közt e fa a legfontosabb tekintve nagy tannin-tartalmát, gyors növést, s akármely talajjal való melegegését, könnyű kultiválását, korai jövedelmezőséget stb. Az Eucalyptus globulussal kitartható s így Anglia déli részének klímája alatt tenyészik, de subalpin emelkedésekre nem hág fel. Ennyit mond Müller az ausztráliai gyarmatok hivatalos «botanikus», kinek közléséből erednek lapjaink fentebb idézett közleményei is.

Elismerve azt, hogy e fa mindazon tulajdonságai, melyeket Müller kiemel, csakugyan a legértékesebb fák egyikévé avatják, ajánlják lapjaink a vele való kísérletezést, mert hát nálunk ez kitűnően volna értékesíthető!

Sokfelől sanyargatott mező-s erdőgazdaságunk kell, hogy kapva kapjon ily kitűnő fa-faj tenyészésén.

S mind ennek daczára én még sem ajánlom a vele való kísérletezést és pedig azért nem, mert e faj tenyészésével már évek óta foglalkozik nálunk az egyetemi növénykert.

S hogy nálunk mennyire érdemes volna vele kísérletezni s mily valószínűen volna nálunk értékesíthető, mutatja a botanikus kert, a hol kitűnően s jól tenyészik az üvegházban.

Ugyanis e fa nálunk szabadban nem tenyészhetik égáji viszonyainknál fogva daczára annak, hogy Anglia déli részében tenyészhet.

E fa-faj Ausztráliában a 25–40 d. sz. közti területen tenyészik, melynek évi közép hőmérséke 14°7–17°30 C. közt váltakozik ellenben hazánk legdélibb vidékét tehát a 44°5–46 e. sz. közti területet véve alapul az évi közép hőmérséklet 11°4–12°20 C. közt ingadozik; vagyis nagy átlagban előbbi évi közép hőmérséke valamivel nagyobb. Ugy, hogy ily különbségek miatt esetleg még tenyészhetne wattle-fa, mert hiszen Anglia déli része is csak 10–12° évi közép hőmérsékkel bír, holott e területen való tenyészését maga Müller is lehetőnek tartja. E fa tenyészésének a mi nyári melegünk teljesen megfelelne, ellenben tenyészését lehetetlenné teszi a téli hideg. Ugyanis e fa csak a melegebb mérsékelt övben tenyészik tehát azon szelességi határig a melyen belől a téli hőmérsék nem esik tartósan nagyon a 0° alá vagyis a hol tartós téli fagyok nincsenek. Hazánkban aligha találunk ilyen területet, ha csak nem fumei s a horvát tengerpart mentén.

S tényleg e terület már beleszik az u. n. földközi tengeri flora (mérsékelt meleg övbe) területbe, melyben a fagyok nagyon ritkák, nem tartósak s melyben az örökzöld növények tenyésznek. Itt találjuk az acacia decurrens más rokonfajait a szabadban tenyészítve, itt marad kint télen a szabadban az Oleander.

E fajt tehát hazánkban való megtelepítés céljából még kísérletezésre sem ajánljuk. Anglia déli részén esetleg tenyészthetik, mert tudjuk, hogy a mig nyári közép hőmérséke 16–17°, addig téli közép hőmérséke 4–6°. Hiszen köz-tudomásu dolog, hogy itt a Myrtus is kint telet, holott a szőlő meg nem érik.

Ha ilyen kilátást nyújt e fa, miként került mégis lapjainkba? Tenynek véve a lapok ama híré, hogy magvakat küldött Müller Angliába a

botanikus-kerteknek, mindjárt tájékozódhatunk a küldemény célja felől. Megengedve azt, hogy a fának Angliában való meghonosításával is akartak kísérletezni — a küldemény céljául egészen mást kell tartanunk. Az angol kormány mielőtt a föld különböző részein fekvő gyarmatainak valamely fának meghonosítása végett nagyobb szabású kísérletekbe fogna — első sorban kicsiben végeztetett kísérleteket a nevezetesebb angol botanikus-kertekben, melyeknél ugyanis épp e célból külön kísérletekkel foglalkozó tudományos szakember is van alkalmazva. Így történt ez a chinin fákkal s másokkal. E magvak tehát valószínűleg kísérletek végett küldettek Angliába. Az angol lapoknak e híre a német lapokba jutott a valódi tény megállapítása nélkül s azon toldalékkal «auch bei uns gibt es sterilen Boden, der mit genannten Baum bepflanzt, vielleicht recht gute Erträge abverfen könnte.» Lapjaink nagy része német forrásból merítve átvették a tudósítást minden kritika s vizsgálat nélkül, holott ha szakember kezén megy át, bizonyára megrostálódott volna. Ime nem csak a politikában, de a gazdasági tárgyakban is vigan vándorolhat ama bizonyos kacsa!

S ha már közönségünk ilyen híreket olvas, mi védi meg közönségünket, hogy esetleg ne kövesse a tanácsot? Bizony csak egyes szakembereink jó indulata, melyhez folyamodik, ha össze-kötésben áll vele, más semmi és senki. Mert daczára annak, hogy agricol állam lennénk nincs sehol semmi intézkedés téve, hogy akár hivatalaink, akár gazdáink ilyen kérdésekben tájékozódhassanak. Egész földművelésügyi miniszteriumunkban nincs egyetlen botanikus sem, ki ily kérdésekben tájékozódást nyújthatna! De mégis van! Hiszen ilyenekül tekintik gazdasági szakiskoláink ugys nagyon elfoglalt tanárait! Pedig hát a tanáraikat nem hogy ilyen napi kérdések, felvilágosítások, tudakozódások bolygatásával nem volna szabad bolygatni, de még inkább óráik kevesbitésével, szakmájukkal való beható foglalkozásra kellene nekik időt engedni. Mert éppen az volna hivatásuk a tanításon, oktatáson kívül, hogy tudományukat, szakmájukat előbbre vigyék, fejlesszék. S bár készséggel elismerjük, hogy gazdasági tanintézetek tisztelőreméltó tanári karában eddigél is voltak ilyenek, de ők tudják mily fáradtság, áldozat árán!

Pedig gazdasági s erdészeti tudományunkunk önálló tudományos és gyakorlati tovább fejlesztése egyik legsürgősebb s legfontosabb feladatunknak. Átmenetnek elég jó volt a külföldi kivált német írók s tudósok munkájával élni, de viszonyaink fejlődtek már annyira, hogy a meglevő alapon elfogadva a külföldi jót és hazánk speciális viszonyainak megfelelő önálló kutatásokat, vizsgálatásokat végezzünk!

Igen helyesen mondja az o. m. g. e. a gazdasági szakoktatás tárgyában készült javaslata, hogy «a gazdasági akadémia és gazdasági tanintézetek gazdasági tisztán az oktatás céljaira használtassanak fel,» de ha ez áll a gazdaságokról, úgy áll ez a tanintézetek tanáraitól is. Nem szükséges ezért őket fontosabb kérdések tárgyalásánál mellőzni, a hol tudományuk, tapasztalatuk döntő súlyjal bír, de nem szabad őket apró cseprő dolgok jöformán adminisztratív elintézésével terhelni.

E munka külön emberre bizandó. Legyen az akár a miniszterium kebelébe beosztott a gazdasági s erdészeti szakokban jártas szakember, akár a miniszterium alárendelt, de rajta kívül álló intézet vagy állomás, mely ugy a napi kérdésekben, mint egyéb akár tudományos vizsgálatok, akár gyakorlati kísérletek által megoldandó szakbeli ügyekben álljon ugy a kormány, mint a nagy közönség rendelkezésére; a mennyire szüksége van erre a magyar gazdaság ügyének, annyira joga van ezt követelni a magyar gazdaközönségnek. S ha ez meg lesz, akkor az ilyen ausztráliai dolgokban is hamar fog nyervezni tájékozódást. M. D. S.

Mily változásokat szenved a növényi tápszerek száraz anyaga a sütésnél.

Kovács Imre kísérletei alapján,

közli Liebermann Leo.

Azon kérdés, miképen változnak meg egyes növények alkatrészei magasabb hőfok befolyása alatt, kétségtelenül nagy gyakorlati fontossága. A mi mindenekelőtt érdekes az a rostanyag, a cellulose magatartása.

A rostanyag daczára annak, hogy kémiai összetételében azonos a keményítővel, mégis sokkal csekélyebb, némely állatnál talán épen semmi tápértékkel sem bír. Csakis az igen zsenge, fiatal növényekben levő cellulose játszhatik mint tápanyag talán jelentékenyebb szerepet.

Természetes, hogy sokan igyekeztek módot találni arra, hogy a rostanyag, mely aránylag oly tetemes részét képezi a növények szárazanyagának, jobban értékesíthető legyen. Tápértékét találtak ezen törekvések azon tényben, hogy a cellulose főzésnél erős nyomás alatt, vagy hígított savak behatása alatt cukorra változtatható.

Nem látszott lehetetlenségnek, hogy fából cukrot és spiritust gyártunk és komolyan foglalkoztak azon kérdéssel is, hogy bizonyos módon elkészített fűrészporról nem lehetne-e lovakat táplálni.

Ugy látszik, hogy mindezen tervek kivitele eddig technikai vagy pénzügyi nehézségekbe ütközött, de be kell ismerni, hogy a dologgal érdemes tovább is foglalkozni.

A gyakorlat emberének, a gazdának rendelkezésére álló hevítési módszerek egyik legegyszerűbbje a sütés. Ezzel tettünk hát egyelőre kísérletet és választottuk hozzá azt a növényt, melynél a sütés befolyása a szárazanyag minőségének megváltozására már minden kémiai vizsgálat nélkül igen feltűnő, t. i. az ismeretes süttő-tököt.

A süttő-tök megvizsgálatott tehát előbb nyers állapotban, azután közönséges konyhán megsütvén újra megelemezett.

I. A nyers süttő-tök elemzése.

Viztartalom és szárazanyag.

A nyers süttő-tök viztartalma volt 89.50%
szárazanyagtartalma 10.50%

Cukortartalom. 50 gr. reszelék a Pellet-féle hideg digestió szerint 385 cm. térfogatu lombikban vízzel kivonatott és az aluminium hydroxiddal előbb derített és elszintelenített oldat mindenekelőtt megpolarizáltatt.

Egy próbában három összevágó leolvasásos átlaga volt, normal súlyra számítva + 2.4°, egy másik próbában + 2.5°. (Venzke.)

Ezután meghatározottat a fenti oldatokban a cukor Allihn módszere szerint; inverzió előtt:

Találtatott cukor dextrós-re számítva;
az első meghatározásnál 4.19%
a 2-ik » » 4.20%

Az invert cukor (inverzió után) szintén a fenti leírt módon nyert oldatokban határozottat meg és találtatott:

Az első kísérletnél 2.52%
2-ik » » 2.70%
átlagban tehát 2.61%

invert cukor.

Ha a nádcukorra számítjuk át, ez megfelel 2.475%-nak.

A nyers zsir mennyisége volt 0.19%
Nyers protein (két meghatározás átlaga) — — — — — 0.437%
Cellulose 1-ső meghatározás 0.84%
2-ik » » 0.79%

Átlag 0.81% cellulose.
A hamu mennyisége volt — — — 0.57%

Ezek szerint a nyers süttő-tök összetétele következőnek találtatott:

Viz	89 50 ⁰ / ₁₀₀
Redukáló cukor mint dextrose számítva	4 20
Nadecukor	2 47
Nyers zsír	0 19
Nyers protein	0 44
Cellulose	0 81
Keményítő és egyéb N.-mentes anyag	1 82
Hamu	0 57
	100 00 ⁰ / ₁₀₀

II. A megsütött tök-reszelék elemzése.
A vztartalom 73 14⁰/₁₀₀
Száranyag 26 86

A cukortartalom meghatározása épen úgy történt, mint a nyers töknél. Az előzőleg megállapított polarizáció volt normál súlyra számítva + 5 6⁰ (Ventzke) (két kísérlet egészen összevágó eredménye.)

Inverzió előtti cukortartalom:

a) 10 93⁰/₁₀₀, b) 10 96⁰/₁₀₀.

Átlag tehát 10 95⁰/₁₀₀ (mint dextrose számitva.)

Inverzió utáni cukortartalom:

a) 6 65⁰/₁₀₀, b) 7 19⁰/₁₀₀.

Átlag 7 29⁰/₁₀₀ invert cukor, (6 92⁰/₁₀₀ nád-cukor.)

Nyers zsír 0 19⁰/₁₀₀.

Nyers protein 0 99⁰/₁₀₀. (Két összevágó meghatározás átlaga.)

Cellulose (és a sütés alkalmával elszesenedett részek) 2 56⁰/₁₀₀ (két összevágó meghatározás átlaga.)

Hamu 1 45⁰/₁₀₀.

A megsütött sütő-tök összetétele tehát következő:

Viz	73 14 ⁰ / ₁₀₀
Redukáló cukor	10 95
Nadecukor	6 92
Nyers zsír	0 19
Nyers protein	0 99
Cellulose	2 56
Egyéb N.-mentes anyag	3 80
Hamu	1 45

A sütő-tök a sütésnél 16 36⁰/₁₀₀-ot veszített súlyából és ennyit nyert száraz anyagban.

Nézzük meg most, hogy ezen szárazanyag maga miképpen változott meg összetételében.

100 rész szárazanyagban:

	Sütés	
	előtt	után
Összes cukor	63 80 ⁰ / ₁₀₀	66 20 ⁰ / ₁₀₀
Nyers zsír	1 80	0 70
Nyers protein	4 09	3 68
Cellulose (+ szenedett rész)	7 71	9 53
Egyéb N.-mentes anyag	17 18	13 80
Hamu	5 42	5 39
	100 00 ⁰ / ₁₀₀	100 00 ⁰ / ₁₀₀

Miből áll tehát a változás?

A cukor mennyisége szaporodott 3 10 százalékkal, a mentes vonatanyagoké pedig csökkent 3 38 százalékkal. Ez azt jelenti, hogy a nyers töknél foglalt keményítő volt az, a mi (dextrinen át) cukorrá változott. 3 38⁰/₁₀₀ keményítóből ugyanis, ha teljesen cukorra változik theoretice 3 75⁰/₁₀₀ cukor képződik. A jelen esetben valamivel kevesebb cukrot kaptunk, valószínűleg azért, mert a sütésnél egy része elroncsolódott.

Hogy a rostanyag, ha csak részben is cukorrá változott volna, annak felvételére nem jogosít fel semmi, sőt azt hisszük, hogy azt, miszerint abból jelentékenyebb mennyiségű cukor képződött volna egyenesen tagadni is szabad.

Elroncsolódott a nyers zsírnak több mint fele része (61⁰/₁₀₀) és a proteinnak 10 perzentje. Ezen vizsgálatnak eredménye tehát a következő:

1. A magas hőfokra hevítés (sütés) csak annyiban elcsúsz, a mennyiben csökkenti a vztartalmat.

2. A cellulose (rostanyag) ilyen behatásnál nem változik cukornemű anyaggá.

3. A cukortartalom sütésnél ugyan növekedik, de csakis a jelenlévő keményítő rovására,

4. Sütésnél jelentékeny mennyiségben bomlik úgy a zsír, mint a protein.

Végre még úgy a nyers, mint a sültök polarizációjának eredményére kell egy pillantást vetni.

Feltűnő, hogy mily nagyok a különbségek a polarizációk és a direkt cukormeghatározások között. Esetleg oldva maradt fehérjefelékkel ez meg nem magyarázható, mert a fehérje összes mennyisége is sokkal csekélyebb, sem hogy balra csavarása elég nagy szerepet játszhatna.

Azt kell tehát következtetni, hogy a töknél már az inverzió előtt talált cukor nagy része balra csavaró, mint a hogy azt gyümölcsféléknél rendszeren tapasztaljuk.

Kérdések a gyakorlat köréből.

329. k. Szántóföldemet meszezni óhajtanám, igen le volnék kötelezve, ha t. gazdátársaim felvilágosítani kegyeskednének az iránt hogy:

1. Mikor kell a meszezést eszközölni, tavaszszal-e vagy őszzel, a meszet alá kell-e szántani, vagy csak beboronálni?

2. Alkalmas-e ezen célra a mézskemen-czéknel olcsó áron kapható mézspor, vagy tiszta meszet kell-e alkalmazni?

3. Mennyi méz szükséges egy 1200 □ öles holdra «tiszta» oltatlan mézből, esetleg mézporból?

4. Száraz időben nincs-e a méznek a növényzetre káros befolyása, és nem volna-e esetleg czeleirányosabb a meszet istállótrágya és tőzeggel vegyítve a szántóföldekre kihordatni?

M. L. P. . . . r.

330. k. Egy csikóm egy és fél év óta vizketegben szenved, gyógyítottam kezdetben fekete szappanmosogatással, később kreolinoldattal mosogattuk, ez sem használt, ekkor kaliszpant borszeszben oldva kreolinnal keverve alkalmaztunk bedörzölésül, ez sem használt, azután kali szappant terpentint olajban oldva kreolinnal keverve szinte dörzölésül, táplálékul kapott szalmát, zabot, takarmányrét, a mennyit meg birt enni, hogy mint vertisztító működjek, mind ez nem használt, kiheréltetem, most két éves korban ez sem ért semmit, kérem van-e reménység, hogy kigyógyul?

K. J.

228. f. Hamvas vinczellérbogár. A beküldött bogár magyar neve hamvas vinczellérbogár, tudományos neve pedig *Otiorrhynchus ligustici* L. és mint a szőlőnek egyik igen hírhedt ellensége már régóta ismeretes. Igen gyakori bogár és nemcsak a szőlőben, de azon kívül uton utfélen található. Szép és meleg időjárás esetén már április közepén jelenik meg, de hűvös időben késik és csak a hó végén vagy május havában lepi el a duzzadozó bimbókat, a hol aztán azokat teljesen elragja, de megtámadja a már felig-medig fejlődő hajtásokat is, mint azt jelen esetből látjuk. Nappal a rögök alá bujik és pusztító munkáját csak éjjel folytatja.

E bogár az u. n. ormányos bogarak (*Curculionidae*) sorába tartozik. Feje keskeny, hosszú, tehát «ormány»-formájú, melynek felső lapja s közepén egy hosszukás kiemelkedés látható. Csápja ostoralaku, melynek első ize (az u. n. ostornyel) majdnem olyan hosszú, mint a többi összesen; az ostor vége pedig egy kis bunkóval végződik. Mellkasa (nyaka) és a potrohot takaró és összenőtt fedő szárnyának felületét apró, igen tömött és bíbircszerű szemcsék fedik, melyek között parányi pikkelyek és sárgás színű rövid szőr-szálak láthatók. E részleket azonban csak kézi nagyítóüveg segítségével láthatjuk meg. Szabad szemmel nézve e bogár fedő szárnyainak felülete hamvas, homályos színű, de a rajta látható világosabb és selyemfényű pettyek némi ibolyás színt kölcsönöznek neki, mely különösen a test alsó részén, a középső, láb-pár töve táján látható tisztán. Repülő szárnya hianyzik Mindenik czombján egy-egy fog, vagy legalább fogszerűen hegyesedő domborodás látható. Testének hosszúsága 11—12 millim.

Petéit nyár derekán a tőke nyakára tojja, és az azokból kibujó álcák földbe húzódnak, hol különféle gyökerekkel táplálkoznak. A hamvas vinczellérbogár álcája lábatlan, fehérszínű, és csak a feje világosbarna.

E bogár, a mely, mint a magyar neve is mutatja, a szőlőben jelentékeny kárt okoz, ellensége a gyümölcsös kertnek és a mezőgazdaságnak is. A gyümölcsös kertben felkeresi a korán nyíló fák közül a barackokat, a melynek nemcsak virágját, de a fakadó lombját is annyira rongálja, hogy sok esetben tönkre teszi a fa összes évi termését. A mezőgazdaságban a luczernát, babot, komlót, répát és búkkönyvet rongálja.*

Az ilyen közönséges és igen gyakori bogarat nem lehet kiirtani és az ellene való védekezés is meg van nehezítve. Kartékonyágát mérsékelni lehet azzal, hogy mihelyt jelentkezni kezd, rögtön hozzáfogunk a gyűjtéséhez. Ha kis számmal és kis területen mutatkozik, ott kézzel is lehet gyűjteni, de nagyobb területen tanácsos e munkát a baromfiakra bízni, a melyek e bogarat gyorsan összeszedik. A kézzel való szedést meg lehet könnyíteni az által, hogy ennek az éjjeli bogárnak a szőlőtőke mellé rakott kövekből, hantokból és egy oda tűzött lombos ággal beárnyékolt mesterséges buvóhelyet készítünk, a hova az aztán nappal behuzódik. E buvóhelyekre gyűlt bogarat aztán már könnyű összeszedni. A hol fellépése helyi és állandó csapás számba megy, ott tanácsos a szőlőtőkét tavaszszal a Balbiai-féle kenőccsel bemázolni, mert így aztán e bogár sehogy sem bír hozzáférni a rügyekhez. E kenőcs a későbbi hajtást nem védi. E kenőcs alkotó részeit ismertettük már lapunk 32. számában, a Mytilaspis pomorum-ra adott válaszban (653 l. harmadik hasáb végén.)

A francziáknál divik sok helyen a fogónövények alkalmazása is, mely abból áll, hogy a tőkesorok közé luczernát vetnek, a melyre e bogár szívesebben megy rá, mint a szőlőre. Luczerna helyett azonban alkalmazni lehet más és pedig egy éves növényt is, melyet aztán akkor, mikor a hajtás és a szőlő lombja nagyobb és felelemre többé okot nem ad, alkalmas módon a szőlőből eltávolítunk. Végre ajánlják a lábatlan álcája ellen a szénkénegezést. Ezt késő ősztől kora tavaszig kell végrehajtani és pedig olyanformán, mint azt a filloxera ellen alkalmazzák. §. §. §.

Könyvismertetés.

L. Hautefeuille. *Annuaire des Syndicats Agricoles et de L'Agriculture française 1892—93.* Paris.

A francia mezőgazdasági szövetségek évkönyve, a melyről szó van, már külső terjedelmével is mutatja, hogy mily hatalmas van az egyesülésben és hogy Franciaországban milyen helyes irányban fejlődnek a kérdéses szövetségek. Egy több, mint másfélszer oldalra terjedő vastag kötet volt szükséges ahhoz, hogy feltüntesse ezen szövetségeknek sokoldalú tevékenységét, a tartományi és központi szervezetek által elért eredményeket. Ezekkel az eredményekkel más helyen bővebben foglalkozunk, ki kell azonban emelnünk azt, hogy az évkönyv második részében mint a alapszabályokat, az 1884. törvényt, a végrehajtó-rendeletekkel együtt közli. Tartalmazza a kísérleti állomásokra vonatkozó szabályzatot, a vasuti üzletszabályzatnak a gazdakat érdeklő intézkedéseit, a vámtételeket, a földmívelési miniszterium beosztását és költségvetését. A földmívelési miniszterium támogatásával jelenik meg és nagyon hasznos könyv mindazokra nézve, kik a francia gazdák törekvései iránt mélyebb érdeklődéssel viseltetnek. Ára 10 frank.

A kereskedelmi törvény szövetségekre vonatkozó SS-ainak magyarázatát írta meg ifj. Hollán Sándor. Ezen kis mű, mely a «Szövetkezés könyvtárának» IX. füzeté, ajánlítható mindazoknak, kik szövetségi ügyekkel foglal-

* L. a rovarvartani állomásnak az 1884—89. években felmerült gazdasági rovarokról szóló jelentésének 601-t.

kozna. Ára 15 kr. Kapható a «Szövetkezés» szerkesztőségében (I. Döbrentey u. 6.)

Ungarns Pferdezucht in Wort und Bild. Irta Wrangel C. G. gróf. (Schickhard és Ebner könyvkiadó-vállalata Stuttgart.) 15-ik füzet. E munka, melynek immár 15-ik füzete jelent meg, feltűntetést keltett Németország intelligens gazdaközönsége körében. Felöleli a már eddig megjelent füzetekben a magyar állami lótenyésztés bő ismertetését. A kiadó cég, engedve az olvasóközönség részéről támasztott kőzöshajnak, még további 8-9 füzet kiadását határozta el, melyben a magánok részéről Magyarországon a lótenyésztés terén kifejtett irány és elért eredmény lesz feltűntetve. «Das goldene Buch der ungarischen Pferdezucht» e czim alatt ismeretes a megindult vállalat a német sajtóban Felhívjuk tehát érdekköreink figyelmét e jelesnek ígérkező műre mi is.

Könyvpiacz.

- Külön könyvkereskedéséből* (Budapest, Váci-utca) beküldettek:
- Ungarns Pferdezucht*, Graf C. G. Wrangel. Két kötet, gazdagon illusztrálva, az állami méneselek tüzetes leírása, szép fametszetek. Diszkötésben 19 frt 20 kr.
- Lucas*, Tafelapfel. Számos illusztrációval, 240 old., füze 2 frt 28.
- Der landw. Obstbau*, Karl Bach. 3 kiad. illusztr. 240 old. Stuttgart 1893., füze 1 frt 68 kr.
- Die Wiedersetzlichkeiten d. Pferdes* B. Schoenbeck. Thaerbibliothek, több képpel. 175 old., köve 1 frt 50 kr.
- Das landwirth. Jahr in Briefen*, F. Freyer 170 old. Berlin 1893. Köve 1 frt 20.
- Topogr. Anatomie d. Pferdes*, Dr. W. Ellenberger, dr. H. Baum. I. r. A végtagok. Illusztr. 270 old. Berlin 1893. füze 9 frt.
- 5 Jahre nichlose Wirthschaft*, K. Wodarg. Érdekes füzet. Berlin 1893. Füze, 23 oldal, 30 kr.
- Der Winter*, Dr. Leopold Caro, agrár-társadalmi tanulmány. Lipse 1893. Füze, 300 old. 3 frt 60 kr.
- Die britische Genossenschafts-Bewegung*, Mrs. Sidney Wehl. Kiadja Lujo Brentano. Rendkívül érdekes. 240 old. Lipse 1893. Köve 2 frt 40 kr.
- Die Maul u. Klauenuche*, Dr. Georg Schneidemihl. 64 old. Berlin 1893. Füze 72 kr.
- Die Pflege der Wiesen*, Dr. J. König. 37 old. Berlin 1893. Füze 60 kr.

Vegyesek.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Szajoli Fejér Miklós	713
Magyar farm-rendszer. <i>Rubinek Gyula</i>	714
Tárca. A föld. <i>Dr. Sz. F.</i>	714
A legegyszerűbb zöldtakarmányellátási mód <i>Kovácsy Béla</i>	717
Repcepusztító rovarokról és irtásokról	718
Roszs talajon tenyésző jó fa-faj. <i>M. D. S.</i>	718
Mily változásokat szenved a növényi tápszerek száraz anyaga sütésnél	719
Kérdések a gyakorlat köréből	720
Hamvas vinczellérbogár	720
Könyvismeretetés	720
L. Hautefenille. <i>Annuaire des Syndicats Agricoles et de L'Agriculture française 1892-93</i> . Paris. A kereskedelmi törvény szövetkezetekre vonatkozó §§-ainak magyarázata. — Ungarns Pferdezucht in Wort und Bild. — Könyvpiacz.	
Vegyesek	721
Személyi hírek. — Személyváltás a ménesbirtokon. — Gyász hírek. — Magyar szakközeg Oroszországban. — Fuvardíjmérséklés takarmányra. — Magyar mezőgazdák szövete. — Nemzetközi lóvásár Érsekújvárott. — Kozma Ferenc emléke. — Az orsz. magyar kertészeti egyesület. — A gyümölcsstermelés előmozdítása. — A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara. — A Magyar Tattersall-egylet nagy kocsiversenyei. — A virágkiállítás kitűntetési. — A hamis etikett ellen. — Időjelzés Magyarországon. — Védoltás lépene és orbáncz ellen. — A Komárommegyei gazdasági egyesület. — Az ungmegyei gazdasági egyesület. — Nemzetközi lóvásár. — A regale kötvények konverzója. — A délmagyarországi parasztegylet kérvénye a honvédelmi miniszterhez. — Ottalom a föld és termékei forgalma számára Németországban. — A katonaság igénybevétele aratás idején Franciaországban. — A vetések állása Romániában. — Biztosítás. Tőzeggornál. — Tökemonopolium az erdőség terén. — Az amerikai Egyesült-Államok állatállománya. — Amerika a tudományos marhák levágatása esetén nyújtott állami kármentesítés terén. — Olaszország borkivitelé 1892-ben. — Apró hírek.	
Kereskedelem és tőzsde	723

Személyi hírek. Mezei László urad: ispán eljegyezte Hofmeister Anna kisasszonyt Magyar-Hertelenden. — Gattaji Gorove László, az Andrássy-kabinet kereskedelmi miniszterének unokaöccse, eljegyezte fái Fay Adriennét, Fay László nagybirtokos leányát.

Személyváltás a ménesbirtokon. *Gluzek Gyula* a mezőhegyesi uradalom gazdakörökben népszerűségnek örvendő jeles igazgatója egészségi okokból nyugdíjba vonulván, helyére *Juhász Bálint* bábolnai igazgató, a bábolnai igazgatóságra pedig *Ferenczy Zsigmond* gazdasági intéző fog, mint biztos forrásból értesülünk legközelebb kineveztetni.

Gyász hírek. *Elhunytak:* Sárvári felsővidék: *Széchényi Eugenia* grófnő, *Széchényi Gábor* gróf leánya, Hegyfaluban. — *Ozv. Simon Ignác* né szül. rétháti *Kőrér Teréz* asszony Aradon. — *Szabó Jakab*, nagybirtokos Budapesten 73 éves korában.

Magyar szakközeg Oroszországban. Mint már egy ízben megemlítettük volt, az orosz kormány Dr. *Horváth Géza*t, a rovarozási állomás főnökét, lapunk rovarozási szakának jeles vezetőjét meghívta a filloxera elleni védekezés módjainak megállapítása céljából. Ugyan e kitűntetést meghívásban részesült egy francia szaktudós is. A jeles férfi, mint értesülünk, vasárnap utazik Oroszországba, hogy a Kaukasz hegyvidékén megkezdje a javaslatlételt megelőző tanulmányait. Reméljük, hogy ez érdekes küldetés közben szerzett gazdag tapasztalatokról lapunk olvasóinak beszámolhatunk. — a.

Fuvardíjmérséklés takarmányra. A magyar államvasutak igazgatósága a kereskedelemügyi miniszter rendelete alapján a teljes szárazság következtében az ország számos vidékén beállott takarmányhiányra való tekintettel és abból a célból, hogy a takarmányművek távolabb fekvő termelőhelyekről is jutányosan beszerezhetők legyenek, elhatározta, hogy a 4. napjától kezdve mindennemű száritott és friss takarmányfélék (u. m. széna, szalma, szecska, búkköny, luczerna, lóhere, száritott moslek stb.) a m. kir. államvasutak összes vonalain ez évi június végéig négy száz kilométer távolsági, kocsi- és kilométerenkint nyolcz krajczárnyi önköltségi, négy száz kilométeren túl pedig a többlet után kocsi- és kilométerenkint négy krajzi rendkívül mérsékelt díj alapján szállíttassanak, mely díjtekben a szállítási adó és egyéb mellekilleték is befoglaltassanak. A kedvezmény előfeltételét képezi, hogy a küldemények a m. kir. államvasutak vonalain legalább száz kilométernyi távolságra szállíttassanak és a címzettnek valamely hazai vasuti vasúállomáson kiszolgáltassanak. Nehogy a belföldi takarmányhiány enyhítésére szolgáló e kedvezmény célellenesen újabb feladás útján kiviteli célokra igénybevehető legyen, az engedélyezett mérsékelt díjak nem alkalmazhatók oly állomásokra, melyek az országos határ okhoz 30 kilométernél közelebb fekszenek. A mezőgazdák rendelkezésére* álló ezen a rendes díjszabásokkal szemben 50-80% mérséklést képező kivételes és id-iglenes kedvezmény különösen ellenőrzési rendszabályhoz köve nincsen, miután azonban a kedvezmény célzata az, hogy takarmány beszerzése a gazdák számára könnyíttessék meg, ennél fogva utasítva vannak az állomások arra figyelni, hogy e kedvezmény nyereszkesedési célokra visszaélés ne történjen.

Magyar mezőgazdák szövete. *Lukács* kereskedelmi miniszter, méltányolva a magyar mezőgazdák érdekeit, elrendelte, hogy a m. kir. államvasutak gépjára évenként 30 gőzcseplőkészletet engedjen át a Magyar mezőgazdák szövetezetének, a tagok szükséglete fedezésére. Ezen kedvezmény alapján képes lesz a szövetezet eme legjobb hírnevű gőzcseplőgépet tagjainak a legjutányosabb árban rendelkezésére bocsátani. Ugyancsak sikerült a szövetezetnek «Adriance, Platt & Co.» new-yorki gyárossal megegyezni az általa szállítandó kaszáló és aratógépekre. Tudvalevőleg ezen czeg kevésköz aratógépe nyerte az első díjat a nyiregyházi aratógép-versenyen, mert genialis megoldással gépét egyszerűsítette és ma már a szerkezet oly könnyű, hogy két középérosságú ló képes a kéve-

köz aratógéppel dolgozni. A szövetezet már a múlt évben nagy kiterjedésű árúüzletet alapított és így a gépüzlet hozzájárulása-ával képes lesz tagjainak szükségletét minden irányban fedezni, úgy hogy tényleg minden mezőgazdasági üzemhez szükséges árucikkeket a tagok a szövetezetnél szerezhetnek be, viszont terményeik eladását részben a hadsereg ellátására szintén a szövetezet eszközli.

Nemzetközi lóvásár Érsekújvárott. A nyitramegyei gazdasági egyesület által minden évben május hó első hétfőjén s az előtte való vasárnapon rendezni szokott nemzetközi lóvásár az idén is — mint évek óta mindig — igen jól sikerült. A kontinens minden számbavehető lókereskedője megjelent e vásáron. A lótenyésztők kitűnő anyagot hajtottak föl. A vásárra hozott lovak száma 900 db, az eladottaké 137 db. A torgalom 43 000 irt, vagyis 5000 frttal nagyobb, mint a tavalyi. A legmagasabb ár egy loért 1750 frt, a legalacsonyabb 140 frt volt. Az átlag ár 300 frt. A hadsereg részére 25 db ló vásároltatott. A külföldi kereskedők most már e vásárt, a fölhajtani szokott loanyagot tekintve, minden más lóvásárnak fölibe helyezik, közülök évről évre többen jönnek e vásárra szükségletüket fedezni. A vásárok ezután is minden május hó első hétfőjén tartatnak.

Kozma Ferenc emléke. A földmivelségi miniszter megbizta Zala György szobrászt, hogy Kozma Ferencnek, a lótenyésztés felvirágoztatása körül érdemeket szerzett miniszteri tanácsosnak emléket készítsen. Az emlék, melyet a miniszter költségén készítenek és Mezőhegyesen állítanak fel, dombra épülő homisciculum (félkör) lesz. A már elkészült terv szerint a félkör közepére állítják Kozma mellszobrát, a háttérbe pedig nagy kölapra helyezik a domborművet, mely életének valamely érdekes mozzanatát fogja feltűntetni.

Az orsz. magyar kertészeti egyesület f. é. április hó 31-én tartotta meg a főváros város-igeti nagyvendéglőben közgyűlését. Emich Gusztáv elnök meleg szavakkal üdvözölte az egyesületi tagokat. Az elnök szavait zajos eljenzés kísérte, mire Benes János szerkesztőtűtkár olvasta fel az egyesület múlt évi működéséről szóló jelentését, melyből kitűnik, hogy az egyesület az utóbbi évben igen élénk tevékenységet fejtett ki; több irányban mozdította elő a hazai kertészet fejlődését. A jelentést élénk helyesléssel vették tudomásul s ezután Bethlen András gr. földmivelségi minisztert egyhangulag az egyesület tiszteletbeli tagjává választották. Szelhár Adolf titkár a zárszámadasokat s a költségvetést mutatta be. A közgyűlés után lakoma volt.

A gyümölcsstermelés előmozdítása érdekében megkezdte Bethlen András gr. földmivelségi miniszter a múlt évben ígért intézkedést. Mint Lugostról írják, e napokban ott járt a miniszter megbizásából Tormay Béla miniszteri tanácsos, hogy az ottani állami kertben és annak szomszedságában felállítandó földmivessiskola létesítését nagy mértékben elősegítette a megye, a város, a görög egyesült egyház és az államvasutak áldozatkészsége, a mennyiben hozzájárulásukkal 19 ösztöndíjat alapítottak, minden egyes ösztöndíj egy-egy növendék teljes ellátását és munkabérét biztosítja.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara. A nevezett kamara múlt hó 28 an tartott közgyűlésén elhatározták, hogy a kamara felhívást intéz a brassói és marosvásárhelyi kamarákhoz a véget, miszerint a tárgyalás alatt álló romániai kereskedelmi és vámszerződésre való tekintettel, miként 1885 ben tették, most is küldjenek ki közös bizottságot, a mely számba vegye egy a szerződés neküli állapotnak, mint a hazai vámtételek megszüntetésének hatását az erdélyrészi ipari és gazdasági viszonyokra s ennek alapján tegyen jelentést a miniszterhez.

A «Magyar Tattersall egylet» nagy kocsi-versenyeire a nevezések egyszerű téttel április 30 an zárultak. Neveztek: a) 1893. május 15-én

d. u. 2 óra. Indulás a városligeti Stefánia-útról. I. *Választmányi díj* 2000 korona 20 kilométer. 1. Ifj. *Tisza* Kalmán kettes fogat egyszerű tétellel. 2. Gr. *Desseffy* Alajos kettes fogat egyszerű tétellel. 3. Gr. *Wass* Jenő kettes fogat egyszerű tétellel. 4. *Bernrieder* József kettes fogat egyszerű tétellel. II. *Nemzetközi díj* 2000 korona 30 kilométer. 1. *Bernrieder* József kettes fogat egyszerű tétellel. 2. Gr. *Desseffy* Alajos kettes fogat egyszerű tétellel. 3. *Rudnyánszky* László kettes fogat egyszerű tétellel. 4. *Muzslay* Gyula kettes fogat egyszerű tétellel. b) 1893. május 22-én d. u. 2 óra. Indulás a városligeti Stefánia-útról. III. *Jocke* díj 2000 korona 40 kilométer. 1. *Bernrieder* József 4-es fogat. Bejelentetett, hogy ezek közé esetleg *Rudnyánszky* László egy vagy két lova lesz fogva. 2. *Latinovics* Ernő 4-es fogat. 3. Gr. *Zichy* Aladár 4-es fogat. Mind e versenyekre kettős tétellel még lehet nevezni az illető versenyt megelőző nap este 10 óráig. A versenyek feltételei és a versenyszabályok a *Vadász és Verseny Lap* 1893. április 16 ki számában olvashatók.

A virágkiállítás kitüntetései. Az országos magyar kertészeti kiállításban résztvevő kertészek közül egyebek között következők kaptak kitüntetést: Az első csoportban (nyíló virágokért): *Szelnár* József a király-díjat a legkiválóbb kiállítási képességért; ezüst-érmert dracaena-ujdonságért, előnői díjat cycadeákért, pálmákért és pandanusokért, előnői díjat gardenia, croton és medinilla magnificáért, aranyérmert orchideákért és bromeliacákért, ezüst-érmert melegházi színes levelű növényekért, ezüst-érmert azaleákért, ezüst-érmert hortenziákért. Ezenkívül ki lettek tüntetve: *Ocker* Ferencz, *Perotti* Gyula, *Seyderhelm* Ernő, *Szelnár* Vilmos, *Weber* Károly, *Reischl* Boriska, *Eszterházy* Miklós gr. váraljai kertészete. A második osztályban (konyhakertészet): *Nonn* János (Budapest) aranyérmert kiállított terményekért; *Zichy* Béla gróf lengyeltóti kertészete állami érmet gyakorlatilag legfontosabb idej konyhakerti terményekért; ezüst-érmert hajtatott terményekért; ezüst-érmert kárfiolért; bronzérmert ugorakért és tökéért. Kaptak továbbá díjakat: *Hausknecht* Jakab, *Istvántelki* kertészkepző intézet, *Szelnár* József, *Balogh* János, *Weber* Károly, *Eszterházy* Miklós gróf váraljai kertészete, *Széchenyi* Imre gróf horpácsi kertészete, *Griebsch* Béla. A harmadik osztályban (gyümölcs-kertészet) *Balogh* János (Új Szeged) állami érmet gyümölcsfákért; *Széchenyi* Imre gróf horpácsi kertészete aranyérmert gyümölcsfákért *Istvántelki* kertészkepző intézet Budapest fővárosi díjat cserjés gyümölcsfákért, *Somogyi* Julia állami érmet jól telelt gyümölcsért. A negyedik osztályban (kötött virág-munkák), *Szelnár* Vilmos, *Seiderhelm* Ilona, *Mühle* Vilmos, *Mattau* Ernestin. Az ötödik osztályban (kertészeti ipar): *Szávoszt* Alfonz (Budapest) állami érmet fűmagvakért, *Király* Alajos (Bpest) aranyérmert peronoszpóra-permetezőért; *Dreher* Ignác és fia köztük két permetezőkiállító. *Elismerését* fejezte ki a bíráló-bizottság *Mauthner* Ödönnek és *Sátori* Miksa és *Mór* czégnak, versenyen kívül kiállított műtrágyákért és a tordai állami kertészetnek versenyen kívül kiállított gyümölcsfákért.

A hamis etikett ellen. A mesterséges borok eltiltásáról szóló törvényjavaslat a közgazdasági bizottság szövegezése szerint meg akarja tiltani, hogy a borokat hamis etikett alatt, vagyis más vidék neve alatt hozzák forgalomba, mint a melyen a bor termelt. Ez intézkedés ellen a budapesti borkereskedők kérvényeznek. Ellenben az aradi kereskedelmi és iparkamara, borkereskedő tagjainak kívánságára, feliratot intéz ép e szabály érdekében a képviselőházhoz. A felirat üdvözlő a bortörvényt s azt fejtegeti, hogy ez az intézkedés mennyire fontos és szükséges, míg ellenben az ellene fölmerült aggályok teljesen alaptalanok. Az aradi kamara szükségesnek tartja a hamis etikettek eltiltását, mert ez megkönnyíti majd a fajborokat termő borvidékek regenerálását és mert e nélkül a használatos etikettek elveszítik minden hitelüket. A mi a borkereskedők zaklatását illeti, azt tartja a kamara, hogy e tilalom nem fogja azt nagyobbítani. Az osz-

trák kereskedők sem fogják — mint azt a bpesti borkereskedők panaszkodnak indokaiban felhozzák — hamisíthatni a borvidékek nevét, mert a belföld közvetlenül a magyar borkereskedőkhez fog fordulni, ha megtudja, hogy nálunk ilyen törvényes tilalom létezik s így a magyar kereskedő teljesen megbízható. Az aradiak feliratát *Atzel* Peter orsz. képviselő fogja a Ház elé terjeszteni.

Időjelzés Magyarországon. A meteorológiai állomások részére a minisztérium utasítást is adott, melyből közöljük a következőket: Az utasítás tartalmazza a többek között azt is, hogy és miként kell alkalmazni a jelvényeket, hogy az időprognózisról nagyobb távolságról is tudomást lehessen szerezni. A jelvények (színes jobogók, kosárkup és kosárgömb) magas árbocra tűznek ki és mindegyik jelvény az időjárásnak bizonyos állapotát jelenti. Az időprognózis távirati uton közöltek egyes telegraf-hivatalokkal, melyek naponként a prognózisnak szövegét az erre szolgáló időjelzési táblakon teszik közzé. Ha tehát valahol optikai távjelzést akarnak létesíteni, ez csak úgy lehetséges, hogy a legközelebbi táviradhivatalból beszerzik a prognózisnak hiteles szövegét és ehhez képest megválasztják a megfelelő jelvényeket. De úgy is lehet szervezni a távjelzést, hogy messzire ellátás, emelkedettebb helyre állított árbocból (I-ső rendű távjelzési állomás) a jelvényeket több kisebb, a szomszéd környéken levő II od rendű távjelző állomás veheti át. Lehetnek tehát I-ső rendű távjelzők, melyek közvetlenül a táviradhivatal adatai alapján tüzik ki a jelvényeket és II-od rendű távjelzők, melyek az első rendűektől veszik át a jelvényeket.

Védoltás lépene és orbáncz ellen. A budapesti *Laboratoire Pasteur-Chamberland* akként helyesbíti ezen jelszó alatt megjelent közleményünket, hogy a védoltásokat sertés-orbáncz ellen az 1888. VII. törv. czikk 103. § a értelmében csak állatorvosok végezhetik. Ezen műtetet a gazdák és tenyésztők maguk nem végezhetik.

A Komárommegyei gazdasági egyesület legközelebbi ülésén kimondta, hogy a hitelszövetkezeteket Komárommegyében községenként szervezi s annak megalakulása céljából a gazdasági egyesület tagjait mint bizalmi férfiakat kiküldi. Elhatározták továbbá, hogy a szervezendő hitelszövetkezeteket a pestmegyei hitelszövetkezetek mintájára szervezik és addig míg Komáromban egy központi hitelszövetkezet létesítése tényre válik, a pestmegyei hitelszövetkezetekhez csatolják. *Rudnay* főispán az eszmét melegen karolta föl. Utalt arra, hogy a kis emberek hitelének szervezése mennyire szükséges és csak szövetkezetek által oldható meg. Végül a közgyűlés az állandó választmány által módosított alapszabályok kidolgoztatását és a községi előjárók között történendő szétküldését határozta el, hogy annak alapján a községi hitelszövetkezetek megalakíttassanak.

Az ungmegyei gazdasági egyesület apr. hó 27-én *Markos* György elnöke alatt ülést tartott, a melyen elfogadták a titkár által szerkesztett és a földmívelési minisztériumhoz felterjesztendő kérvényt, hogy a minisztérium állandó évi segélyben részesítse az egyesületet.

Nemzetközi lóvásár. A muraszombati gazdasági egyesület választmánya — elhatározta, hogy június 24-én Muraszombaton az országos vásár alkalmával nemzetközi lóvásárt és díjostást rendez. Ugy tudjuk, hogy a vidéki gazd. egyesületek célja első sorban saját vidékük gazdasági érdekeit előmozdítani s csak másodsorban országos, de semmi esetben nemzetközi versenyeket stb. rendezni, különösen nem akkor, ha valamely vidék oly kitűnő loánnyal rendelkezik, mint a Muraköz. Az a nemzetközi vásár amugy is csak nemzetközi lesz s legfeljebb az az eredménye lesz, hogy az új czim kevesebb vevőt csoportosít oda, mert a Muraközben senki sem fog finom lukszus lovat keresni, hanem jó igás lovat, azt pedig a muraközi lóvásároló nemzetközi jelleg nélkül is megtalálja.

A regále kötvények konverziója. Magyar kormánykörökben súlyt fektetnek rá, hogy most már lehetőleg a 4 $\frac{1}{2}$ %-os papírok is kijőjenek a forgalomból és mivel sem a 4 $\frac{1}{2}$ % arany vasuti kölcsön, sem az ezüst vasuti kölcsön sorsolása 1899. január 1. előtt nem gyorsítható, ennél fogva egyedül a 4 $\frac{1}{2}$ %-os regále-kölcsön marad, melynél ily akadály nem fog felelni. A konverzióra árfolyamul 96—97 százalék van terve véve, mely által az évi megtakarítás fél millió forintnál többre menne. A konvertálandó kölcsön összege 230 milliót tesz, a kötvények jelenleg 101.10 pénz- és 102.10 árfolyamon jegyeztek. Adjuk e hirt a mint veszszük. Csak ama megjegyzést fűzzük hozzá, hogy a regalekártaletitási kötvény kamatozásának mérvéhez a földbirtok érdeke, mely különben is küzd a ránehezülő ellenes hatalmakkal, van kötve, és így kétszer is meggondolandó a konverzió oly módon való keresztülvitele, mely a kötvénybirtokosok kamatjaradékát hábar csak enyhén sértené.

A délmagyarországi parasztegylet kérvénye a honvédelmi miniszterhez. A délmagyarországi parasztegylet választmánya legutóbbi ülésén, melyen *Wittman* képviselő elnököt, elhatározta, hogy kérvényt küld a honvédelmi miniszterhez, a melyben azoknak a katonáknak az érdekeire hívja fel a miniszter figyelmét, a kik polgári életükben földmíveléssel foglalkoznak. Az ily katonákra nagy csapás az, ha aratáskor katonai szolgálatot kell teljesíteniök. A parasztegylet, tehát, első sorban azt kéri, hogy a földmívelőket a miniszter az aratás idejére szabadságot adjon. Ime a mezőgazdák legközvetlenebb köréből, melynek tagjai a katonaságnál lefoglalt munkásköz hiányát leginkább érzik, ujjal meg a kérelem, hogy aratás idejére bocsájtassék haza a földmives nép. E kérelem elől lehet bizonyos ideig elzárkózni, de végre is a sokszoros sürgetésnek engedni kényeszerülnek a katonai körök.

Óltalom a föld és termékei forgalma számára Németországban. A német birodalom halad a föld védelme terén! Öröm nézni, mily rendszeresen vág ott össze törvényhozási, kormányintézkedés legapróbb részleteiben ama gazdasági cél elérése végett: a földnek mint a nemzeti produkció egyedül reális alapjának érvényt, tekintélyt és gyarapodásra módot szerezni. Lapunkban legközelebb ismertettél porosz adóreform nyomán — mely a földadót a község kezeibe szolgáltatja — következett az uzoratorvényt pótló javaslat. E javaslat, mely szerint ezentul nemcsak pénzkölcsön — hanem minden másnemű viszterhes jogügylet útján — minő adás-vevés, zálog stb. — elkövetett uzora büntethető. Különösen a marhakereskedés és ugynevezett állatbérlet és állatoknak hitelbe való eladása terén tapasztalt visszaélés megszüntetése képezte a birodalmi gyűlés legközelebbi tárgyalásainak kimagasló pontját. Kiderült, hogy a legveszedelmesebb uzorát azok követték el eddig büntetlenül, kik a kis gazdáknak hitelbe marhát adták el, vagy pedig az ugynevezett állathasználati vagy bérleti szerződés leple alatt. — Ezen felül kiderült, hogy a birtok közvetítése körül szintén sok leplezett uzorabacillus tenyésztetik. Mindez arra indította a német birodalmi parlamentet, hogy egyik tagja amaz indítványát, miszerint a marhakereskedés és más a marhakölcsönbe vágó ügyleteket, ugyszintén birtokközvetítés mint foglalkozást, az *ipartörvény uralma alá helyezze* — elfogádják. Ez indítvány — bár szorosan az uzoratorvénybe nem való — elfogadása nagy jelentőségű. Mert mihelet a fenti foglalkozás az ipartörvénynek alá van vetve, ennek — t. i. a német birodalom területén érvényes ebbeli törvény szerint — 35. szakasza értelmében a rendőrség mint illetékes iparhatóság ellenőrzésére az alkalom meg van adva. A rendőrség jogosítva leendő ezentul tehát a fentvázolt forgalmi terén tapasztalt visszaéléseknek elejét venni az által, hogy oly egyénektől, kik ez iparáguk gyakorlatánál uzorás eljárást tanusítanak, az iparendelést elvonja, vagy megbírságolja.

A katonaság igénybevétele aratás idején Franciaországban. A francia közeletet átlenző következetes fizokrata szellemre mutat, hogy a nevezett ország hadügyi minisztere f. április hó 14 én kibocsátott rendelete szerint már most szükségét érezte a katonaság igénybevétele iránt mezei munka beállta idején intézkedni. A rendelet hivatkozik az ez irányban elvi alapul szolgáló egyik korábbi rendelethez 1890. év július 25-ről, mely szerint a katonaság igénybevétele aratás, szüret idején a megyei főnök útján felterjesztendő kérvény alapján, az ezredparancsnok elhatározásától van függővé téve. Megjegyzni végén a rendelet, hogy a parancsnokoknak a reájuk ruházott hatáskörön belül szabad elhatározásuknál a katonai kiképzés és szolgálat szempontját figyelembe kell hagyni nem szabad.

A vetések állása Olaszországban. Rómából írják egy fővárosi lapnak, hogy Olaszországban már hetek óta rendkívül nagy szárazság uralkodik, melyhez hasonló csak 1793 ban, tehát 100 év előtt volt.

A vetések állása Romániában. Mint írják, évtizedek óta nem volt hasonló rossz időjárás, mint a milyen most áprilisban. Csapadék, hó kivételével nem volt s e mellett éjjelenként folyton fagy. Északi erős szél, mely viharok is beillett, gyakran volt. Az eső hiányát annyira megsínyelték a gabonaneműek is, hogy az oláhok kétségbe vannak esve. Nincsen elegendő vetőmagjuk és a mi megvolna is, azt most kénytelenek visszaszerezni, mert alku szerint eladták, de csak május és júniusban kellett volna szállítaniok.

Biztosítás tőzegpárnál. J. Volume s fia cég Chemnitzben a szász gazdasági lapban azon figyelemreméltó javaslatot terjesztik be az ottani gazdasági együlethez, hogy a tőzefogyasztók azon gyárosoktól, kik tőzegtport mohatózgeből állítanak elő, legfeljebb 30% víztartalmú tőzeget fogadjanak el. Rt.

Tökemonopolium az erdőség terén Amerikában. Mint az „Oest. Forst-Zeitung” írja, az észak-amerikai Egyesült-Államok területén divó ulynevezett trust, azaz nagy töké egyesülése a termelés egyedárusítása czéljából legközelebb az erdők kihasználására vetette magát. E czélból 80 millió dollár tőkével egy szövetséget létesült, mely máris 285,000 acre erdőt vásárolt.

Az amerikai Egyesült-Államok állatállománya. A washingtoni földmívelési statisztikai osztály közzéteszi az 1893 év január hó elején összeírt állatok létszámára és az állatok értékére vonatkozó adatokat. Kiténik, hogy az állatok, az ökrök és sertések kivételével, szaporodtak. Az ökrök 1.70 millió darabbal = 4.50%-kal, a sertések 6.30 millió darabbal = 12%-kal csökkentek. Az állatösszeírás adatai szerint január elején volt 16 206 082 darab ló, 2,331,128 darab öszvér, 16,424,087 darab tehén, 35,954,196 darab ökör és egyéb szarvasmarha 47,273,553 darab juh és 46,094,807 darab sertés. A lovak és öszvérek átlagértéke néhány százalékkal csökkent. A lovak átlagértéke 61.22, az öszvéreké 70.68, a tehéneké 21.73, az ökröké és egyéb szarvasmarháké 15.24, a juhoké 2.66, a sertéseké 6.41 dollárra rug. A sertések átlagára egy év alatt több mint 39%-kal emelkedett. A lovak összértéke 992.23 millió, az öszvéreké 164.76, a tehéneké 356.88, az ökröké és egyéb szarvasmarháké 547.88, a juhoké 125.91. a sertéseké 295.43 millió dollár és így az összes állatok értéke 2 483 millió dollár. Egy év alatt az állatok összértéke 21.33 millió dollárral növekedett, dacára azon körülménynek, hogy a lovak értéke 15.37, az öszvéreké 10.12, az ökröké és egyéb szarvasmarháké 22.87 millió dollárral csökkent. A tehének értéke 5.50, a juhok értéke 9.79 és a sertések értéke 54.40 millió dollárral volt magasabb.

Amerika a tüdővésztes marhák levágatása esetén nyújtott állami kármentesítés terén. Az északamerikai Egyesült-Államok közül, legközelebb New-York állam törvényhozása mondta ki az állami kármentesítés kötelezettségét tüdőlobos vagy

gyanus marhára ezentúl szigorúan keresztülviendő hatósági levágatás esetén, de csak teheneknél. Ennek indoka abban rejlik, hogy New York állam mezőgazdasága kiválóan tehenészetre van berendezve, mely évente körülbelül 200 millió frank jövedelmet hoz.

Olaszország borkivitele 1892 ben Olaszország borkivitele a múlt évben hordóban 2 416,958 hektoliter volt, vagyis az előző 1891-ik évi kivittel (1.158,540 hl.) összehasonlítva, megkétszereződött. A múlt évi kivitel legnagyobb része, u. m.: 629,673 hl. Ausztria-Magyarországba, 553,690 hl. Svájcba, 281,674 hl. Franciaországba, 353,292 hl. Dél-Amerikába, 260,456 hl. pedig Németországba szállított. (—)

Apró hírek. Vásáregedély. Zólyom vármegye területéhez tartozó Zólyom r. t. városban a f. évben a ragadós tüdőlob miatt eltiltott országos állatvásárok helyett, f. évi május hó 10 én póttállatvásár tartása engedélyeztetett. — **Új távirtda-állomások.** Honf. vármegyében Vámos-Mikolán, Pozsony vármegyében Gajáron és Torontál vármegyében Ó-Bessenyön az ottani postahivataloknál azokkal egyesített távirtdahivatalok létesítettek. — **Baranyamegyei hitelintézet** czimen alakult meg tegnap Pécsen, a város közgyűlési termében egy új pénzüzetet, mely főleg a gazdasági érdekeket szolgálja lesz hivatva. A részvénytőke 400,000 korona s 2000 db, egyenkint 200 koronával lefizetett részvényből áll. — **Sport Kassán.** f. május hó 1-én katonatiszti löverseny tartott meg. Versenyre ki volt tűzve 5 díj között legértékesebb a draghunt steeple chase, melyen 18 urlovas vett részt.

Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság. Teljesen befizetett: 1 millió alaptőkével. E vállalat jégbiztosításokat a legolcsóbban és a legelőkelőbb módon. Hat évi biztosításnál 1 évben ingyen biztosít. Az előforduló károkat gyorsan és előkezenyen becsületesi meg saját közgei által. Felvilágosításokkal készségesen szolgálnak: az igazgatóság Budapesten Gizella-tér 7. sz., valamint összes fő- és alügynökségei, melyek az Assicurationi Generali ügynökségeinél vannak.

Fonciére, Pesti biztosító-intézet. Ez intézet rendes évi közgyűlést az évi április 29-én tartotta meg. Az ez intézet által a múlt évre vonatkozólag közzétett számszám-lából a következő számadatokot vesszük át. A törlesztés levonása után fennmaradt múlt évi díjtételek az elemi biztosítási ágazatokban 4,219,068 frt 76 kr-ra, az életbiztosítási ágban 996,848 frt 30 kr-ra és a balesetbiztosítási ágban 84,630 frt 30 kr-ra, összesen 5,300,547 frt 30 kr-ra ragnak, míg a későbbi években esedékes díjalomány a tüzbiztosítási ágban 5,397,573 forint 87 krajczárt és a balesetbiztosítási ágban 667,466 frt 63 krt tesz ki. Az 1891. évvel szemben tehát a készpénzdíjbevitelben 166,147 frt 77 krnyi, a későbbi években esedékes díjakban pedig 498,764 frt 15 krnyi szaporodás mutatkozik. Az életbiztosítási ágazat biztosítási állománya 20,512,407 frt tőke- és 9933 frt járadékosszrege emelkedett; az 1891-iki állománnyal szemben a tiszta szaporodás tökében e szerint 1,484,798 frt. A készpénzdíjbevitel a visszabiztosítások hányadának levonása után az elemi biztosítási ágazatokban 757,373 frt 35 krt, az életbiztosítási ágazatban 3,873,926 frt 12 krt és a balesetbiztosítási ágazatban 29,514 frtöt tesz ki. A készpénzbeli díjtartalékok szemben a tavalyi állománnyal 308,407 frt 03 kr-ra ragnak. A tartaléktőke, a tavalyi üzleteredményből reá fordított javadalmazása után 163,845 frt 41 krt tesz ki. A zárlat eredménye, a tartalékok szaporítása és jelentékeny leírások után 118,458 frt 64 krt tiszta nyereségben nyilvánul. A közgyűlésnek részvényenkint 5 rtnyi osztalék kifizetése fog indítványoztatni. Az intézet tőkéi, ide nem érve a képviselősegeinél levő pénzkészleteket, folyó számlaköveteléseit és a képviselősegei és ügyfeleinél künlevő követelési egyenlegeit, következőkép vannak elhelyezve: A m. földhitelintézet, a pesti magyar kereskedelmi bank, a magyar jelzáloghitelbank és az egyesült budapest-fővárosi takarékpénztár zálogleveleiben 490,025 frt, magyar papírjárdék, m. keleti vasúti állami arany- és regáléváltási kötvényekben 795,034 frt 50 kr, kassauerbergi és magyar-gácsországi vasúti elsőbbségi kötvényekben, erdélyi, alföld-fiumei, budapest-pécsi, duna-drávai és magyar-gácsországi vasúti részvényekben, külföldi sorsjegyekben, kisorsolt értékpapírokban és átmeneti kamatokban 1,367,478 forint 49 krajczárt, pénzkészlet az intézet központi pénztáráiban 143,988 frt 61 kr. — Postatakarékpénztári, budapesti intézeteknél és bankoknál elhelyezett betétekben 725,427 frt 12 kr. Értékpapírokra és életbiztosítási kötvényekre adott előlegekben 579,323 frt 30 kr. Jelzálogkölcsonban 9793 frt 36 kr. A tulélesi biztosítási csoportok elhelyezett tőkéiben 91,796 frt 24 kr. Tárcazebeli váltókban 123,235 frt 16 kr. Az intézet budapesti és bécsi tehermentes házaiban 1,681,858 frt 98 kr. Valamennyi értékpapír értéke az 1892. évi december 31-iki árfolyam szerint van a mérlegben felvéve, mely idő óta az értékek tetemesen emelkedtek. A zárszámadás 118,458 frt 64 kr nyereséggyenletet tüntet föl. A különböző levonások után fennmaradt 104,994 forint 37 krnyi összegből a társulati részvények szelvénye 5 frtjával váltatik be.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

Május 4-i jegyzések 100 kg.-ként.

Búza					
Tiszavidék	uj	74-75 kil	7.95 - 8.05	3 óra	
		76-77 »	8.25 - 8.35		
		78-79 »	8.45 - 8.50		
		80-82 »	— — —		
Pestvidéki		74-75 »	7.90 - 8. —		
		76-77 »	8.20 - 8.30		
		78-79 »	8.40 - 8.45		
		80-82 »	— — —		
Fehérmegyei	uj	74-75 kilós	7.90 - 8.00		
		76-77 »	8.20 - 8.30		
		78-79 »	8.40 - 8.45		
		80-82 »	— — —		
Bácskai		74-75 »	7.95 - 8.05		
		76-77 »	8.25 - 8.35		
		78-79 »	8.45 - 8.50		
		80-82 »	— — —		
Bánsági		74-75 »	7.80 - 7.90		
		76-77 »	8.05 - 8.10		
		78-79 »	8.15 - 8.20		
		80-82 »	— — —		
Északmagyarorsz.		74-75 »	— — —		
	uj	76-77 »	— — —		
		78-79 »	— — —		
		80-82 »	— — —		
Rozs			6.90 - 7.15		készp.
Árpa, takarmány			5.90 - 6.05		
maláta			6.15 - 6.50		
sör			6.65 - 8.10		
Zab			6.10 - 6.45		
Tengeri			4.75 - 4.80		
Káposzta-repce			— — —		
Köles			4.40 - 4.70		
Lenmag			12. — 12 1/4		
Kendermag			9.25 - 9.50		
Lenese			8. — 11. —		
Borsó			8.50 - 10. —		
Bab, fehér nagyszemű			5.70 - 6. —		
» törpe			7.25 - 7.50		
» barna			— — —		
Köles			4.20 - 4.35		
Bükköny			6.40 - 6.75		
Vöröshere uj			64. — 70. —		
Luczerna uj			44. — 48. —		
Esparsette			17. — 18. —		
Mohar			6. — 6.50		
Mák, kék			34. — 36. —		
» szürke			32. — 34. —		
Köménymag			22. — 24. —		

Budapesti gabonatőzsde, május 1-én. (A „Magyar Mezőgazdák Szövetsége” tudósítása.) *Gabonaulet:* Végre talán mégis csak meg fognak szünni azok a sok panaszok, melyeket a nagy szárazság miatt mindenhol hallottunk. A legutóbbi napokban különösen a Dunántul nagy részét érte az eső, azokat a vidékeket tehát, ahol ez a legdurvább volt már a szárazság ellensúlyozására. Az esőzések, úgy nálunk mint a vidéken és a külföldön is folytatódott és bizonyára nagy mértékben járult hozzá a vetések javításához. Budapesten csak ma volt nagyobb fontosságú esőzés, mely természetesen mindjárt árhányat-lást eredményezett.

A készáru-üzletben az esőzés bénítólag hatott a forgalomra, mert habár a kínálat csak szűk korlátok között mozgott, a vételkezd nagyon megecsapott és csak nagyon olcsón volt hajlandó bevásárlásokat eszközölni. A határidő-üzletben az ellanyhult irányzat nem érintette a forgalmat, folyton nagy és élénk forgalom volt és e mellett az árhullámzások is nagyok voltak.

A mai tőzsdén az amerikai olcsóbb árak és az eső kínálatra ösztönözték a spekulációt. *Buzából* összesen 20,000 métermáza került forgalomba, 10-15 krral olcsóbban mint tegnap. *Rozs* 5-10 krral, *tengeri* 5-8 krral került olcsóbban a piacra, míg a zab szilárdan tartotta tegnapi árfolyamát.

Határidők árfolyama Budapesten.

	május 2.		május 3.		május 4.	
	legals.	logmag.	legals.	logmag.	legals.	logmag.
Búza						
1893. őszre	8.25	8.26	8.26	8.28	8.17	8.19
1893. tavaszra	8. —	8.02	8.01	8.03	7.92	7.94
Tengeri						
1893. máj.-jun.-ra	4.77	4.79	4.86	4.88	4.81	4.83
» jul.-aug.	4.99	5.01	5.09	5.10	5.03	5.05
Zab						
1893. tavaszra	6.28	6.25	6.20	6.25	6.16	6.18
Repce						
1893. aug.-sept.	15. —	15. 1/4	15.20	15.30	15.20	15.30

Határidők árfolyama a külföldi gabona-főzsdéken.

	május 2.	május 3.	május 4.
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Búza tavaszra	8.47	8.50	8.38
Rozs tavaszra	7.30	7.25	—
Zab tavaszra	6.60	6.58	6.52
Tengeri máj.-jun. 93.	5.25	5.25	5.20
Repcze febr. — aug.-sept. 93.	15.50	15.50	15.50
Berlin (1000 kgrként márkában.)			
Búza apr.-máj.	157.50	157. —	156.50
— jun.-jul.	162.75	162.25	161.75
Rozs apr.-máj.	138.25	139. —	139. —
— jun.-jul.	145.50	145.50	145.50
Zab apr.-máj.	148.25	147.75	147.50
— jun.-jul.	141.50	142. —	141. —
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó hóra	20.80	20.80	21. —
— május	21.10	21.10	21.30
— első 4 hó	21.60	21.60	21.75
— márcz.-tól 4	22.35	22.25	22.50
Liszt folyó hóra	46.10	46.10	46.60
— márcz.	46.50	46.60	47.10
— első 4 hó	47.40	47.30	48.10
— márcz.-tól 4 hó	48.90	48.90	49.40
New York (bushel-ként cents-ben)			
Búza Loko.	76.50	77.38	—
— máj.	75.38	75.88	75. 7/8
— jul.	78.50	78.75	77. 1/2
— aug.	79.75	80. —	80. 7/8
Tengeri máj.	49.88	50.38	50. 1/2

Ipartermények. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezet» tudósítása.) **Kőolaj.** Az üzem irányzata szilárd. Jegyzések: első rendű amerikai 20.50, első rendű orosz 19.50, elsőrendű szalon (császárölaj) 29.00 frt. — **Repczeölaj** szilárd, nagyban 36.50—37, kicsinyben 39 frt. — **orosz Baku-ölaj** elsőrendű 19 frt.

Koncentrált takarmányok. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezet» tudósítása.) **Korpa.** Az üzem irányzata szilárd. Árak: finom 3.80, goromba 3.80, rozskorpa 4 — frt. — **Malátacsíra** 4.60—4.80 frt. — **Árpáda** zsákostul 6—6.10 frt. — **Tengeridara** 5.80—5.90 frt. — **Konkolyos búkköny** 3.10 frt. — **Olajpogácsa** 6.25 frt.

Szeszüzet. Május 5. (G. G.) Az üzletben szilárd bécsi valamint prágai jegyzések folytán élénk kereslet uralkodott és az árak ismét 1/4 frttal emelkedtek. Mezőgazdasági szeszgyáraink igen gyér készletekkel bírnak és ezekkel a tartós szarú idők miatt maguk is spekulálnak. A bécsi valamint prágai piac ellenben nagy contremine-eladásokat eszközölt, ma fedezni azokat csak jóval magasabb árak mellett képes. A budapesti piacon az üzem élénk és a szeszárak rohamosan emelkedtek 53 frttól—54 frtig. Bécsi jegyzés 16.20—16.40 frt. adózatlan. kont. szeszért. Prágai jegyzés 15.50—16 frt. adózatlan. burgonya-szeszért. **Budapesti zárlatok e héten:** finomított szesz 53.50—54 frt, élesztőszesz 54—54.50 frt, nyersszesz adózza 52.25—52.75, nyersszesz adózatlan 17.25—17.75 frt, denaturált szesz 21—21.50 frt.

Vetőmagvak. Május 5-én. (Mauthner Ödön tudósítása a «Köztelek» részére.) Az ország különböző vidékein beállott esőzések a magüzet forgalmára igen kedvezőleg hatottak és ennek folytán jóval élénkebb is volt az üzem folyása, mint a megelőző héten. Leginkább luczernán volt alkalmunk e kedvező áramlatot észlelni, e mag jelentékeny mennyiségben vásároltattak, sőt löherét is vettek itt-ott. Takarmányrépamagot pótvetésre meglehetősen mennyiségben kerestek, jóval többit, mint tavaly ilyenkor. Az árfolyamok nyersárut értéke, következők voltak:

Löhe. Ennek irányzata hanyatlóban van, 60—65 frtig jegyezett.
Luczerna jobb féle mag 50—54 frt, másod- és harmadrendű 38—44 frt.
Köles 6 3/4 — 8 frt minőséghez képest.
Muharmag 6 3/4 — 7 frt.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1893. május hó 5. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.)

Halvásár a halthéren. Piacra hozott helybeli 17 halász és halkereskedő mintegy 45, 6 vidéki halász m. e. 5 métermáza többnyire élő halból álló halkészletet, mely készlet szilárd áron kevés kivétellel mind vevőre talált. Viszontelárusítók, kik a piacra hozott halkészletnek mintegy felet vásárolták meg, a következő áron fizették: Nagy élő 80—100 frt, nem élő 55—80, közép-nagy élő 60—80, nem élő 30—50, apró élő 15—30, nem élő 8—14 kr.

Baromfi. Hozott a Fővámterre vaspályán kb. 6200 db, hajón 500 db; 4 kocsin kb. 400 db; gyalogárusok 100 db, helybeli árusoktól kb. 300 db, összesen kb. 7500 darabot hoztak. A forgalom élénk, a készlet nagyobb részben gyorsan elkelt. Nagyban árak páronként: tyúk 140—150, csirke 80—160, hizott kappan — kr, sovány kappan —, hizott réce —, kr.

sovány 170—200, hizott lud 500—650, sovány 280—300, hizott pulyka 550—650, sov. pulyka 340—400, gyöngytyúk 180—200, galamb pecsenyének 35—40 krig. — **Az újvásártérre** a szokott helyekről vaspályán 250 darab, szekéren 150 darab, gyalogárusok körülből 120 db, helyb. árusok 300 db, összesen 820 db baromfit hoztak. A kereslet élénk, a készlet gyorsan kelt. Az árak páronként következők: tyúk 130—140, csirke 60—120, hizott kappan —, sovány —, réce hizott 200—230, sov. 140—170 hiz. lud 450 —, sov. 230—250 pulyka hiz. 400—500, sovány 280—350, gyöngytyúk 140—150, galamb pecsenyének 30—35 krajczaron.

Tojás. Hozott Fővámterre vasp. kb. 80,000 db, hajón 45,000 db, 9 kocsin kb. 90,000 db, gyalogárusok 1500 db, helybeli árusoktól kb. — darab, összesen kb. 216,000 darab hozott. A vásár élénk, a készlet gyorsan elkelt. Nagyban árak: 1 láda 144 darab 2300 — kr, 40 krért 21 db, 1 db 2—2 1/2 kr. — **Az újvásártérre** vaspályán 4700 db, kocsin 8500 db, gyalogárusok 2300 db, helybeli árusok 3200 db, összesen 18,700 db hozott. A forgalom élénk. A következő árak jegyezettek friss tojás 1 db 2 1/2—3 kr, 100 db 200—210 kr, 1 láda 1440 db — kr, 40 krért 18—20 db, meszes tojás 1 db —, 100 db —, 1 láda 1440 db — frt, 40 krért — db.

Zöldség. Hozott a Ferenz József-rakpartra hajón kb. — q, 2 kocsin kb. 7 q salata. A vásár élénk, a készlet gyorsan kelt 100 dbonként 140 kron. Egyéb zöld-ségfélékből még nincs feljegyzésre méltó forgalom.

Gyümölcs. Hozott a Ferenz József-rakpartra vaspályán Stájerből kb. 50 q alma. A vásár középserű. Nagyban árak: 1 q 1200—1500 krig.

Sajt, vaj, túró. A Hunyady-téri piacra hoztak 1400 kg. juhsajt és juhtúrót. Élénk kereslet és forgalom mellett a következő árak jegyezettek: juhsajt nagyban 1 kg 48—50 kr, kicsinyben 52—56 kr, juhtúrót nagyban 1 kg 48—50 kr, kicsinyben 52—56 kr.

Budapesti takarmányvásár. (A VIII. ker. Telek-téren 1893. május 5-én. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.) Felhozott 165 szekér rétszéná, 5 szekér muhar, 29 szekér zsupszalma, 16 szekér alomszalma — szekér takarmányszalma, 3 szekér tengeriszar, 500 szar szecska. A forgalom és kereslet lanyha. Az árak méter-mázsánként következők: réti széná 280—330, muhar — 34), alomszalma 120—130, zsupszalma 160—180), takarmányszalma —, tengeriszar 130, szecska 230—240 kr.

Budapesti heti gabonavásár. Felhozott az újvásártéri piacra m. e. 64 q vegyes gabona és bab. Lanyha forgalom mellett a következők árak jegyezettek: Búza —, roz 1 hl. (73—75 kg.) 480—500, árpa —, tengeri 1 hl. (73—74 kg.) 380—390, zab 1 hl. (40—42 kg.) 280—290, hab 1 hl. (81—83 kg.) 500—520 kr.

Állatvásárok.

Budapesti marhavásár. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos jelentése a «Köztelek» részére.) Május hó 4-én. (Gazdasági és tenyésztésügyi.) Felhajtott: — db gazdasági ökör; 4 db tenyészbika és 286 db fejős tehén (10 db fehér szőrű magyar, 168 db tarka, kevert származású, 108 db bonyhádi [tolnamegyei] tehén.)

Gazdasági ökrök az e heti vásárra sem hajtattak fel. Miután a fejős tehének az e heti vásárra ismét nagyobb mennyiségben hajtattak fel, a nagyobb tej-gazdasággal foglalkozók közül pedig csak igen kevesen vettek részt a vásárlásban, sőt a kisebb tehénészek is csak elenyésző csekély számban jelentek meg ebbeli szükségletük fedezése végett. A vásár ennél fogva rendkívül nehézkes irányzattal, vontatott hangulatban nyert lebonyolítást. Adás-vevések csak nagyobb árengedmények mellett történtek s így is a felhajtott mennyiségből még mintegy 34 db eladatlannal maradt.

Az egyes vevők közül említhetők:

Gróf Degenfeld N. (Papony) 3 db fejős tehénnel.
Beniczky Gábor (Cinkota) 4 db f. t.
Feit Antal (Ujpest) 4 db f. t.
Goldschmidt (Ujpest) 3 db f. t.
Ivanovits L. Á. (Szerbia) 5 db f. t. borjuval együtt.
Következő árakra jegyezettek páronként:

Elsőrendű jármos ökör frtig
Bekötői való ökör —
Tenyészbika dbonként —137

Fejős tehénként.

Fehér szőrű magyar tehén 56—79 frtig
Tarka, kevert származású 57—132
Bonyhádi (tolnamegyei) 100—175
fiztetett darabonként.

Budapesti vágómarhavásár. május hó 4. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos jelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott 1689 db nagy vágómarha, nevezetesen: 1090 db magyar ökör, 376 db magyar tehén, 117 db szerbiai ökör, 10 db boszniai ökör, 57 db bika és 39 db bivaly.

Az e heti vásár, dacára a múlt hetinél jóval nagyobb felhajtásnak, élénk hangulatban folyt, mely hangulat különösen a nagyobb helybeli szükségletnek tudható be. A múlt heti árak változatlanul maradtak.

Következő árakra jegyezettek: Magyar hizott ökör jó minőségű 28—31 frtig, kivételesen —32 frtig, magyar hizott ökör középminőségű 26 1/2—27 1/2 frtig, magyar hizott ökör alarendelt minőségű 23—26 frtig, magyar hizott tehén jobb minőségű 27—30 forintig, kivételesen 31 frtig, magyar tehén silányabb minőségű 22—26 frtig, szerbiai és boszniai ökör 26—29 frtig, kiv. 30 frtig, bika 23—29 forintig, kiv. 30—31 frtig, bivaly 18—22 1/2 forintig métermázsánként élőszuliban.

Budapesti lóvásár, 1893. május hó 4-én. (Hembach Gyula jelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott 886 db, még pedig jobb minőségű háts — db, könnyebb kocsi (jukker) 200 db, nehezebb kocsi (hintós) 18 db, pony 9 db, nehéz ígás (fuvaros-ló) 00 db, közönséges ígás (paraszt-ló) 200 db, alarendelt minőségű 219 db. Eladott: 295 db s pedig használatra 263 db, levágásra 32 db. — Miután a nagy felhajtás mellett a nagyobb birtokosok, lókereskedők, valamint külföldi vevők e hetivásáron nem a szokott számban jelentek meg, e vásár a gyengébb kereslet folytán kissé vontatott hangulatban nyert lebonyolítást. A vásárolt lovak közül élénkebb kereslet tárgyát képezte a közönséges ígás (paraszt-ló), nehezebb ígás és könnyebb kocsi-ló, melyek úgy mint a többi eladott lovak olcsóbb árak mellett tááltak vevőre. — Következő árak jegyezettek: háts 12 db 105—200 frt, könnyebb kocsi (jukker) 68 db 110—225 frt, kivételesen 2 pár a 500 frt, nehezebb kocsi (hintós) — db — frtig, pony 6 db 28—46 frt, nehéz kivételesen egy pár 260 frt, nehéz ígás (fuvaros-ló) 79 db 90—260 frtig, közönséges ígás (paraszt-ló) 85 db 27—86 frt, bécsi vágóra 28 db 27—75 frt, állatkerti és a nagyobb uradalmak (Tata, Tót-Magyar stb.) kutya részére levágásra 4 db 11—14 frtig, katonai mustra 1 db 4) frt fiztetett dbonként.

Kőbányai sertésvásár, május 5. (Első magyar sertésüzem részvény-társaság telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Az e heti üzem változatlan. Heti átlagárak: magyar válogatott 320—380 kilogramm nehéz 49 1/2—50 1/2 krajczár, magyar vál. 280—300 kg, nehéz 50—51 kr. Öreg 300 kilogramm tuli 46—47, vidéki sertés könnyű 46—48 kr. Szerb 46—48 kr; páronként 45 kg. élet-súlylevonás és 4/10 engedmény szokásos. Eladásiárak: Tengeri uj 5.05 frt, árpa uj 6.60 frt. Kőbányán átvéve — Helyi állomány április 28-án maradt 162,604 db. — Hozzájött felhajtás belföldről 16,614 db, Szerbiából 2560 darab, Romániából 852 darab; egyéb államokból — darab; azaz: 20,026 db, összesen 182,630 db. — Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I—X. ker.) 4,962 db, belföldre 773 db Bécsbe 2365 db, Cseh-Morvaország és Sziléziába 1859 db, Ausztriába — drb, Németbirodalomba — drb. Egyéb államokba — drb. Szappangyárakban feldolg. 31 db, összesen 9093 db, e szerint maradt állomány 173,537 db. A részv.-szállásokban 25,924 db van elhelyezve. Az egészségügyi és transzitó szállásokban maradt április hó 28-án 8424 db. Felhajtás: Szerbiából 2560 db, Romániából 852 db, összesen 11,839. Elhajtás 3647 db; maradt állomány 8192 db, 5524 szerb, 2668 román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 261 drb. a fogyasztás alól kivonott és technikai célokra feldolgozott.

Bécsi marhavásár, május 1-én. (A «Magyar Agrícola» tudósítása a «Köztelek» részére.)

Egyes eladások:

	Ár	%
Blau Testvérek, Temesvár	61	35
Aradi szeszgyár	60	40
Gutzjahr M. és fia, Arad	61	38
Löbke H., Nagy-Várád	61	37 1/2
Neumann testvérek, Arad	61	38
Józsefvárosi szeszüzem, gyár Temesvár	60	37
Moskowitz Adolf és fia N.-Várád	60	38
Szegedi szeszgyár	61	38
Weisz M. és fia, Munkács	61	37
Főbörnökség, Léva	61	37
Frisch Gyula, Versecz	60	38 1/2
Mendi Parkas, Szász-Régen	57	40
Rohrlisch és Brecher	55	41

Zalaegerszegi marhavásár, május 1-én. (Vöszköndy László tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtás: Ígás ökör I. osztályu 210 db, II. osztályu 340 db, ígás ökör kisbirtokos czéjaira 776 db, magyar tinó 304 db, német tinó 406 db, magyar tehén tenyészésre 670 db, tarka tehén tenyészésre 540 db, magyar üsző 260 db, tarka üsző 397 db, ígás-ló könnyebb 740 db. A vásártávolabb vidékről nagyon kevesen látogattak, eladás alig történt; a folytonos száraz idő miatt és a mindenütt mindinkább mutatkozó takarmányhiánytól fenyegetve, nem mertek állatokat vásárolni.

Dicső-szent-mártoni marhavásár, április 28—30-án. (Nagy Imre jegyző tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtott: 85 db ló, dbja 30—90 frt, 1120 ökör, párja 360—440 frt, 1335 tehén, dbja 60—160 frt, 1600 borju, dbja 35—110 frt, 4035 juh, dbja 4—8 frt, 3080 darab bárány, dbja 1.5—3 frt. A vásár feltűnő silányágát a takarmányhiány idézte elő.

Kiadóhivatali üzenetek.

E. R. Budapest. A kért czimeket megirtuk.
M. E. Harkányi pusztá. Válaszoltunk s a címet megváltoztattuk.

B. M. Budapest. Lapunkat a kért helyre küldjük.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dezső, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor, Rakovszky István. — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. Szerkesztéssel megbízva: Baross Károly. Társzerkesztő: Rubinek Gyula.

SZIVATTYÚK minden neme házi és nyilvános czélokra a mezőgazdaság, építkezés és iparnál.

MÉRLEGEK, legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra.

Embermérlegek, mérlegek házi használatra mérlegek, Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártásra.

Ujdonság! a BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxydálási módszer szerint, inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

W. GARVENS Wien, Schwarzenbergstrasse 6. I., Wallfischgasse 14.

Magy. kir. államvasutak.

52470/93. szhor.

(Nyugotmagyar-osztrák vasuti kötélek)

Díjszabási pótlék kiadásának elejtése.

Vonatkozással a «Vasuti és közlekedési közlöny» f. é. 32. számában 30552. sz. a. a nyugotmagyar-osztrák vasuti kötélek II. rész. 7. díjszabási füzetéhez tartozó II. sz. pótlék kiadását illetőleg megjelent hirdetményre, közhírré tétetik, hogy az említett pótlék kiadása elmarad.

Budapest, 1893. ápril hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága egyszersmind a többi kötéleki vasutak nevében is.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévíz kitűnő eredménnyel használtatik mint fürdő vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kóralakok ellen: **köszvény, csúsz, zsabák, idült kútegek, külsértések, után föllépett izzadmányok, görvély és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak.** Meglepő sikerrel használtatik a **massage villamos fürdő, hidegvíz- és Kneipp-féle gyógymód.**

135 hold sétakert, tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekezőterem, posta, telefon, távirda, gyógyszerár és elismert jó konyha.

Rendelő fürdőorvos Dr. Bauer Antal, főhercegi udvari orvos. Naponta katonai és cigányzene. — Hajóközlekedés félóránként; menet-térítjegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr.

Fürdőidény tartama: május 1-től október 1-ig.

A Szt.-Margitszigeti gyógyvíz, ugyszintén a szénsavval ellátott Szt.-Margitszigeti üdítő savanyúvíz mindenkor irrisen töltve kapható és mint legjobb és legolcsóbb szitali ital és egészséges ápoló víz kitűnő sikerrel használtatik: **gége-, garat- és hólyaghurut, valamint köszvény-, máj-, gyomor- és bélbántalmak ellen.**

— Árszabály kívánatra bérmentve megküldetik. —

Megrendeléseket lakásokra, ugyszintén gyógyvízre és üdítő savanyúvízre átvesz

a Szt.-margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapesten.

KWIZDA-FELE RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovaknak.
Egy palaczkkal frt 1.40 o. é.

30 év óta udvari istállókban, valamint katonai és polgári nagyobb istállókban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítésül; továbbá ficamodások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmanknál; képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomításnál.

Megszerezhető Ausztria-Magyarország
gyógyszertáraiban és drogistáinál.

Főletét: **Kwizda Ferencz János**

osztrák cs. és kir. és román kir. udvari szállító kerületi gyógyszerárban
Korneuburgban, Bécs mellett. I/a

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

KWIZDA-FÉLE RESTITUTIONSFLUID.

A kendertermelő gazdák kötélgyára Sárospatakon

a legolcsóbb gyári áron ajánlja, saját termelésű, szakszerűen áztatott s épen azért a lehető legerősebb **tiszta kenderszálakból** készített

gazdasági kötélárúit

ugymint: kötőfék, istráng, rudaló (v. kocsi-kötél-) marha-fejkötél, hajó-, tutaj-, kut-, pincze-gyalom stb. kítél, valamint **eser- és dohány-zsinegeit** nagyban és kicsinyben.

Ugyanott jutányos áron kapható géptömítéshez alkalmas finoman gerebenezett **kender- és géptisztításhoz tisztán, kirázott kenderkőcz.**

Levél- és sürgőnczim: «Kötélgyár Sárospatak». (Posta-, távirda- és vasuti-állomás).

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas-salak, egeresi trágya, csiz, chilisalétrum és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely **vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát.** Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükségese hozzá 5 kió telajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vettetni. — Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája:

Budapest, V. ker., Dorottya-utca 9. sz.

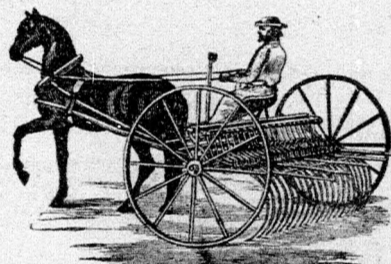
a hová a levelek és megrendelések intézendők.

Alakult 1856.

Gyár: **Kühne Ede** BUDAPEST
vas- és ércöntőde MOSONBAN. VI., Váci-körút 21.

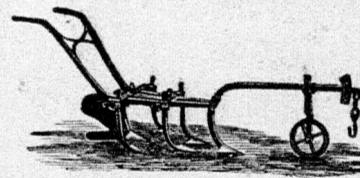
Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára

ajánlja nagyválasztékú készletét: mindennemű kapálók, töltőgétek és mivelő eszközökből, különösen Vasszerkezetű lókapát-töltőgéttel, répa és burgonyához. Répa-kapákat Rohr után egy-, két- és

háromsoros művelésre. Thallmayer tanár amerikai tengeri művelője Amer. Hollingsworth szénagereblye ára 95 frt. **Uj! Wenzki «Heureka» szénagereblye 80 frt.**

Uj! Wenzki-féle «Puck» (Kedvencz) 50 frt. Járgány-cseplő készletek, rosták, szelelők, konkolyválasztók stb. raktáron.

Uj árjegyzékek!

500-szor

ngyitottnak látszik minden tárgy az **ujjonnan feltalált**

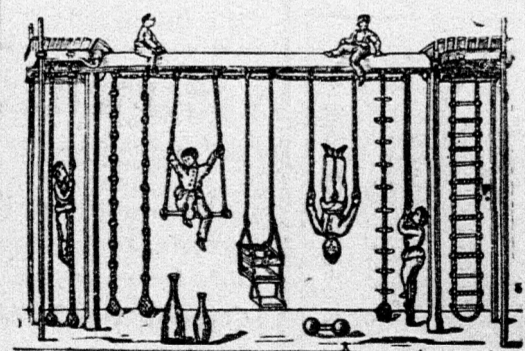
csoda zseb nagyítóüveg alatt.

Nagyon hasznos a házban étel- és italoknak megvizsgálására, továbbá diákok tanítók és festőknek; alkalmas rövidlátóknak. Minden darab üveg vászonborítékba csomagolva, kapható 1 frt 45 krnak előleges beküldése után, franko szállítással

ALEXANDER KRAUSZ

szállítmányi ügynöksége útján, Représentant des Fabriques francaises

Bécs, II. Novaragasse Nr. 39.

Tornaszerek

és mindennemű gazdasági kötélárúkat, u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kéve-kötőzsinórok, gabnassákokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegességeket kocsi-ó lóhálók és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ kötélgyárosok
BUDAPEST

Károly-körút I-ső szám alatt, kerepesi-ut sarkán.

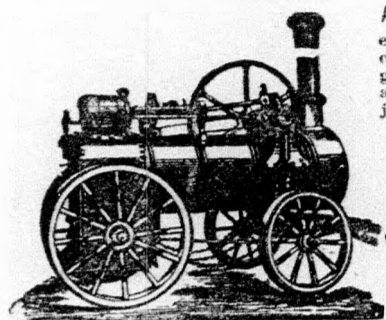
Fehér Miklós Budapest

IX. ker., Üllői-ut 25. szám (KÖZTELEK)

ajánlja a legjelesebb, leggyakorlatibb, legkönnyebben kezelhető és legtartósabb

Gőzmozgonyok és Excen-ter - gőzcséplőgépeket,

melyekből igen nagy választéku gazdag raktár áll nála a n. é. gazdaközönség rendelkezésére.

Az „Excen-ter“ gőzcséplőgépe előnye minden más rendszerű gőzcséplők fölött: Nincs könyök-tengelye. Nagy takarítás kenőanyagban, időben és javításokban.

RUSTON, PROCTOR & Co. LINCOLN
GYÁRABÓL.

257 első díjat nyertek már.

EDDIG ELADTAK:

26,300 gőzmozdonyt és gőz-cséplőgépet.

Ez EXCENTER-gőzcséplőgépeknél a könyök-tengelyek és azok belső ágyazatai teljesen mellőzve vannak.

A ki ez EXCENTER-gőzcséplőgépek sok előnyeit megismerte s a ki ily géppel egyszer csépltetett, az soha életében nem vesz többé könyök-tengelyes gépet. Minden könyöktengelyes gőzcséplőgép már most teljesen elavultnak és gyakorlatiatlannak tekinthető.

E gépek iránt a kereslet legutóbbi időben annyira emelkedett, hogy a megrendelőket saját érdekében kérem kell megrendeléseiknek lehető gyors beküldésére, hogy azoknak még id-jében eleget tehessek.

Részletes árjegyzéket és leírásokat kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldök.

Fehér Miklós,
vezérigénynök

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám (Köztelek.)

Állandó nagy raktár van nálam mindennemű ekék, vetőgépek, kukoriczamorzsolók, és minden egyéb mezőgazdasági és ipari gépekből.

Bak és Schwarzenberg

Elektrotechnikai vállalatok mérnöki irodája

elektrotechnikus gépészmérnök.

BUDAPEST, Teréz-körut 3. szám

elvállalja mindennemű villamvilágítási és erő-átviteli telepek

berendezését a legnagyobb távolságra, a világhírű Oerlikon-féle forgó áramu rendszer szerint. Ez a rendszer az 1891. évi frankfurti elektrotechnikai kiállítás alkalmával készített — 300 lóerőt 175 km. távolságra 88% munkasikerrel átvető — lauffen-frankfurti munka-átvivő berendezés tanúsága szerint az ujkor **egyedü i**, legjobban bevált, korszakot alkotó rendszerének bizonyult.

Akkumulátoros elektromos közuti vasutak Oerlikon-rendszer szerint.

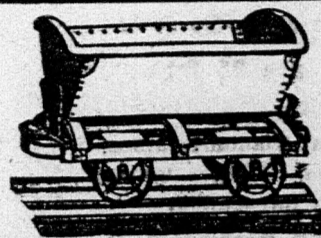
Világkiállítás Paris 1889. elektrotechnikai „Grand Prix“

Lautten-Frankfurt 800 lóerő, 175 km távolság, 88% határók

Szöleink ujjáalakítása.

Irta: BAROSS KÁROLY.

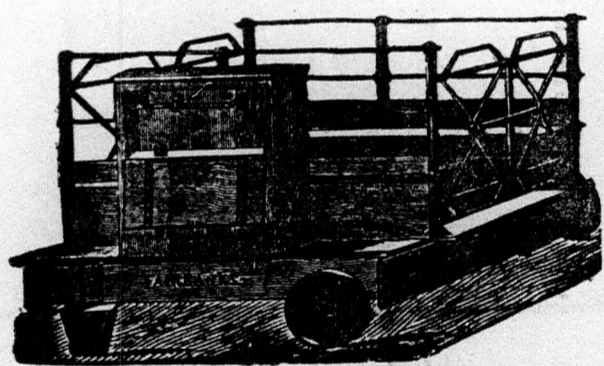
Ára 1 frt. — Kapható a kiadóhivatalban.

Szállítható vasutak

mező, erdei, ipari és építkezési stb. célokra.

DANUBIUS
MAGYAR HAJÓ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
Képv. SZIRMAL J. Budapest, Zrínyi-utca 4.
Egész berendezések bérbeadása.
Részletes költségvetések díjtalanul készíttetnek.

FAIRBANKS MÉRLEGEK

a legtokéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolósúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknél fogva ugy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

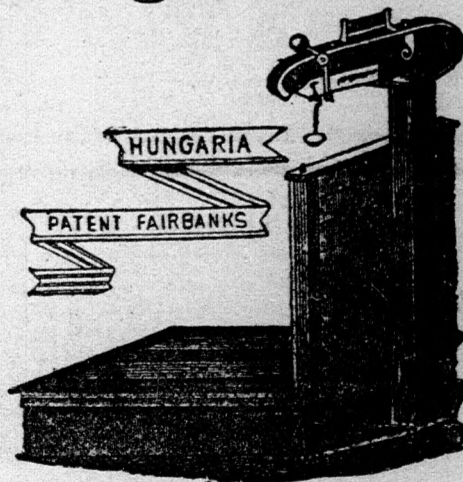
célszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánhatjuk.

A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak. — **Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.** Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-ut 12, címzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

Osztrák-magyar FAIRBANKS-TÁRSASÁG mérleg- és gépgyár

JOHN BLOCK

Budapest, Andrassy-ut 12. — Gyár: Ujpest.

ECLAIR!

permetező

a szőlő és burgonya peronosporája ellen az egyedüli biztos védekező eszköz.

Vermorel-féle francia gyártmány.

Az összes permetezők között a legjobb.

Minden versenyen első díjjal kitüntetve.

Egy darab ára 21 frt.

(Eddigi bolti ára 25 frt.)

Csomagolás 50 kr.

Megrendelések a kiadóhivatalhoz, 3 frt. darabonkénti előleges beutalás mellett intézendők.

A készlet korlátolt mennyiségű és így mielőbbi megrendelés ajánlatos.

Minden újságolvasónak nélkülözhetlen!

A legújabb teljes magyar
LEXIKON
AZ Athenaeum KÉZI LEXIKONA
A tudományok enciklopédiája
különös tekintettel Magyarországra.

Szakértők közreműködésével szerkeszti

KÉT KÖTET. **Dr. Acsády Ignác,** KÉT KÖTET.
a magy. tud. akad. lev. tagja.Kilenczvenhat térképpel, színes és fekete műlappal és táblázattal.
Ára füzve 12 frt. — Két díszes s erős felbörkötésben 16 frt.
A Kézi Lexikon

beosztása és iránya teljesen a magyar közönség szükségletéhez van mérve.

A Kézi Lexikon Helyiségnévtárt. Írók névtárát stb. teljesen pótol.
A Kézi Lexikon

a német Conversations-Lexikonoknak nélkülözhetlen magyar kiegészítését képezi.

A Kézi Lexikon

3840 hasab szöveget, 32 térképet, 16 színes mellékletet, 34 ketoldalú fekete keptáblát és 14 táblázatot tartalmaz.

A Kézi Lexikon minden hazai könyvkereskedésben kapható.
A Kézi Lexikont

a legtöbb hazai könyvkereskedés 1 forintos havi részletre is szállítja.

Gazdáknak különös figyelmébe!

A behordási és cséplési idényre edök vízmentes takaróponyvát kölcsönbérletbe és pedig oly jutányos feltételek mellett, hogy a saját ponyvák megvétele ezután egészen fölösleges. Előjegyzések már most elfogadhatók.

Ugyanigy új, egy- és többzör használt gabonás zsákok, ugyiszintén új és használt ponyvák, fehér, fekete vagy sárgák, csodá'ra olcsó áron kaphatók. Repceponyvák rézgyűrűkkel 3 frt 20 és 4 frt 50 krtt.

NAGEL ADOLF-nál

Budapest, Arany János-utca 10. szám.

Császárfürdő Budapesten.

Fürdői — a egyszerű uszodák is — kizárólag kénés hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65,5° C közt változik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Iszapfürdői, teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta híres: köszvényes és csúszos bántalmak, izzádmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, verbajok, fémmergezek ellen, a langyos fürdők, mint erősítők általános gyengeség-észetekben.

Az ivógyógy mód: az emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesebántalmak és alhasi pangás-észetekben.

A belézőgyógy mód (inhaliáció): az orr és szájüreg, a gége- és a legcső hurutos bántalmai ellen.

Női bajok ellen a sós és lép-lug fürdők kiváló sikerrel használtatnak.

Massage és villanyozási gyógy mód.

Állandó fürdőorvos: Dr. Biescher Ferencz specialista nőorvos. 200 lakószoba (60 kr.-tól 3 frtig), melyeknek nagy része a fürdőkkel zárt — télen fűtött — folyosók által van a öszezeltve, miáltal a téli gyógy mód veszély nélkül használható. Kávéház, étterem, sík és hegyi sétány. Naponként kétszer katonazene. Gyógy- és zenedíj nincs. A főorvos minden pontjához kitérő közlekedés.

**ELSŐ MAGYAR
GYAPJÚMOSÓ ÉS BIZOMÁNYI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**
BUDAPEST, V., Kárpát-utca 9. sz.

A gyapjunyírás közeledtével a t. cz.

gyapjutermelők és gyapjúkereskedők

figyelmét huszonöt év óta fennálló kitérő hiraévek örövendő

gyapju-mosódánkra

hívjuk fel, az idén is minél tömegesebb gyapju-küldemények beküldését kérve.

Szolgáltatunk igénybevételel annál is inkább ajánlhatjuk, mert kitérőnek elismert mosásunk és osztályozásunk által gyors és legjobb értékesítésre vagyunk képesítve.

Kimerítő felvilágosítással és programmal kívánatra készséggel szolgálunk.

Az összes küldeményeket cégünkhez Budapest-Lipótvárosi pályaudvarhoz kérjük címezni.

Az igazgatóság.

Városi irodánkban Neugebauer Gyula úrnál (Dohány-utca 1) felvilágosítások szintén szívesen nyújtunk. (Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. állampapustak.

32941/93 sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. állampapustak igazgatósága, a folyó 1893. évben szükséges megmunkált kocsitengelyek szállítását biztosítani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó év június hó 3-án déli 12 óráig beterveztendők, a bánatpénz pedig folyó év június hó 2-án déli 12 óráig beküldendő. — A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyiszintén a különleges szállítási feltételek, valamint a rajzok: a magy. kir. állampapustak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 75.) megtekinthetők.

Budapest, 1893. május hóban.

Az igazgatóság.

Non plus ultra**Peronospora-permetező**

(utánzás ellen több szabadalom által védve.)

Kiváló czélszerű és tartós szerkezet.

Egyszerű könnyű és gyors kezelés.

Kapható fenyezett vörösréz vagy ólomzott plé puttollyal

Ferdinand Körösi czégnél Grácban.

Vezérképviselője: CZIMEG HENRIK Budapest, VII. Kertész-utca 28.

947/1893.

Farm-rendszer szerinti haszonbérletek.

A nagykövesi vallásalap. uradalom tulajdonát képező s alább egyenként felsorolt birtoktestek. és pedig:

1. **Temes megye. Iklóda község** határában fekvő 603 hold szántó, 48¹⁹²/₁₆₀₀ hold rét. 52¹⁰²⁴/₁₆₀₀ hold legelő, 41⁸³⁵/₁₆₀₀ hold földadó alá nem eső, összesen **745 hold**.
2. **Roman-Sztamora község** határában fekvő I. számú 417⁷³⁸/₁₆₀₀ hold szántó, 57⁸⁰⁰/₁₆₀₀ hold rét, 17⁸⁰⁰/₁₆₀₀ hold legelő, 2³⁵⁰/₁₆₀₀ hold utak, összesen **494¹⁰⁸⁸/₁₆₀₀ hold**.
3. **Roman-Sztamora község** határában fekvő II. számú 417⁷³⁸/₁₆₀₀ hold szántó, 57⁸⁰⁰/₁₆₀₀ hold rét, 17⁸⁰⁰/₁₆₀₀ hold legelő, 2³⁵⁰/₁₆₀₀ hold utak, összesen **494¹⁰⁸⁸/₁₆₀₀ hold**.
4. **Berény község** határában fekvő I. számú 492³⁵⁰/₁₆₀₀ hold szántó, 63⁷⁴⁵/₁₆₀₀ hold rét, összesen **556³⁵⁷/₁₆₀₀ hold**.
5. **Berény község** határában fekvő II. számú 329⁸⁸⁰/₁₆₀₀ hold szántó, 53⁴¹²/₁₆₀₀ hold rét, 2¹²⁶/₁₆₀₀ hold legelő, 7⁹⁷/₁₆₀₀ hold földadó alá nem eső terület, összesen **392⁵¹⁷/₁₆₀₀ hold**.
6. **Bakovár község** határában fekvő 432¹³⁷¹/₁₆₀₀ hold szántó, 9²⁴³/₁₆₀₀ hold rét, 9¹⁸⁸²/₁₆₀₀ hold földadó alá nem eső terület, összesen **451¹³⁷¹/₁₆₀₀ hold**.
7. **Hittlyás község** határában fekvő magas fensik I. számú, összesen **552⁴²³/₁₆₀₀ hold**.
8. **Hittlyás község** határában fekvő II. számú erdőirtás 373¹¹⁶³/₁₆₀₀ hold szántó, 137 hold artéri legelő, összesen **510¹¹⁶³/₁₆₀₀ hold**.
9. **Szubova község** határában levő összesen **495¹⁰¹³/₁₆₀₀ hold szántó-földek** folyó 1893. év október hó 1-től 25 évi időre zárt ajánlatu versenytárgyalás után haszonbérbe adatnak. A zárt ajánlatu tárgyaláson mindenki részt vehet, a ki sem atyai, sem gyámi hatalom, sem gondnokság alatt nem áll és valamely büntény miatt vizsgálat alatt nem áll, és a ki szakképzettséget, valamint azt, hogy a folytatandó mezőgazdasági üzemből szükséges forgó tőkével rendelkezik, kimutatni képes. A zárt ajánlatu tárgyaláson nem vehet oly egyén részt, a ki a közalapokkal hátralekos tartozásban van, vagy a közalapokkal bármilyen címen és okból perben áll. Az 50 kros bélyeggel ellátandó és a fentebbi kellékeket igazoló bizonyítványokkal felszerelt írásbeli zárt ajánlatok és pedig minden egyes bérbeadandó jószágtestre nézve külön-külön s a boríték czímlapjain annak, hogy mely jószágtestre vonatkozik, kitüntetésével f. évi június hó 12-ik napjának déli 12 órájáig a buziási közalap. ker. főtiszttséghez nyújtandók be.

Ezen fentebbi ajánlatban, melyhez bánatpénz gyanánt a haszonbérbe adandó birtoktest minden holdja után 2 ft, szóval két forint csatolandó azon kijelentés mellett, hogy a képesített ajánlattevő a bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti. A bérbevevő ajánlatában a megajánlott évi haszonbért nemcsak számokkal, hanem betűkkel is pontosan és olvashatóan tartozik kiírni, továbbá nyilatkozni az irányban, hogy kötelezi magát a megígért haszonbért az első 10 év lefolyása után 20%-al a második 10 év eltelte után ismét 20%-al feljavitani. A fentebb megjelölt határidőnél később benyújtott, vagyis a megjelölt kellékektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A versenyzők közötti korlátlan szabadválasztási jog a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak tartatik fenn. A pályázati feltételek és a köteendő haszonbéri szerződés a bérletre versenyzőket az aláírástól kezdve azonnal, a bérbeadó uradalom azonban csak a jóváhagyás napjától kötelezi. A részletes haszonbérleti feltételek a buziási közalap. ker. főtiszttség hivatalánál, a nagykövesi és török-rákosi urad. ispánságoknál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Buziáson, 1893. évi április hó 28. án.

M. kir. közalapítványi ker. főtiszttség.

Alapított 1858-ban.

6 os. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója.

WALSER FERENCZ

A Ferencz József-rend lovagja, az ar. érdemkereszt tulajdonosa.

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang- és érczöntőde
Budapesten, Rottenbiller-utca 66. sz.

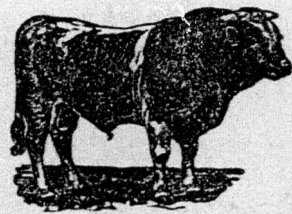
Készít: tűzfecskendőket, kertifecskendőket; templomharangokat, szabályozott forgatható vaskoronával vagy lakoronával, vas-haranglábakat, melyek a tornyot a megrázkódástól ellen óvják; kutakat és szivattyúkat 10 fttól följebb; szagmentes árnyékszékkeket 21 fttól följebb; fürdőkádakat és fürdőkályhákat.

Egyetlen magyar vízműépítő-vállalat.

A készítményért teljes jótállás vállalatik.

Képes árjegyzékek és költségtervezetek díjmentesen küldetnek

Az 1885-ik évi országos kiállításán a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

Angolhus- valamint gyapjas tenyész-kosok. Poland-China hasas koczák és malaczkok. Mecklenburgi malaczkok istállómban Huszár-utca 10. szám, megtekinthetők.

Teheneket szállítok:

Borzderes hegyi kis fajtát	175	frtjával
» » közép »	190	»
» » nagy »	220	»
Simmenthali nagy fajtát	500	»
» » közép »	350	»
Évesborjukat	190	»

PICK OSWALD

BUDAPEST, VII., Huszár-utca 10. szám.

Tökéletes fertőtlenítés! Teljesen szagtalan!

Önműködő tözegszűrő-closettek. Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszékek mindenféle tetszetős alakban. Árnyékszékberendezések kórházak, laktanyák, iskolák, szállodák, iparvállalatok stb. részére.

Fertőtlenítő és szagtalanító tözegpor! Tüzegelem! Mindennemű tözeggyártmány nagy raktára.

Különlegesség: emberi és városi hulladékok ipari- és gazdasági értékesítése. Város tisztítási- és elfuvarozási vállalatok szervezése. Műtrágyagyártás. Részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgál az igazgatóság.

Magyar Tözeg- és Műtrágya-ipar Rt. Huszár-utca 10. sz.

Fecskendő-szivattyú és légtisztító-kéményszerkezet gyára.

Len-, gummitömlő és minden másnemű techn. használati cikk és gép (Aczéldrót-kefe minden fajban.)

B. A. Hildebrand
Bécs,
IV., Paniglgasse 13.

ORSZÁGOS KIÁLLITÁS KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JELES TULAJTÉKÉRT BUDAPEST 1885.

Krausz György

Fényképezési műintézet

IV. havani utca 18. sz.

Elvállal mindenemű fényképi felvételeket, többszörvételűeket géppel, ról ipar-mű-és tantárgyakról s a t.

PHOTOLITHOGRAPHIA. CZINKOGRAPHIA. FÉNYNYOMAT. AUTOGRAPHIA. FÉNYMÁSOLAT.

ORSZÁGOS KIÁLLITÁS KÖZREMŰKÖDŐI ÉREM JÓ PHOTOLITHOGRAPHIÁKÉRT BUDAPEST 1885.

KRAUSZ szesz- és élesztő-gyára,
szeszfinomító-, maláta- és vegyészeti-gyár, moslák és törköly-szárító
BUDAPESTEN.

Ajánlja, Magyarországon általa először termelt

száraz-moslák és száraz-törköly-t
a t. gazdaközönség különös figyelmébe.

Protein- és zsirdús takarmány!

Ajánlatokkal szolgál, valamint rendeléseket elfogad a **Magyar mezőgazdák szövetezete, Budapest.**

Állandó kiállítása, valamint mindenféle

HOFHERR és SCHRANTZ, BUDAPEST

gazdasági gépgyár és vasöntöde
VI., váczi-körut 57. sz.

Legújabb szerkezetű gőzmozgonyok fa- és kőszén-fűtésre,
szalmatüzelő gőzmozgonyok.

Legújabb szerkezetű

gőzcséplőgépek

dús választéku raktára.
Árjegyzékek bérmentve és ingyen.

gazdasági gépek és eszközök

Mindenütt legmagasabb díjakkal kitüntetve.

FISCHER és HEIDLBERG

vegyészeti gyár

Budapesten. Iroda: Arany János-utca 25.

Fertőtlenítő szerek nagybani gyártása.

Karbololeum dióbarna fátelítő szer, melynek használata által mindennemű fa elpusztíthatatlan tartósságot nyer.

Creolinum és annak fajai száj- és körömfájás ellen, valamint orvosi és házi célokra leghatásosabb fertőtlenítő szer.

Kátrányfestékek mindenféle színben zsindeletetők, bádogg-, vas- és fatárgyak mázolására.

Kőfedéllemez olcsó, tartós és tűzbiztos fedési anyag gazdasági épületek számára.

Faczementetők sok évi jótállással.

➔ Árjegyzékek és utasítások ingyen és bérmentve. ➔

Clichéket

hirdetések, árjegyzékek, könyvek, szak- és hírlap, egyáltalán mindennemű nyomtatvány képes kiállítása számára, legjobb kivitelben és legolcsóbb áron elvállal és készít

FISCHER LIPÓT

chemigrafiai műintézete

Budapesten, IV. ker., Ujvilág-utca 10.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Az

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény-Társulat

BUDAPESTEN

1. A mezőgazdasághoz egyáltalában szükséges összes saját hazai gyártmányu, elismert kitűnő gépeit és talajmivelő-eszközeit ajánlja.
2. Minden a gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácsal szívesen és díjmentesen szolgál.
3. Az összes gyártmányait magába foglaló képes árjegyzékét kívánatra készséggel megküldi.
4. A gyártelep Budapesten, külső váczi-ut 7. szám alatt van és annak megtekintése érdeklődőknek készséggel megengedettik.

Levél-cím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény-Társulat

BUDAPESTEN.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szóig 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állások.

Szerkesztői állás betöltendő egy 20 év óta fennálló mezőgazdasági szaklapnál. Gazdasági elméleti ismeretek, huzamosabb gyakorlat, valamint irodalmi működés igazolható. **Fizetés az egyéni kvalifikációhoz képest állapítható meg.** Szerkesztői állás nem zárja ki másféle hivatal betöltését, tehát olyanok is jelentkezhetnek, kik esetleg csak délutáni mellékfoglalkozást keresnek. Ajánkozások **B. 00.** jegy alatt küldendők **Goldberger A. V.** hirdetési irodája, Budapest väci-utca 9. czim alatt. 1798

Györgyei Miklós ur pusztai kurti u. p. Jászvásár Szolnok-megyei uradalmaiban egy **ispáni állás** üresedett meg, mely 1. év július hó 1-én betöltendő. Föltételek: felsőbb gazdasági ismerettség, az anyag- és terményszámadásokban való kellő jártasság s kellő gazdasági gyakorlat. Azok, a kik már néhány évig önállóan kezelték gazdaságot, előnyben részesülnek. Fizetés: készpénz 600 frt, terményekben 12 H₂ l.; 12 H₂ II. buza; 6 H₂ árpa, 336 H₂ bor, 3 hold föld tengerinek, 3 tehénartás (mely azonban 75 frtonként s darabonként megváltatik, ha az illető óhajta) 4 sertés nyaraltatás; 3 szobás lakás kerttel; szabad fűtés közzénnel. Kérvények május hó 10-ig Ruffly Pál gazdasági rendelkezőtiszthez küldendők. 1799

Allást keresők.

Gazdatiszti állást keres egy 34 éves róm. kath. vallású nos gazdatiszt, ki a gazdaságnak minden ágában jártassággal bír. Allását bármikor elfoglalhatja. «Sz. A.» jegy alatt a kiadóhivatal utján. 1770

Egy jó családból való fiatal ember, **diplomás gazdasz,** tartalékos cs. és kir. hadnagy, nagyob uradalomban szerény feltételek mellett állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 1779

Szakvizsgázott nős, de gyermektelen **erdővéd,** ki nagyobb uradalomban több évig volt alkalmazva, megfelelő állást keres. Allását azonnal elfoglalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 1802

Gazdaságban **irnoki** vagy **gyakornoki** állást keres szerény feltételek mellett egy földmives-iskolát végzett fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 1805

Okleveles gépész, dús tapasztalatokkal, gazdasági gépek kezelésére cséplésben kitűnő jártassággal bír egy szintén lóvadász-versenyen két arany oklevelet nyert, vagy malom vezetésére, nagyobb gazdaságban bármintemű kovács-, bogar- vagy lakatosmunkák elvégzésére ajánkozik; megbízható munkás, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik; jelenlegi állását 20 év óta tölti be. Bó tapasztalattal bír a gazdaság bármely ágában. Állandó jó állásra reflektál. Czim a kiadóhivatalban. 1784

Erdészeti szakiskolát végzett, erdőőri szakvizsgát tett, 23 éves egyén, ki nagyobb uradalomban mint **vadász** volt alkalmazva, állást keres, mit azonnal elfoglalhat. Szives megkeresések «K. J. 23» czimre a kiadóhivatalba intézendők. 1778

Ispáni állást keres egy kitűnő bizonyítványokkal bíró egyén, ki az ország legnevezetesebb uradalmaiban mint ispán alkalmaztatott. Végre az állatorvosi tanintézetnek volt hallgatója; az állatoknak ragályos betegségek elleni védoztatás sikeresen kezeli; bővebbet «D. B.» czimre a kiadóhivatal. 1819

Gazdasági iskolát végzett uri házból való fiatal ember, katonamentes, ki nagyobb gazdaságban mint segéd volt alkalmazva, birtok bérbeadás miatt **állást keres** Czim a kiadóhivatalban. 1806

Ispán, 32 éves, nőtlen, hadmentes, ki 14 évig nagyobb birtokokon volt alkalmazva, a gazdaság minden ágában jártassággal bír, megfelelő állást keres. Beszéli a magyar, német és tót nyelvet. Czim a kiadóhivatalban. 1810

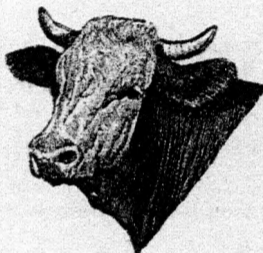
Géplakatos, a ki ugy a gőzmozdony és cséplőgép, valamint stabil gőzkazánok kezelési vizsgáját letette és 4 év óta nagyobb gépgyárban van alkalmazva, gazdaságban keres állást mint gépész. Felvilágosítást nyújt e lapok kiadóhivatala. 1791

Egy férfi korának teljes erejében levő s hosszas gyakorlattal bíró, igen tevékeny művelt gazda, tehetségéhez méltó kezelő vagy főtiszt **alkalmazást keres;** vagyona lévén biztosítottot is képes nyújtani. Bővebb értesítést nyújt a kiadóhivatal. 1795

Földbirtok.

Birtok bérbeadás. 4000, 3000, 500 holdas, lakház, gazdasági épületekkel, termékeny vidéken bérbeadottnak. 2500 holdas, 1000 holdas birtok uri lak, parkkal és gazdasági épületekkel közel a vasúthoz eladandó. Közlelbit direkt komoly reflektánsnak, Oesterreicher Bernátnál, Nagy-Kanizsán. 1817

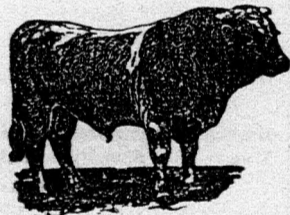
Allatok.

Méltóságos gróf Zichy Béla ur. lengyel-tóti (Somogy) törzstenészetében 10 drb 1-2 éves **tiszta simmenthali tenyészbika** eladó Bővebb felvilágosítást ad a főtisztoság. 1823

Gr. Keglevich Gábor A. Egreskai gazdaságából eladó két telivér **simmenthali,** 1 1/2 éves bika, 250-300 frtért; bővebbet ugyanott, Madarassy János kasznárnál. 1822

Tisztavéru berni fajta üszök és bikák 1-2 éves korban, prima minőségben kaphatók **Emódy József suránkai** (Nyitra megye) tenyészetében. Az állatok mind től vannak véve az országos törzskönyvbe. Kocsi kiváratra **Sarluska-Üzbégh** vasútállomáson rendelkezésre áll. 1803

Berkshire tisztavéru kan és kocza malac **eladó** Berg M. báró jószágbérleténél, Kapuvár. 819

Törzsjuhászat eladó. Alantü berlet megszünte miatt 800 drb anya, 800 drb ürü, 400 drb tokjuh, 100 drb kos középfinom szörü, mely eddig per 56 kg.-ként 100 frtért lett eldva, falkánként is eladó. Május hó végéig szörben megtekinthetők. **Alsó-Páhoki bér gazdaság Keszthely mellett, Zalamegye.** 1773

Muraközi csödörök egy sötétpéj fedezésre engedélyezett c ödör, 8 éves, 175 cm., a másik világossárga, 3 éves, 161 cm., mindkettő behajvta, eladók a báró **Drasche Rickárd, gazdasági igazgatójánál Tolnában,** hol bővebb felvilágosítással is szolgálnak. 1804

«Magyar kanária» harzi kanári madár tenyészd. Ajánlja saját tenyésztésü **kanári madarait** a hírneves Trutefféle törzsből, legújatosabb áron kapható Budapest, VII. Kerepesi-ut 6. sz. (Bazár) III. em. 8. ajtó. 1324

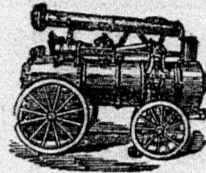
Termények.

Czukur-ozirok 3-szor használható, eladó 100 kilónként **szakkal együtt** 12 frtért pápai vasút-állomásra szállítva, Margóit Lajosnál, Pa.-Podár u. p. Nagy-Alásóny pr. Pápa. 1818

Vegyesek.

Luft Károly-féle szarvasmarha **kötőfékek,** mindennemű gazdasági **kötélárak** és doháyzsinegek elsőrendű bícskai szalkenderből, géptisztításhoz való kőcs és géptömésre való kender. kaphatók, Luft Jusztinánál, Uj-Verbászon. Az árak, daczára a kiváló minőségnek, nem nagyobbak a rendes kereskedelmi áruénál. 1761

Gazdasági előadó urak, kik a nagymélt. m. kir földmivvelésügyi ministerium által kiadott 2 kr. lilaszínű egész **levelezőlapok** birtokában vannak, akár használt, akár tiszta példányban darabonként 40 krért 100 drbként 40 frtért, levélbég-gyűjtők számára, beváltatnak **Weisz A.** bélyeggyűjtő által, Budapest, väczi-körút 4.

8 lóerejü **Clayton & Shuttleworth-féle cséplőgarnitúra** igen jó karban, Eleken Aradmegyében eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Wittmann János Eleken, Aradmegye. 1807

gabonafélék termesztése

irta: **CSERHÁTI SÁNDOR.** Bolti ára 2 frt. Megrendelhető a kiadóhivatalban. 221

A m. kir. államvasutak. Budapest jobbpárti üzletvezetősége.

Hirdetmény.

A budapesti északi főmühelynek, kocsijavító mühely épületében a talajburkolatnak mintegy 2500 m² területen fakoccka-burkolattal való kicserélésére, ezennel nyilvános pályázat hirdettek. Ezen munkára vonatkozó ajánlatok, az előirt bélyeggel ellátva, f. é. május hó 13-án déli 12 óráig titkárságunkhoz beadandók. Később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Bánatpénz féében legkésőbb május hó 12 én, déli 11 óráig a Budapest jobbpárti üzletvezetőség gyűjtőpénzárába 500 frt készpénz vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban lefizetendő.

Ezen burkoló-i munkák a fölünk vett felszólítás keltétől számított 4 hét alatt megkezdendők és teljes erővel akként folytatandók, hogy az egész mintegy 2500 m² területü burkolat a kikötött megkezdési naptól számított két hó alatt teljesen elkészítve a használatnak átadható legyen. A menyiben pedig a főmühelyi üzem akadálytalan fentartása végett a burkolandó terület átadása csak kisebb részletekben történhetnek, az egyes átadott területészek, naponként átlag legalább 60 m² lesz burkolandó.

A kereseti összegből 1/100 fog a m. kir. államvasutak nem nyugdíjkepes hivatalnokok és szolgák külön segélyalapjára levonatni.

A szerződési tervezet a hivatalos órák alatt az építés és pályafentartási osztályban megszerzhető.

Budapest, 1893. április hó 8-án.

Az üzletvezetőség.

FISCHER J.

zsák gyári raktárában **BUDAPEST** Nagy-korona-utca 18, szám, **vizmentes ponyvák** kölcsön kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák **Jutányosan** kaphatók, **Repczponyva** darabonként 3 forinttól feljebb

Megjelent „Vásári tanácsadó“

Irtá **Monostori Károly** állatorvosi akadémiai tanár. Az 54 rajzall ellátott s az állatok életkorának felismerését s az adás-vevést tárgyzó könyv **kedvezményes** ára 50 kr. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Uj! Nélkülözhetlen! Uj!

Baroskop

(vegyi időjós) Reaumur és Celsius hőmérővel. **24 órával előre pontosan** jelzi az időt, Elegans és praktikus szobadisz. 3 nagyságban és pedig: 20% 1.40 kr 24% 2 frt. 36% nagy finomszállával 3 frt előleges beklüdeése után bármely postaiállomásra bérmentve.

Valódi thüringiai költő-fészekek raktára.

Valódi schwarzwalder **időjós-házlkók** minden fajtában és ártan. Képes árlap ingyen és bérmentve.

M. REDERER

WIEN

I. Köllnerhofgasse 3/II.

M. kir. államvasutak.

51182/93. szhoz.

«A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint **Tápió-Szele-Farmos** állomás neve, kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur ó Nagyméltóságának rendeletéből **Tápió-Szele-re** lett átváltoztatva.

Budapest, 1893. április hó 8-án.

Az igazgatóság.

(Utányomat nem díjazatik).